

UNA MIRADA AL RELAT BREU

Històries corrents d'Igualada

Martell de vidre

2016-2017

RESUM

Motivat pel meu gust per escriure històries curtes, vaig triar els relats breus com a centre de l'estudi, amb l'objectiu final d'elaborar un conjunt d'aquests.

Per conèixer una mica més el relat breu, he analitzat i sintetitzat diverses fonts bibliogràfiques, digitals i orals. A més, per complementar l'estudi, he llegit relats d'autors catalans coneguts, entre ells alguns d'igualadins; d'aquests contes, he confeccionat unes fitxes explicant les seves principals característiques. També, he entrevistat tres autors d'Igualada, per descobrir una visió més propera dels representants del gènere a la ciutat.

Amb els coneixements apresos, he escrit una sèrie de vuit relats breus amb un fil conductor que els relacionés. Aquests relats els he recollit sota el nom d'*Històries corrents d'Igualada*.

ABSTRACT

Encouraged by my penchant of writing short stories, I chose those to be the main point of my research, with the ultimate goal of writing a set of them.

In order to know a little more about short stories, I've analyzed several bibliographical/digital sources and synthesized them. Moreover, for the purpose of complementing the research, I read some narrations of known Catalan writers; I made technical sheets explaining the main characteristics of them. What's more, I interviewed three authors from Igualada, with the aim of discovering a more approached view of the representors of short narration living in the city.

With the learned knowledge, I wrote eight connected short stories. This stories are collected in the set *Històries corrents d'Igualada*.

ÍNDIX

I MEMÒRIA DEL TREBALL

INTRODUCCIÓ	3
1.- EL RELAT BREU O CONTE LITERARI	5
1.1.- CLASSIFICACIÓ DELS CONTES	5
1.2.- ELEMENTS DE TOT RELAT BREU	6
1.2.1.- El títol	6
1.2.2.- Motiu, tema i argument	7
1.2.3.- Els personatges	7
1.2.4.- Temps, atmosfera i to	7
1.2.5.- Escenari, ambientació i acció	8
1.2.6.- Estructura	8
1.2.7.- El narrador	8
2.- COM ESCRIURE UN RELAT BREU	10
2.1.- LA NARRACIÓ BREU	10
2.2.- EL LLENGUATGE, L'EINA PER ESCRIURE	11
2.3.- EL TEMA, EL SENTIT I L'ARGUMENT	12
2.4.- EL PUNT DE VISTA	13
2.5.- ELS PERSONATGES	14
2.5.1.- La construcció de veus	15
2.6.- EL TEMPS I L'ESPAI	16
2.7.- RECURSOS FORMALS: CAMPS SEMÀNTICS, RITME I ESTRUCTURA	17
3.- ITALO CALVINO. SIS PROPOSTES PER AL NOU MIL·LENNI	19
3.1.- LLEUGERESA	19
3.2.- RAPIDESA	20
3.3.- EXACTITUD	21
3.4.- VISIBILITAT	22
3.5.- MULTIPLICITAT	23
4.- ANÀLISI D'ALGUNS RELATS	25
4.1.- FITXES DELS RELATS	25
4.2.- BREU COMENTARI DE LES FITXES	29
5.- DARRERE D'HISTÒRIES CORRENTS D'IGUALADA	31
CONCLUSIONS	34
FONTS DOCUMENTALS	36
ANNEX I	37
ANNEX II	41
ANNEX III	44
<u>II HISTÒRIES CORRENTS D'IGUALADA</u>	46

INTRODUCCIÓ

Si us preguntessin què és un relat breu, sabríeu què dir? Si us preguntessin quins són els elements que sempre hi són presents, sabríeu com respondre? I si us demanessin elaborar-ne un conjunt amb un fil conductor que els donés unitat, sabríeu com fer-ho? Aquestes són, ni més ni menys, les qüestions a les quals es va voler donar resposta amb aquest TDR que aquí ara presento.

Aquest treball sempre ha estat encaminat a un resultat ben concret: l'escriptura d'un recull de relats propis. Amb tot, a part d'aquest objectiu principalment creatiu, el treball també comprèn coneixements teòrics bàsics i aplicació pràctica, amb anàlisis de relats d'escriptors coneguts i amb entrevistes a autors d'Igualada. Com presentar tot això? Suposo que el més adequat seria començar pel que m'ha portat a escollir el treball en qüestió.

Diuen que de les boques dels més petits surten les veritats més grans; així doncs, de la manera més infantil i simple possible, es podria dir que vaig escollir fer aquest treball perquè "m'agrada escriure". Des de fa anys he sentit una atracció i un interès particular per crear històries, per escriure els meus propis contes o relats. Ara bé, qualsevol pot agafar un llapis, un paper en blanc i ficar-se a escriure. Em vaig decidir a entendre el relat, a saber què era el que el diferenciava de la novel·la, a més de l'extensió. Volia comprendre quins elements essencials podria haver estat oblidant mentre escrivia tots aquests anys. Volia aprendre com construir un bon relat perquè fos eficaç, perquè arribés al lector. I sobretot, volia posar-me a prova, veure si jo mateix era capaç d'escriure un conjunt de contes. A més, considero que el relat breu és un gènere bastant ignorat per la majoria de les persones i poc estudiat, del qual poca gent en sap realment; així que vaig voler profunditzar una mica en ell.

Amb aquests ingredients al cap, vaig definir els objectius del meu treball. Aquests han sigut:

1. Definir un relat breu i els elements que el conformen.
2. Estudiar com escriure un relat amb propietat perquè sigui eficaç. Estudiar doncs, entre altres coses, com tractar els elements del relat.
3. Analitzar diversos relats d'autors catalans, entre ells alguns igualadins, i comprovar els diferents continguts apresos.
4. Entrevistar a escriptors igualadins de narració breu, apropar-me al món de l'escriptura d'un relat i conèixer als representants d'aquest gènere de la meua ciutat.
5. Escriure un conjunt de relats breus propis.

Per a l'estudi del relat breu i de la seva correcta realització he necessitat tant fonts digitals com bibliogràfiques i orals. Tenint en compte l'ingent volum de bibliografia que avui en dia es troba sobre qualsevol tema, he necessitat la recomanació d'algunes obres principals per algun entès en aquesta matèria, com és el cas del llibre d'Italo Calvino (*Sis propostes per al nou mil·lenni*) i el d'Alfred Sargatal (*Camí al conte literari*), recomanats pel Josep Pelfort. De la lectura i anàlisi d'aquests llibres, d'altres fonts i de les entrevistes amb autors igualadins (molt significatives per contrastar continguts des de punts de vista més propers), en surt la part més teòrica del treball. Aquesta consta de dos parts expositives sobre les característiques del relat breu i de la seva escriptura, i una tercera dedicada exclusivament a les propostes d'Italo Calvino. En ocasions, incloc alguns exemples inventats per mi, per il·lustrar conceptes que em semblava que no quedaven prou aclarits.

Com he dit, a més d'entrevistar escriptors, per validar el que havia estudiat he llegit diversos relats breus; aquests han sigut seleccionats tenint en compte dos criteris: volia llegir contes dels autors catalans més representatius (com Pere Calders, Mercè Rodoreda i Quim Monzó) i d'autors igualadins (que han estat Pep Elias, Maria Enrich, Teresa Roig i Joan Pinyol). De cadascun elaboro una fitxa que sintetitza de manera senzilla i clara els principals elements dels relats; i a continuació realitzo un comentari general d'ells, parlant de com es confirma el tractat abans.

Donat que aquest és un treball principalment creatiu, la part on hi he dedicat més temps ha sigut en l'elaboració dels relats. Per aconseguir que el conjunt que volia escriure tingués un fil que "connectés" tots els relats, vaig decidir que tots succeïssin en diferents llocs d'una mateixa ciutat: Igualada. D'aquesta manera, les meves històries ja estaven una mica "limitades", enfocades a ser de certa manera, ja que havien d'ocórrer en llocs específics. Si creieu que escollir un tema a tractar en aquestes històries era senzill, podríeu tenir raó, segons com es miri; el que va ser molt més difícil (em podia dur gairebé una hora sencera) va ser trobar un sentit a cadascuna, una manera particular d'enfocar els temes. Un cop trobava el tema i el sentit, desenvolupava un esquema de l'argument, dels successos que ocorrien, el qual (la majoria de les vegades) havia de tornar a ser elaborat. Després escrivia i reescrivia fins a acabar el primer esborrany. Altrament, un relat s'ha de corregir, rellegir, deixar-lo "descansar", polir... i els meus no han estat l'excepció. De cada relat n'he fet, almenys, uns quatre esborranys abans d'arribar a la versió definitiva. Tot i així, hi ha relats que he hagut de reescriure completament, com l'ambientat al Rec, ja que no m'agradava el resultat final. D'altres n'he redactat més d'una única versió per poder triar després la que més em convenia, com va ser el cas del de l'Estació d'Autobusos, del qual vaig fer quatre versions (una d'elles, fins i tot, amb un colom com a protagonista). També, desgraciadament, hi ha hagut relats que han sigut eliminats del recull, ja que no van arribar mai a "funcionar". Tot i que em sap greu dir-ho, no podreu llegir a *Històries corrents d'Igualada* la tragèdia que vaig ambientar al Punto Blanco i la terrorífica confessió que només les parets de la Basílica de Santa Maria van escoltar. Afortunadament, sí que podreu llegir un robatori que gairebé li costa la consciència a un jove adolescent, un curiós esdeveniment que involucra un mort que es nega a morir, una catàstrofe a la qual ningú parava atenció, i molt, molt més.

Els continguts de la memòria han estat estructurats gairebé de la mateixa manera que són presentats els seus objectius. En primer lloc, es descriu el relat breu i els seus elements. En segon lloc, es tracta com escriure'n un perquè sigui eficaç; aquest punt es podria dir que té dues parts. La primera està basada en diferents fonts i s'estructura com un manual bàsic. En canvi (i no per això menys important), la segona es basa en una única font: les conferències d'Italo Calvino, triades perquè Calvino va ser, i continua sent, un gran referent a seguir del conte breu (aquesta font ha sigut més difícil d'analitzar i sintetitzar, ja que es tracta d'un assaig força abstracte). En tercer lloc, hi ha l'anàlisi d'alguns relats breus amb les informacions recollides en fitxes. Finalment, el cos de la memòria acaba amb una justificació del conjunt de relats elaborat i d'alguns dels relats en particular. En els annexos, incloc la transcripció de les entrevistes que vaig realitzar al Josep Pelfort, Pep Elias i Joan Pinyol.

Aquí ha arribat l'hora de deixar-vos sols amb l'estudi del qual tant es pot aprendre i amb les històries que, sincerament espero, tant es pugui gaudir.

1. El relat breu o conte literari

Què és un relat breu? Abans de tan sols plantejar com escriure'n un amb propietat, s'ha de definir quina és la matèria que serà tractada.

El relat breu o conte literari modern és una narració curta, en prosa, d'assumpte o argument fictici altament significatiu. El que tingui un extensió reduïda per comunicar un missatge comportarà una sèrie de característiques concretes, tals com una trama senzilla, no gaires personatges i una acció reduïda a un sol "episodi".

A part de la seva extensió, el que diferencia els contes o relats breus és la gran llibertat que ofereixen a l'hora d'escriure'ls. Aquesta idea ja la va expressar l'escriptor català Pere Calders fa temps: *"A mi el conte m'atrau molt perquè és el gènere que em permet més llibertat de tots els gèneres literaris. Una novel·la almenys ve condicionada per l'extensió. Jo he llegit moltes definicions del que és la novel·la; no n'hi ha cap que et doni una fórmula per fixar-la bé. Gairebé diria que és una novel·la quan una història ocupa un nombre de pàgines o de folis determinats; en canvi, el conte no. Quan has explicat el que vols explicar, pot ser que tingui quatre ratlles o que tingui quinze folis, però es nota immediatament si sobrepasses el que vols explicar per farcir-ho, o no hi arribes".¹*

1.1 Classificació dels contes

De maneres de classificar el conte hi ha moltes; al llarg dels anys s'ha buscat agrupar-los segons la temàtica, el públic a qui van dirigits, etc. Si bé és cert que aquestes classificacions no són hermètiques, ja que un relat pot oscil·lar entre un grup o un altre, es presenten aquí les més generals i acceptades comunament.

La primera gran forma de classificar-los és segons si estan escrits en prosa o en vers.

- Els contes escrits en **vers** són aquells que deriven dels poemes èpics i estan relacionats amb la tradició oral (aquest tipus no el tractarem en aquest treball).
- Els contes escrits en **prosa**. Són aquells escrits que guarden més relació amb els relats tal i com els coneixem actualment.

L'anterior manera de classificar els contes pot quedar englobada per una segona de més àmplia. Aquesta separaria els relats en grups segons la seva **temàtica**. Així doncs, trobaríem els relats de por, de misteri, policíacs, de ciència-ficció, etc. Aquesta és una classificació molt arriscada, ja que, com s'ha comentat abans, els contes no necessàriament han d'estar encasellats en una sola temàtica. Un relat podria ser policíac i de ciència-ficció alhora.

També es poden classificar segons el seu **to**: humorístics, paròdics, seriosos, moralitzants, etc.

Tots els anteriors es podrien agrupar també segons al públic al que van dirigit:

- Dirigit al **públic infantil**.
- Dirigit a un **públic juvenil-adult** (són els que aquest treball tracta).

A part de les altres, trobem que els contes es poden classificar en:

¹ ESPINÀS, Josep Maria. *Identitats*. Converses a TV3. Ed La Campana. Barcelona. 1985. Pàg 43.

- Contes **tradicionals**. Són els que es transmeten normalment de forma popular i formen part de la literatura folklòrica d'una cultura. Aquí podem trobar les rondalles, les llegendes, etc.
- Contes **cultes** o literaris. De creació personal, se solen transmetre i conservar mitjançant l'escriptura. Són els relats que s'estudien en aquest treball.

Finalment, hi ha una altra manera de classificar els relats actuals força interessant²:

- Els que estan **abocats al final**. Són aquells relats en els quals la successió d'accions està destinada a concloure en un final-clímax i molts cops sorprenent.
- Els que **no estan abocats a un final**. Són aquells que, o bé només busquen explicar un fragment d'una acció més llarga, o totes les idees, sensacions i conceptes que l'autor vol transmetre ja han estat desenvolupades durant el nus principal de l'obra.

Així doncs, si s'han de definir quins són els relats que aquest treball busca tractar, se'ls podria classificar com a contes escrits en **prosa**, dirigits a un públic **juvenil-adult** i **cultes** o literaris, sense tenir en compte la seva temàtica, to o final.

1.2 Elements de tot relat breu.

A continuació, de cada element, s'exposa una breu síntesi explicant el més important.

1.2.1 El títol

El títol és una part molt important del relat, és la primera impressió que aquest et causa, és com el primer *pòster* que surt d'una pel·lícula. Per tant, ha de cridar l'atenció, captar el interès del públic.

El **títol** pot tenir tant un significat **literal**; en aquest cas ha d'intentar resumir l'acció central del relat al que acompanya (*Una excursió amb la Maria*). O pot tenir un significat **simbòlic**; en aquest cas s'ha de buscar que subtilment evoqui la idea principal que el text vol transmetre.

Quan els relats formen part d'un mateix recull de contes, s'ha de tenir en compte altres aspectes.

- Si el recull presenta una sèrie de relats que estan connectats per un fil conductor subtil, amb els títols dels relats hauria de passar el mateix. S'hauria d'intentar que aquests títols també compartissin una relació, una característica comuna, semblant, si pot ser, a la que uneix els relats. També, el títol del conjunt hauria d'evocar aquesta relació.
- Si els relats del recull no comparteixen relació temàtica o altra rellevant, i només són ordenats per ordre cronològic d'escriptura o amb algun altre ordre igualment arbitrari, els títols, com els contes, poden ser triats independentment dels altres. Per al títol del conjunt l'autor pot usar el títol del relat que més li agrada o que més li crida l'atenció, o pot posar-ne un que englobi el sentit d'aquella obra.

² Aquesta classificació, tot i no ser present en les fonts bibliogràfiques, ha estat comentada pels tres autors que he entrevistat, motiu pel qual és inclosa aquí. Així, el Josep Pelfort (Annex I) en parla dels *relats tipus whisky* (narren una història que comença i acaba en ella mateixa, contundent, amb final impactant i sorprenent), i dels *relats tipus iceberg* (narren un tros de vida, una part d'una acció més llarga, intentant donar un enfoc diferent i suggestiu sobre un tema concret, però no condicionat a un final).

1.2.2 Motiu, tema i argument

El motiu és la **motivació** que duu el protagonista a realitzar una acció o una sèrie d'accions.

El tema és la **idea central** que el relat tracta i sobre la qual es desenvolupa. Aquesta idea no és explicitada en el conte, està "amagada" darrere de l'argument, latent: haurà de ser el lector qui la descobreixi. El tema és el que dóna unitat i forma al relat, i pot anar complementat d'altres temes secundaris.

L'argument és la **seqüència d'accions** i situacions que descriu el relat, i la trama és la manera de presentar-lo, la manera en la qual s'exposa.

1.2.3 Personatges

En un conte, els personatges acostumen a ser pocs, a causa de la curta extensió d'aquest.

Els personatges poden ser presentats:

- De manera **directa**, si és l'autor mateix qui els presenta
- De manera **indirecta**, si per fer-ho es val de l'acció mateixa o dels altres personatges.

D'altra banda, els personatges també poden presentar-se:

- En bloc, si se'ls coneix a tots de cop, normalment a l'inici de la narració.
- De manera evolutiva, si se'ls va coneixent progressivament, a mesura que avança l'acció.

Els personatges poden pertànyer a dues classes:

- Personatges **plans**. Consten d'una caracterització simple, acabada i estàtica.
- Personatges **rodons**. La seva caracterització és més complexa que la dels anteriors, més polifacètica i, el que és més important, és dinàmica.

Per últim, segons la seva funció, els personatges poden ser:

- **Nuclears**. Són els personatges principals de l'obra: el protagonista i, si hi ha, l'antagonista
- **Secundaris**. Són personatges que col·laboren de manera constant en el desenvolupament de l'acció.
- **Fugaços**. Són aquells que només participen en una intervenció molt breu i que després desapareixen de la narració.

1.2.4 Temps, atmosfera i to

El temps d'un conte té dues vessants:

- El temps **extern**, que situa l'època històrica en què succeeix l'acció.
- El temps **intern**, que determina la durada de l'acció.

L'atmosfera és la sensació o estat emocional que predomina en el relat³, podent ser aquesta alegre, melancòlica, pessimista, etc.

El **to** revela l'actitud de l'autor envers el que està explicant.

1.2.5 Escenari, ambientació i acció

L'escenari és el **lloc** on ocorre l'acció.

L'ambientació la conforma la suma de l'escenari, l'atmosfera i el temps.

L'acció d'un relat pot ser:

- **Interna**, si es presenta una lluita o reflexió amb el *jo interior*.
- **Externa**, si les situacions que es viuen i els fets que succeeixen ocorren fora de la ment del protagonista.
- **Ambdues**. Es pot donar el cas de que en un relat es presenti una combinació d'acció exterior contraposada amb una d'interior.

1.2.6 Estructura

L'estructura és l'**ordre** en que se'ns narren els fets d'un relat. En tot conte es pot constatar la coneguda estructura del plantejament-nus-desenllaç. Aquesta és la estructura tradicional, a partir d'ella els autors poden "jugar" a manipular-la i obtenir resultats variats. D'aquesta manera es poden aconseguir estructures més atípiques, com per exemple una que narri els fets a l'inrevés.

Un cop s'arriba al final de l'obra, aquest pot deixar-se **tancat** o **obert**, que no significa incomplet. L'opció d'acabar els relats amb un final obert és una tendència que cada cop ha anat prenent més protagonisme.

1.2.7 El narrador

El **narrador** és aquell qui tria l'autor per explicar la història i és un element fonamental en qualsevol relat. Aquest, segons la posició des que narra en relació a la història que explica, adopta un **punt de vista narratiu** concret.

Hi ha dos grans tipus de punts de vista o de narradors:

- **Intern**. Narra en primera persona. El narrador és un dels personatges de la història, podent ser el protagonista, un secundari o un simple observador. Aquesta narració tindrà les limitacions que té el personatge a qui correspon. Per exemple, si el personatge és cec, només podrà explicar el que sent i el que pensa al respecte; d'altra banda, no podrà assegurar el que els altres personatges pensen, únicament podrà contar el que ell creu que poden sentir o opinar. A més, aquesta és una narració subjectiva. La veu narrativa consta d'una identitat pròpia, així que la seva manera de narrar els fets estarà condicionada pels atributs que conformen aquesta identitat. Al ser un dels personatges, les situacions l'afectaran d'una manera o altra, estigui involucrat directament en

³ SARGATAL, Alfred. *Iniciació al conte literari*. Ed Glauco. Barcelona. 1987. Pàg 55.

elles o no; així que la manera de pensar al respecte d'elles variarà segons el personatge que s'hagi escollit. La narrativa de la contemplació d'un incendi d'una llar d'infant des del punt de vista d'una mare embarassada serà molt diferent de la plantejada des del punt de vista d'un apàtic emocional.

- **Extern.** Narra en tercera persona. Una veu anònima, que no és la de cap dels personatges de la història, ens explica els fets. D'acord amb el sentit que es vulgui donar al relat, la narració externa pot fer servir unes estratègies o unes altres. Al no correspondre's amb cap personatge, la veu narrativa té la possibilitat d'explicar-ho tot, o no. Si es vol que el lector sigui conscient de com cada situació afecta als diferents personatges, es pot dir què senten cada un d'ells en cada moment (narrador **omniscient**). Si es vol mantenir al lector en la incògnita del que opinen les persones que es relacionen amb el protagonista, és pot únicament relatar el que pensa aquest protagonista (omniscient **limitat**), però no introduint-se en la ment dels altres. Per altra banda, si el narrador no "entra" mai dins del cap dels personatges, no explica el que senten, el que temen, etc., i es limita a narrar les accions dels personatges, estarem parlant llavors d'un narrador extern **objectiu**, que dóna una sensació de càmera que reproduceix uns fets succeïts.

Encara que aquests són els tipus de narradors principals, es tracta d'un element amb moltes possibilitats i que s'ha tractat de variadíssimes maneres en el ingent nombre de relats que s'han escrit. En el relat breu, lògicament el més freqüent és utilitzar un únic narrador en tota la seva extensió. En el cas de la novel·la, tot i que és freqüent adoptar un únic punt de vista, també abunda l'ús de variants dels narradors mencionats, així com la combinació de diversos narradors en un mateix relat, l'anomenat **narrador múltiple**.

2. Com escriure un relat breu

En aquest apartat es tracten alguns dels punts ja explicats anteriorment, profunditzant més en ells i parlant de la seva “posada en pràctica”.

L'estructura d'aquest apartat teòric serà la d'una guia pràctica per elaborar relats breus, dividint-la en els següents apartats:

- La narració breu
- El llenguatge: l'eina per escriure
- Tema, sentit i argument.
- El punt de vista
- Els personatges
- El temps i l'espai
- Recursos formals

2.1. La narració breu

La principal característica d'un conte o relat breu es la seva extensió, que ha de ser curta, la qual cosa no vol dir que sigui ni incompleta ni mancada de la capacitat de transmetre una idea o una visió de la realitat. Prenem atenció al que l'escriptora gallega Marina Mayoral va dir: *“la novel·la és com un verí lent i el conte, com una ganivetada”*. Aquesta comparació ens pot ajudar a entendre les característiques d'un relat curt: intensitat, concentració, impacte, profunditat... Per aconseguir tot això serà necessària la presència de certs elements: **precisió, economia, un conflicte, una transformació i coherència**.

La **precisió** és un element imprescindible per a la narrativa breu. Si no és així, el relat mai arribarà a causar una forta impressió als lectors. Per tant, perquè un relat aconseguixi el seu objectiu de causar impacte, ha de funcionar com un rellotge: una maquinària on no hi poden ni sobrar ni faltar peces, on cada una ha d'encaixar perfectament amb les altres per complir la seva funció com a unitat. En paraules d'Horaci Quiroga, contista uruguaià: *“en un conte curt, les tres primeres línies tenen gairebé la mateixa importància que les tres últimes”*.

Un altre element important d'una narració breu és **l'economia**, que consisteix en explicar el màxim de contingut usant el mínim de recursos possibles i obtenir el màxim rendiment de qualsevol element que conforma el text. Per exemple, si es vol mostrar la manera d'actuar d'un personatge, la solució més econòmica consistirà en buscar una acció representativa de la seva forma de ser, una acció que resumeixi el seu comportament habitual. D'altra banda, quan es vulgui descriure el seu aspecte, el més adequat serà utilitzar únicament aquells trets que en són més representatius; si es vol mostrar que un determinat personatge es troba en un estat d'angoixa, es poden fer servir recursos com relatar l'acció amb un text de ritme accelerat, sense haver de fer-ho explícit en la narració. Per tant, s'ha de tenir en compte també la capacitat de suggeriment: com el que es diu pot fer entendre allò que no es diu. Aquestes estratègies són les que aporten intensitat i potència a un relat breu, i són també les que fan que se'l pugui considerar una matèria concentrada.

És vital copsar l'atenció ràpidament en una narració breu. El lector segurament no té planejat dedicar molt temps a la lectura. Espera doncs, trobar-se de seguida en el cor de la història, immers en l'acció que proposa el relat. La tensió del text ha d'aparèixer de seguida. Per això és tan important la manera d'iniciar el text. Un bon principi, que

generi expectatives, que sorprengui, que provoqui preguntes, és la forma més segura d'interessar els lectors. Tal i com diu el Pep Elias, "*si un relat no atrapa amb les primeres línies el lector, alguna cosa està fallant*"⁴.

El **conflicte narratiu** ha de plantejar-se de seguida, al principi de la narració. Els personatges s'han de trobar immersos en una situació on els seus coneixements o recursos habituals no serveixen, que remogui els seus fonaments i faci trontollar el món. Les situacions que poden desencadenar el conflicte, al voltant del qual es desenvoluparà l'acció del relat, poden ser de naturalesa molt diversa: una mort d'un familiar, guanyar un premi, perdre's...

Els personatges han de mostrar una **transformació** en la seva manera d'entendre el món com a resultat del conflicte al qual s'han d'enfrontar. Al tractar-se d'un text breu, possiblement els lectors no s'arribin a trobar amb el nou personatge, transformat a causa d'allò que ha viscut; però com a mínim haurien d'entreveure en quines facetes s'ha vist afectat, amb la seguretat que ja no serà el mateix personatge que han conegut a l'inici del relat.

Un altre tema a tractar a l'hora d'elaborar un relat curt són les característiques del caràcter, de l'aspecte i de la biografia dels personatges que s'han de recollir en el text. Doncs bé, la resposta és senzilla: només allò que tingui una funció en l'acció, allò que calgui per entendre el desenvolupament de la història. El mateix hauria d'aplicar-se a les situacions: al text haurien d'aparèixer només les informacions relacionades directament amb les situacions que viuen els personatges. Per exemple, no és necessari explicar que un personatge va tenir una xicoteta fa dos anys si això no l'afecta ni a ell ni a la situació que s'explica.

Per acabar, un factor molt important en una narració és la **coherència**. Així, si en un moment determinat s'explica que un personatge té súper-poders, no és possible plantejar posteriorment que ja no els posseeix, sense perdre la coherència, a no ser que se'n doni alguna justificació. On s'ha de tenir més en compte la coherència? Vegem-ho:

- Coherència en la construcció dels personatges: si s'ha caracteritzat un personatge com a graciós, no se'l pot fer aparèixer més tard com a un plom, sense justificar-ho.
- Coherència entre els trets psicològics dels personatges, les situacions a les quals s'enfronten i la seva transformació: si s'ha fet aparèixer un personatge envejós, aquesta característica haurà de tenir algun paper en el conflicte narratiu i també alguna presència en la transformació del personatge.
- Coherència de la seqüència temporal: si una acció es desenvolupa al 1960, no es pot dir que un personatge estava fent servir un mòbil.

2.2. El llenguatge, l'eina per escriure

La imatge que tenim del món que ens envolta es construeix a partir de les percepcions sensorials, dels sentiments i de les sensacions que ens produeixen i també de les percepcions que les altres persones comparteixen amb nosaltres. Quan volem traslladar

⁴ Veure Annex II.

*tot això a una narració, només tenim el recurs de les paraules. Tot allò que volem hem de transmetre mitjançant el llenguatge.*⁵

Precisament d'això en diem literatura, del fet de representar una realitat a través del llenguatge amb una finalitat estètica. En una narració no ens trobarem amb paisatges reals ni amb persones de veritat ni objectes, sinó que el que trobem són les seves representacions construïdes amb paraules. L'autor ha d'usar el llenguatge de tal manera que el lector sigui capaç de visualitzar i imaginar una determinada realitat.

Una idea bastant estesa és que perquè un text sigui d'una qualitat més alta, aquest ha d'estar construït amb un llenguatge complicat. Això és una equivocació. Tot i que alguns textos sí necessiten la presència d'un estil "hiperculte", el llenguatge literari ha de ser adequat a cadascuna de les situacions que dibuixa. No utilitzarem les mateixes paraules per expressar una queixa en boca d'una nena de vuit anys que en la d'un adult, ni les mateixes en una conversa entre metges o entre familiars, etc. Per a cada text, per a cada història i per a cada situació, hi ha un llenguatge adient per explicar i suggerir allò que es vol. No es tracta doncs de fer servir sempre un llenguatge com més barroc millor per semblar culte, ni tampoc de sempre escriure el màxim simple possible. El llenguatge ha d'estar sempre al servei de l'autor per expressar amb eficiència el que busca transmetre.

S'ha de prestar molta atenció a l'hora de **triar les paraules**. Les paraules, a part del seu sentit literal, també tenen un **sentit connotatiu**. Qualsevol text literari depèn de la força de la connotació per portar el lector molt més enllà de les paraules, de les línies i dels paràgrafs; aquesta intenció de constant proposta i suggeriment l'ha de tenir sempre l'escriptor.

L'ortografia, la gramàtica i la sintaxi formen un **sistema lingüístic**, que és una part inseparable de l'estructura de la llengua. Per tant, és imprescindible conèixer bé aquestes normes de l'ús del llenguatge. Tot i així, en el llenguatge literari, aquestes normes també formen part del recurs estilístic que podem usar per a comunicar-nos. Així doncs, la transgressió d'aquestes regles, si està justificada, ens pot ajudar a donar un sentit expressiu més fort al text.

És molt important mantenir un **equilibri** entre allò que es vol dir i com ho vols dir. En qualsevol relat, tant important és la "informació" que es va explicant, com el llenguatge que s'utilitza per fer-ho; però igualment important és que hi hagi, diguem-ho així, una harmonia entre les dues voluntats: la d'explicar una història i la d'explicar-la d'una determinada manera, amb un llenguatge concret. Un llenguatge altament recarregat, molt expressiu, saturat de connotacions, etc. no convertirà, només per ell mateix, un relat en un bon relat. El que s'ha d'intentar trobar és un equilibri entre els dos llenguatges que beneficiï tant als missatges que només informen com als que busquen transmetre quelcom, ja que, si no, els missatges que vulguin "transmetre" alguna cosa podrien acabar perdent força.

2.3. El tema, el sentit i l'argument

Per començar a escriure un relat, l'autor ha de partir d'una **visió** imaginada per la ment; aquesta pot representar una idea, una situació, una acció, etc. Aquesta pot haver estat

⁵ VELASCO, Elisa; GONZÁLEZ, Mercedes. *Guia didàctica per a professors*. Barcelona. Escola de Lletres. 2008. <https://catasek1.wikispaces.com/file/view/APUNTS+I+ACTIVITATS+DEL+RELAT+BREU.pdf>

concebuda totalment amb originalitat o, tal com Pep Elías i el Josep Pelfort diuen, pot desenvolupar-se a partir d'alguna cosa que has vist o has viscut. Per això, Pelfort i Elías⁶ afegeixen que és molt important sempre prendre notes d'allò que et crida l'atenció. Aquesta visió seria un primer “esbós” del **tema** (l'assumpte) que es tractarà al relat, una idea de com es voldria plantejar aquest mateix tema.

El **tema** és l'assumpte sobre el qual tracta la narració. Així doncs, el tema podria ser l'amor, l'odi, la venjança, les casualitats inesperades, etc. La gràcia del relat no resideix en el tema que es tria, sinó en la mirada original que se li dona.

Lligat al tema, està el **sentit**, un enfocament concret que varia en funció de les situacions, les accions, personatges, etc. El que busca el relat es transmetre una idea; aquesta idea conforma el sentit del relat, el qual és l'enfocament propi del tema que es tracta. Per exemple, Tolkien a les novel·les del *Senyor dels Anells* tracta el tema del “bé i el mal” i el sentit és que “amb grans esforços el bé sempre acaba triomfant sobre el mal”.

S'ha de tenir en compte que, partint d'un mateix tema, es poden transmetre molts sentits diferents. Si partim del tema “el amor” es poden trobar una gran varietat de sentits: “el primer amor sempre fracassa”, “el primer amor mai s'oblida”, “la càrrega de l'amor”, “l'amor és imprescindible per viure”... De què dependrà doncs? El sentit dependrà dels fets que ocorrin, de les accions, de la veu narrativa, dels personatges, etc. Per trobar un sentit només cal centrar-se en un aspecte de la realitat que et cridi l'atenció i tractar-lo des de la teva visió de la realitat, o utilitzar la teva opinió per parlar d'un tema en concret.

Un cop ja trobat el tema i el sentit, cal buscar un **argument** adequat. *L'argument el formen una situació d'origen i la sèrie de fets que succeeixen al llarg del relat i que són conseqüència els uns dels altres. És important remarcar que l'argument del text no és el mateix que el sentit del text, sinó que és una eina per arribar-hi.*⁷

En tot argument ha d'aparèixer un conflicte, una situació que forci als nostres protagonistes a actuar amb recursos que no siguin per a ells habituals, un conflicte que els tregui de la seva realitat rutinària o “normal”. D'altra banda, un argument sense conflicte seria un argument bastant pla, que no generaria les mateixes incògnites i el mateix interès.

Quan ja es té l'argument, s'ha de decidir com desenvolupar-lo, com plantejar-lo. Per exemple, es pot respectar l'ordre cronològic dels fets, si es vol dur a unes situacions a una conclusió final; o es pot no respectar, si el que es vol comunicar és la intriga de saber el perquè del que ha passat. La manera d'exposar l'argument és anomenada **trama**. Diferents trames donaran lloc a diferents textos que explicaran coses també diferents.

2.4. El punt de vista

En l'anterior apartat 1.2.7 hem parlat de manera succinta sobre aquest element, el **punt de vista narratiu**, com la perspectiva des de la qual abordem una narració. Un esdeveniment qualsevol pot donar lloc a arguments diferents segons la perspectiva des de la qual es narra, sentits diferents a una mateixa història. Una mare que relata com de difícil li està resultant donar a llum no serà la mateixa història que la del metge que l'està

⁶ Veure ANNEX I i II.

⁷ VELASCO, Elisa; GONZÁLEZ, Mercedes. *Guia didàctica per a professors*. Barcelona. Escola de lletres. 2008. <https://catasek1.wikispaces.com/file/view/APUNTS+I+ACTIVITATS+DEL+RELAT+BREU.pdf>

ajudant en aquell moment, o la del pare que està a fora esperant, sentint els crits de la seva esposa. Cada punt de vista narratiu aporta un matís diferent a una mateixa història, cada una d'aquestes visions aporta una nova perspectiva al que està passant.

El punt de vista no ha de ser un element qualsevol o arbitrari, i s'han de tenir en compte diversos aspectes a l'hora de triar un o altre. Hi ha sis preguntes que ajuden a identificar els elements que conformen un punt de vista narratiu:

- Què? Fa referència als fets que han tingut, o estan tenint, lloc. Exemple: una mare que dona a llum.
- Qui? Fa referència a la veu que explica aquets fets. Exemple: La mare.
- Per què? Consisteix en el motiu pel qual ens explica aquest motius. Exemple: va ser un moment que la va canviar com a persona.
- Per a què? És la intenció que la veu narrativa té al explicar-nos els fets. Exemple: per a fer-nos valorar el sacrifici que comporta tenir fills.
- Des d'on? Es refereix a si la veu narrativa ha participat en els fets o no. Exemple: des de la primera persona, la narradora era la protagonista dels fets que van ocórrer.
- Quan? Fa referència a la distància temporal entre els fets que han ocorregut i el moment de la narració d'aquest. Exemple: un any després.

Aquestes qüestions no són independents, depenen les unes de les altres i es necessiten entre elles. Així doncs, la separació d'aquestes sis preguntes és una falsa aparença, ja que en el fons formen un tot unitari.

2.5. Els personatges

Els personatges d'un relat breu són un element clau d'aquests, ja que són els que intervenen en les accions que es descriuen. Tot i això, no cal oblidar que al cap i la fi són una altra eina de la que disposa l'autor per transmetre quelcom o donar un sentit al text.

Els personatges han de constar de dos característiques:

- Res dels que els succeeixi ha de ser gratuït per a l'acció, tot ha de tenir una funció.
- Han de presentar una **transformació** a causa d'allò que succeeix.

A l'hora de descriure un personatge només s'explicaran aquells atributs (tant físics com psicològics) que consten de rellevància per a la història o per il·lustrar la transformació que aquell personatge pateix al llarg del relat.

Però l'autor ha de tenir una visió més àmplia de la identitat dels personatges, per saber com actuaran enfront a les diverses situacions que es plantegin. Tenint en compte que els lectors/es només coneixeran als personatges segons el que diguin o facin, és important saber com realment ho farien si existissin, i per a això és necessari que l'autor tingui ben clar qui és la persona que descriu.

Els personatges han de presentar certa **complexitat**. Al igual que nosaltres, ells han de tenir les seves facetes lluminoses i fosques, defectes i virtuts, dubtes, inquietuds, etc. Per aconseguir-ho, també s'ha d'anar amb compte de que no actuïn de la mateixa manera durant tota l'extensió del relat, ja que, si no, es cauria en l'error de crear un personatge totalment pla i sense gaire interès. A més, els personatges més interessants

no estan estereotipats, així que s'ha d'intentar fugir dels tòpics. Que un personatge consti d'uns trets únics i característics, diferents, fa que capti millor l'atenció del lector/a i que aquest se senti intrigat per ell. A més, li aporta **individualitat**.

Els personatges d'un relat interactuen amb el seu entorn. A partir d'aquesta interacció s'ha d'aconseguir una evolució interior, una transformació. Per tant, és molt important escollir bé les situacions a les que s'haurà d'enfrontar un personatge, ja que envers aquestes presentarà el seu canvi; aleshores, tenint en compte l'evolució que volem que visqui el nostre protagonista, el posarem davant d'unes situacions o unes altres. De totes maneres, cal recordar que el canvi que pateixi un personatge ha de ser coherent amb la seva identitat descrita al principi del relat. No podem dir que una persona que sempre ha sigut increïblement garrepa, simplement pel fet de veure les dificultats d'una família indigent, de sobte decideixi dedicar tots els seus esforços i recursos econòmics a ajudar a les organitzacions caritatives.

Lligat amb el que s'acaba de dir anteriorment, un personatge d'un relat breu no presentarà una evolució gegantina al llarg d'aquest, ja que no hi ha suficient espai per a justificar-ho correctament. Per això, el que es sol buscar són petites transformacions de la seva personalitat o canvis en la manera de veure certs aspectes de la realitat, o de pensar-hi al respecte. Aquesta evolució també dependrà del sentit que es vulgui donar al text.

Majoritàriament, tot el dit fins ara fa referència als **protagonistes** de les històries. Parlem dels **secundaris**. Aquests últims poden estar més senzillament desenvolupats que els primers, no cal profunditzar molt en la seva personalitat, només cal donar les pinzellades necessàries perquè es diferenciïn dels uns dels altres i constin d'una identitat pròpia. La funció dels secundaris és la de ser un element més que estigui involucrat en l'evolució del personatge principal, per tant, no pot haver-hi personatges que estiguin allà simplement per estar-hi. Tots han de servir a algun propòsit, tenir una funció, ja sigui per fer avançar l'acció o influir directament en el protagonista.

2.5.1. La construcció de veus

Per fer interactuar els personatges el recurs utilitzat és el **diàleg**. En aquest diàleg, cada personatge comptarà amb una veu pròpia. Aquesta veu servirà per a caracteritzar-lo i donar-li una identitat. Perquè les veus siguin particulars s'utilitzaran una sèrie de recursos:

- El **to**. Aquest és el reflex d'una actitud determinada (enfadat, trist, alegre...) i d'un nivell del llenguatge (culte, complex, col·loquial...) .
- El **ritme**. Determinarà com seran les frases del seu diàleg: curtes i simples si és un ritme accelerat; llargues i complexes si es tracta d'un ritme lent; de longitud estàndard i que no destaquin si es parla amb un ritme poc definit. El ritme pot reflectir un estat d'ànim en un moment determinat o una faceta de la personalitat del personatge en qüestió (calmat, impacient, inquiet...).
- **Camps semàntics**. L'ús de paraules pertanyents a certs camps semàntics defineixen molt bé la personalitat d'un personatge i, inclús, poden permetre intuir alguns aspectes de la seva vida (un economista podria parlar d'un tema quotidià usant mots com "increment", "balanç" o "dèficit").
- Tipus de **retòrica**. Igual que a la vida real, cada personatge estructurarà les seves oracions o discurs d'una manera diferent a la resta.

- Els **tics lingüístics**. Són paraules o expressions que una persona usa habitualment, ja sigui per costum o comoditat, i que són presents en la majoria de les seves converses. En un relat, aquests tics poden ser molt útils a l'hora de caracteritzar a algú, però s'ha d'anar amb compte de no abusar d'ells. També s'ha de tenir present que aquest tics han d'estar adequats al personatge en qüestió.

2.6. El temps i l'espai

Com ja hem dit abans, el temps és un element bàsic a tenir en compte quan volem construir un relat breu, ja que influirà significativament en el desenvolupament de la història. Es distingeixen dos tipus de temps en una narració: el temps històric i el temps narratiu.

- El **temps històric o extern** és aquell període o època en que ocorre l'acció, com per exemple el segle XVII o la Prehistòria. L'autor, un cop ha situat l'acció en un marc històric, ha de buscar una coherència entre aquest i tot el que passa. Tant les reaccions dels personatges com els altres detalls que puguin aparèixer al llarg de la història variaran segons l'època en què ens trobem. Un grup de persones no reaccionarà igual davant del maltractament de la dona ara que fa cinc segles. Tanmateix, s'ha de tenir en compte a l'hora de mantenir la coherència entre el temps històric i altres petits detalls; per exemple, no podem parlar de llum elèctrica si abans hem dit que ens trobàvem el regnat dels Reis Catòlics.
- El **temps narratiu o intern**. Fa referència a la durada de l'acció en si. Pot fluctuar entre unes poques hores fins a més d'un any fins i tot. Per allargar aquest temps intern es poden usar salts temporals, sempre i quan aquest es justifiquin. Per marcar el transcurs del temps es poden utilitzar diferents tècniques. Es pot fer servir al narrador extern per a comunicar-ho directament ("havien passat tres hores"); es pot també deixar intuir mitjançant dades ambientals ("al sortir el sol, al capvespre"); ho poden dir els personatges mateixos ("-Fa una hora que som aquí esperant!"); també es pot deixar que el lector/a sigui qui calculi el pas del temps segons el que llegeix ("el Joan va anar a dinar a la una i mitja. A les tres en punt va sortir corrents del restaurant al adonar-sen que feia tard"); etc.

Un altre element fonamental és l'**espai**. Encara que no sigui ni mencionat, el lector sempre imaginarà als personatges en un espai. Si aquest espai és rellevant per al desenvolupament de la història, s'ha de donar la informació necessària al respecte. És important recordar això, ja que un espai pot transmetre diferents sensacions (no genera la mateixa sensació un bosc verd i idíl·lic que un de fosc i espès), o definir a un personatge (una habitació molt desordenada ens indica una mica com és la personalitat d'algú). Fins i tot, si aquest té un paper molt important i presenta una evolució al llarg de l'obra podria funcionar com a un personatge més. Per exemple, una casa que es va deteriorant al llarg del relat fins que al final s'enfonsa pot servir per explicar el declivi d'una família.

Al construir un espai, s'ha de tenir en compte que s'ha de poder **visualitzar**. Per tant, s'ha de descriure amb els elements físics adients. També, s'han d'adequar el llenguatge i el lèxic a l'espai que es vol descriure (no farem servir les mateixes expressions per descriure una casa d'algú ric que per descriure l'habitatge d'algú pobre en un barri marginal). Finalment, per obtenir una visió completa de l'espai que s'està descrivint, s'ha

d'ordenar els elements correctament (no pots estar descrivint el jardí d'una casa i, abans d'acabar, de sobte parlar de com l'armari de la mare està ordenat).

*Convé que les descripcions siguin econòmiques. Una descripció massa llarga, amb detalls inútils, és, en principi, poc recomanable en un relat curt.*⁸

2.7. Recursos formals: camps semàntics, ritme i estructura

El **contingut** i la **forma** d'un relat estan sempre estretament units, la seva connexió i complementació formen una xarxa perfecta, en la qual els aspectes formals sempre estan al servei del sentit. Cal recordar això, ja que el sentit d'un text pot variar molt segons la forma amb la que es relata el seu contingut. Els principals recursos formals són els camps semàntics, el ritme i l'acció.

Els **camps semàntics** els conformen els conjunts de paraules relacionades a una altra pel seu significat. Aquests camps són un element molt útil a l'hora d'expressar un concepte. Si es vol que una idea prevalgui en un text, usar paraules pertanyents al seu camp semàntic ajudarà que aquesta prengui força i presència. Si es vol destacar per exemple que era un dia ennuolat es poden fer servir paraules com "negror", "foscor", "grisor", "llum dèbil", "cel tapat", etc.

Els camps semàntics també es poden utilitzar per transmetre idees més subtils. Mirem com Albert Camús a l'*Estrany* ens indica que al seu personatge li fa mal la llum:

*"La llum ha incendiat l'acer, i era com una llarga fulla espurnejant que em toqués el front. En el mateix instant la suor amuntegada a les meves celles ha lliscat de sobte i m'ha cobert les parpelles amb un tel tebi i espès. Els meus ulls estaven ofuscats darrera aquesta pantalla de llàgrimes i de sal. No sentia sinó els címbals del sol percutint sobre el meu front, i, indistintament, l'espasa brillant que brotava del ganivet, encarada a mi. Aquella espasa roent em corroïa les celles i penetrava en els més ulls adolorits."*⁹

També es poden fer servir els camps semàntics per definir un atribut tant físic com psicològic d'un personatge. Si es vol dir que algú és avorrit es poden emprar paraules com "plom", "inexpressiu", "rutinari", etc.

Un altre element és el **ritme**, que canvia segons l'efecte que es vulgui aconseguir. Utilitzant frases senzilles i curtes, que es juxtaposen les unes a les altres, s'aconsegueix un ritme veloç. D'altra banda, l'ús de frases llargues aportaria un ritme lent a l'acció. Escollir correctament el ritme és molt important, ja que segons ell es pot aconseguir comunicar emocions molt diferents. Per exemple, si parlem del sentiment de l'alegria, un ritme lent i calmat ens transmetria una sensació de benestar còmode; en canvi, un ritme ràpid i frenètic ens podria transmetre eufòria. El mateix passa amb les accions. El ritme ens ajudarà a saber com un personatge reacciona a elles. Per exemple, un robatori en una botiga narrat amb frases llargues i amb parsimònia indica que l'autor del crim està calmat i que és expert en el que està fent; pel contrari, un ritme accelerat ens comunicaria que el protagonista està nerviós i que és un inexpert. Això doncs, es pot comprovar que el ritme ajuda a construir el sentit d'una narració també.

Finalment, l'**estructura** és la disposició dels elements de la narració. Aquesta disposició pot ser variada i causar efectes diferents. Una estructura pot ser lineal, si els successos

⁸ VELASCO, Elisa; GONZÁLEZ, Mercedes. *Guia didàctica per a professors*. Barcelona. Escola de Lletres. 2008. <https://catasek1.wikispaces.com/file/view/APUNTS+I+ACTIVITATS+DEL+RELAT+BREU.pdf>

⁹ CAMUS, Albert. *L'Estrany*. Ed labutxaca. Barcelona 2010. Pàg 74.

s'expliquen cronològicament, o circular, si es comença relatant el final i es dona un cercle fins a concloure amb aquest mateix final. La estructura està relacionada també amb el final del relat. Una estructura on s'arriba a una conclusió de les accions presentades al final d'aquesta proporciona un final tancat. Si l'estructura presenta els fets de tal manera que al final del relat la narració d'aquest encara podria continuar, es parlarà d'un final obert. La estructura també pot fer variar la presentació dels pensaments dels personatges. Es pot mostrar com reaccionen i què pensa cadascú d'ells davant d'una situació simultàniament o, d'altra forma, es pot explicar primer els successos tenint en compte els pensaments només d'un personatge, després tornar-ho a relatar tenint en compte els d'un altre, i així successivament. Abans de començar un relat, és important elaborar un esquema previ amb l'estructura bàsica d'aquest, on quedi reflectida la disposició dels elements de la narració; aquest esquema serà essencial per mantenir una coherència dins del relat; tot i així, aquest esquema no ha de ser ferri ja que, com remarca el Pep Elias, això limitaria la creativitat de l'autor¹⁰; si en el desenvolupament de l'argument es veu que "alguna cosa falla", potser l'error es trobarà en l'esquema i l'estructura, on alguna cosa s'haurà de canviar.

¹⁰ Veure Annex II.

3. Italo Calvino. Lliçons americanes: Sis propostes per al nou mil·lenni

El 6 de juny de 1984, Italo Calvino va ser convidat per la Universitat de Harvard a pronunciar les "Charles Eliot Norton Poetry Lectures". Es tracta d'un cicle de sis conferències que tenen lloc a la mateixa universitat. El terme "Poetry", en aquest cas, fa referència a qualsevol forma de comunicació poètica, i la tria del tema és lliure. Calvino va escollir tractar certs valors literaris que volia preservar per al pròxim mil·lenni. Abans de morir va arribar a escriure cinc de les sis conferències que tenia pensat presidir, les quals són recollides en el llibre *Lliçons americanes: Sis propostes per al nou mil·lenni*, que es va publicar pòstumament. Cada una d'aquestes conferències tracta una de les divises que sempre l'havien acompanyat a l'hora d'escriure. En elles, l'autor, més que explicar en què consisteixen i com aplicar-les correctament, defensa aquestes divises que ell considera necessàries conservar, ficant-ne nombrosos exemples d'altres autors i obres, que també es regien per les propostes en qüestió. Així doncs, el llibre no és un llibre de text, sinó una sèrie de xerrades que se centren en reflexionar entorn unes característiques del llenguatge en concret.

A continuació, presento una síntesi de les conferències, que són un referent reconegut com a guia per als futurs escriptors del relat en general i amb una aplicació pràctica evident al relat breu. La lectura i l'anàlisi d'aquest assaig m'ha permès destacar el més rellevant de cadascuna de les "característiques".

3.1 Lleugeresa

El primer que s'ha de tenir en compte a l'hora d'escriure és una idea fonamental: s'ha d'evitar que el pes d'un text asfixii al lector. Més densitat i més paraules no equivalen a més informació. S'ha d'aconseguir dir més amb menys i, a vegades, no dir res també pot significar molt; tal i com Calvino diu: "*el buit és igual de concret que els cossos sòlids*"¹¹. És a dir, la **subtileza** pot ser tant efectiva com la descripció mateixa, a vegades fins i tot més.

Per exemplificar el domini de l'"art del lleuger", Calvino parla dels "**esperits**" del poeta florentí Guido Cavalcanti¹². Aquest definia a les persones com a impulsos, motivacions, voluntats, anhels, desitjos... el que ell anomenava "Esperits". Aquests esperits podien simbolitzar fins i tot objectes o accions concretes. Cavalcanti aconseguia dissoldre temes de gran complexitat (com podria ser el patiment amorós) en entitats impalpables que sempre constaven de tres característiques:

- Eren lleugeríssimes.
- Estaven en moviment.
- Eren "**vectors d'informació**".

El que el poeta florentí aconseguia era dissoldre el pes d'una explicació (que podria contenir molts matisos que acabessin fent dens el text) en una metàfora o "esperit", que no imposaven cap objecte sòlid.

¹¹ CALVINO, Italo. *Lliçons americanes: Sis propostes per al nou mil·lenni*, Ed El Balancí. Barcelona. 2000. Pàg 25.

¹² Guido Cavalcanti (1258-1300) fou un poeta florentí i un dels creadors del *Dolce stil novo* juntament amb Dante Alighieri.

Aquesta mateixa tècnica hauria de poder ser imitada en narrativa pels escriptors que volessin elaborar textos lleugers. S'ha d'aconseguir reduir un fet o pensament, que en un principi pot semblar complex, en una **idea simple i amb significat**. Amb això, es podrà eliminar el pes innecessari d'un text. S'ha de buscar poder "*dissoldre la concreció d'una experiència tangible*"¹³.

La **lleugeresa** no només està present a l'hora de descriure un element físic o un esdeveniment, també hi ha la lleugeresa de reflexió. Aquesta s'ha de fer evident al ser capaços de fer entendre al lector en tot procés de raonament lògic d'un personatge descrivint únicament un pensament i una acció en una oració.

És important no confondre aquesta divisa amb la vaguetat ni amb l'abandonament de conceptes, sinó que s'ha de identificar amb la precisió i la determinació. Així, la lleugeresa es pot manifestar en tres vessants diferents:

- Una simplificació o **alleujament** del llenguatge per aconseguir que el teixit verbal sembli que no tingui pes.
- La descripció de persones o conceptes mitjançant elements **subtils** o imperceptibles.
- Una **imatge simbòlica** de la lleugeresa mateixa, com una ploma portada pel vent.

Per relatar la fugida d'un esclau es pot escriure:

"L'esclau, després de molt anys de patiment va decidir d'acabar amb tot allò. Es va omplir de força i determinació, va endurir la seva voluntat i va deixar tota por enrere. Sense cap vacil·lació, es deslliurà de les cadenes d'un sistema abusiu que l'havia mantingut en la més absoluta misèria i va marxar d'allà. Va fugir per dirigir-se a qualsevol lloc que fos lluny, a qualsevol lloc on no hagués de sotmetre's a ningú. No tornaria a agenollar-se temorós de les fuetades mai més. Era lliure per fi".¹⁴

O, d'altra banda, es pot escriure:

"L'esclau, després de molts anys de patiment, va decidir volar lluny d'allà, lliure per fi."

Calvino, a més de la funció estètica, considera que la lleugeresa s'ha de conservar ja que juga un paper molt important en la funció existencial de la literatura. Aquesta és la resolució d'un conflicte existencial humà: "*la recerca de la lleugeresa com a reacció al pes de la vida*"¹⁵. Es per això, i degut al què aporta a un text, que aquesta característica s'ha de preservar.

Cal recordar però, que no s'ha de considerar el pes menys vàlid que la lleugeresa en un text, ja que ambdós poden aportar molt segons com s'utilitzin.

3.2 Rapidesa

Què pot fer que una determinada versió d'una mateixa llegenda sigui la preferida per a un lector davant de moltes altres semblants? Segons Calvino, la sensació de rapidesa.

¹³ CALVINO. *Op cit.* Pàg 30.

¹⁴ En aquest cas, he fet servir un exemple meu per il·lustrar el concepte.

¹⁵ CALVINO. *Op cit.* Pàg 42.

Per exemplificar com la **rapidesa** i la **fluïdesa** són essencials per veure's atret i interessat a l'hora de llegir un conte breu, Calvino diu que un conte és com un cavall: un trot irregular no ajudarà a fer el viatge més plaent. La velocitat que ha de portar el cavall ha de ser constant i, segons l'autor, ràpida, per fer el relat més atractiu. Aquesta "velocitat" que porta la narració no és més que una velocitat mental que nosaltres percebem al llegir-la. Un bon relat ha de comptar amb una velocitat ben construïda, constituïda per un ritme que s'adapti a la situació i una agilitat d'expressió.

La rapidesa d'un text provoca una sensació de **velocitat mental**, que no pot ser mesurada físicament. Aquesta velocitat mental té un valor per ella mateixa ja que quasi sempre provoca cert plaer, no tant per la utilitat pràctica en si. Per il·lustrar això, pensem en un pas de ball: no perquè un pas sigui més ràpid que un altre serà millor, però no podem discutir que un moviment ràpid i veloç causa sempre cert atractiu, comunica alguna cosa especial.

*"La rapidesa i la concisió de l'estil agraden perquè presenten a l'esperit un munt d'idees simultànies, i fan ballar a l'ànima en una abundància tan gran de pensaments i de sensacions espirituals, que o bé no és capaç d'abraçar-les totes, o bé no te temps de quedar-se ociosa i sense sensacions."*¹⁶

La rapidesa de l'estil resideix en l'agilització i mobilització dels elements del relat, tant els diàlegs, com les descripcions, com els fets, etc.

A l'escriure, un autor ha de visualitzar una imatge, i *al moviment natural que en sorgeix*. Així doncs, la rapidesa a l'hora d'expressar aquesta imatge o concepte generarà una tensió que atraparà al lector/a.

Quan es vol relatar un conjunt d'accions, s'ha de tenir en compte la relació entre sintonia i focalització. La sintonia de la successió d'un conjunt de fets relatada amb una elaborada concentració constructiva (focalitzada únicament en el necessari) donarà lloc a un estil que, a part d'evocar una sensació de gran velocitat, aconseguirà captar fortament l'atenció del lector/a.

Per aconseguir això, l'escriptor argentí Borges era un expert utilitzant una narració sintètica, basada en un llenguatge marcat per la precisió i la concisió. Seguir aquestes pautes és essencial per a un narració ràpida.

Italo defensa que tot això és important recordar-ho ja que *les necessitats de la literatura comporten cada cop més una concentració massiva del pensament*.

Com en l'anterior divisa, Calvino ens recorda que la possibilitat "contrària" pot també resultar; així, no s'exclou la importància de la tardança, ja que també pot aportar molt a un text. De fet, economitzar el temps en un moment del relat ens permet poder gaudir-lo més lliurement després.

3.3 L'exactitud

Per definir el concepte, es refereix amb un triple significat:

- *Un **esquema** de l'obra ben definit i ben calculat.*
- *L'evocació **d'imatges visuals** nítides, incisives i memorables.*

¹⁶ CALVINO. *Op cit.* Pàg 59.

- *Un llenguatge precís al màxim pel que fa al lèxic i la transmissió dels matisos del pensament i la imaginació.*

En un text s'ha de saber què es vol dir des d'un principi, s'ha de tenir clar què es vol expressar i, en funció d'això, desenvolupar una estructura ben organitzada. Durant aquest text, s'ha de deixar ben clar allò que es vol expressar, evitar comunicar-ho de manera vaga o imprecisa. Si hi ha possibles segones interpretacions ha de ser perquè l'autor ho ha volgut així, no per falta de claredat.

En el llenguatge, una falta d'exactitud pot comportar diversos problemes:

- Pèrdua de la **força cognitiva**. L'expressió del llenguatge queda reduïda a les expressions més genèriques, el que fa que es dilueixin els significats i es perdin matisos.
- Pèrdua del principi **d'immediatesa**. Un lector no ha d'estar pensant el que ha volgut dir un autor amb una oració per culpa d'una construcció verbal i un lèxic confosos.

Tot i que alguns defensin la vaguetat del llenguatge com a eina per aconseguir un text més poètic, no restarà la importància de la característica de l'exactitud. És un fet demostrable. Perquè una descripció sigui vaga i etèria per aconseguir que el lector assaboreixi la bellesa d'aquesta indeterminació, *l'autor haurà de posar una atenció extremadament precisa i meticulosa en la composició de cada imatge*¹⁷. L'autor haurà d'escollir els pocs i imprecisos detalls al mil·límetre, per aconseguir arribar a la vaguetat desitjada. Així doncs, l'exactitud del llenguatge continua sent essencial.

La recerca de l'exactitud es pot dividir en dos vessants, cadascun amb el seu inconvenient:

- La reducció del fet a **esquemes concrets**. Per aconseguir que un argument no es dilueixi, s'ha de tenir clar quins aspectes d'aquest es volen narrar, en quins detalls es vol incidir. El problema, però, és que s'ha d'anar amb compte amb aquest recerca del detall minuciós, ja que es pot acabar buscant *el detall del detall*, i així successivament fins a l'infinit.
- *L'esforç de les paraules per reflectir amb la major precisió possible l'aspecte sensible de les coses*. El problema d'aquesta recerca és que el llenguatge, a l'hora de reflectir la completa complexitat i densitat del món, és insuficient; sempre hi haurà alguna faceta que no podrà ser captada per l'autor i, per tant, ser comunicada al lector. La principal dificultat quan es vol aconseguir aquesta exactitud és trobar justament les paraules adequades per perdre la mínima quantitat de matisos, quasi imperceptibles.

3.4 Visibilitat

Podem distingir dos tipus de **processos imaginatius**:

- *El que parteix de la paraula i arriba a la imatge visual*
- *El que parteix de la imatge i arriba a l'expressió verbal*¹⁸.

¹⁷ CALVINO. *Op cit.* Pàg 79.

¹⁸ CALVINO. *Op cit.* Pàg 103.

El primer cas és el que ocorre normalment en la lectura: el lector llegeix un text i, en funció de la seva eficàcia, serà capaç d'imaginar una representació visual. La ment humana funciona també d'aquesta manera constantment, com un cinema visual: anem visualitzant imatges a mesura que algú ens explica un succés.

El segon procés és el que ha de dur a terme l'autor quan vol escriure sobre una idea que té.

Un escriptor, a l'hora d'escriure una narració, parteix d'una **imatge visual**, al voltant de la qual voldrà desenvolupar una història. De la imatge original en sorgiran moltes d'altres més, que representaran els conceptes que matisen la idea principal. Per organitzar aquest material, s'ha d'establir quins significats o conceptes són compatibles amb l'esquema general de la història que es vol explicar. Això es farà per ordenar i donar un sentit al desenvolupament d'aquesta.

Un autor vol comunicar les idees que té en forma d'imatges mitjançant un text, un relat breu en aquest cas. L'escriptura, la traducció verbal, servirà per buscar un equivalent lingüístic a la imatge i desenvolupar-la en el text. Aquest autor anirà expressant aquestes imatges i idees de manera verbal una i una altra vegada fins que arribi a la versió definitiva. Ara bé, sap d'on venen totes aquestes imatges?

Calvino defensa que són diversos elements els que conformen la part visual de la imaginació literària:

- L'observació directe del món real.
- Els somnis i les sensacions que aquests evoquen.
- La informació transmesa per la cultura en la que t'has criat, o per les diferents cultures que has experimentat.
- Un procés d'abstracció i interiorització de les experiències sensibles viscudes.

En una societat on el bombardeig d'imatges a través dels nombrosos mitjans de comunicació és tant abundant, és cada cop més difícil d'imaginar quelcom nou. El motiu pel qual Calvino va incloure la visibilitat al repertori de valors que cal preservar és *per avisar del perill de perdre una facultat humana fonamental: la d'enfocar visions amb els ulls tancats, de pensar a través*¹⁹.

Tant les visualitzacions de la realitat com les fantàstiques només prenen forma sota l'escriptura, cal recordar. En ella, totes les idees i pensaments es troben compostos d'una mateixa matèria verbal, on totes les visions són plasmades en unes ratlles de caràcters arbitraris.

3.5 Multiplicitat²⁰

Quan es parla de **multiplicitat** en un relat, es pot usar la metàfora del *relat com a enciclopèdia*. Si bé, aquesta frase no s'ha de interpretar amb sentit literal, ens dona una visió de quina idea es vol enfocar.

Igual que una enciclopèdia, un relat, mantenint la seva unitat, ha de contenir una varietat de conceptes, de coneixements i de detalls àmplia. No es pot limitar a ser un

¹⁹ CALVINO. *Op cit.* Pàg 112.

²⁰ Aquesta conferència anava sobretot destinada a les novel·les, més que als relats breus. Tot i així, s'han extret les conclusions que podrien aplicar-se a aquests últims també.

plantejament pla d'una visió. Com un polígon de diferents costats, un relat ha de presentar diferents perspectives, diferents cares. *La literatura viu si es planteja objectius desmesurats*²¹. Aquesta ambició apunta a que el text ens presenti multitud d'idees en les que rumiar.

Amb aquest objectiu, s'ha de concebre una **xarxa** de possibilitats, del què podria passar i el què no en un relat, i de detalls (tot i que s'ha d'anar amb compte amb la inclusió desmesurada de detalls, ja que s'ha d'evitar que acabin diluint la trama). El que s'ha d'aconseguir aleshores amb aquesta xarxa és concentrar-la en unes poques pàgines.

En una novel·la d'extensió llarga es disposa de molt més espai per explicar i transmetre la multiplicitat de la xarxa d'idees que es vol transmetre. En canvi, en un relat breu s'ha de fer en un espai més reduït. Per aconseguir-ho, s'haurà de seguir una **economia** de les expressions molt gran. La manera de fer-ho serà buscant el màxim aprofitament del potencial semàntic de les paraules i de tota la varietat de formes verbals i sintàctiques.

Amb el dit anteriorment, es podrà reduir tot univers, creat a la ment de l'autor, en les pàgines d'un relat d'extensió curta. Aquest relat es podrà manifestar en dos tipus de textos:

- Un text **unitari**. Hi ha una veu narrativa única que relata el discurs *d'una història que pot ser interpretable a diferents nivells*.
- Un text **plural**, que presenta una multiplicitat de subjectes, de veus narratives, de diferents mirades al món.

²¹ CALVINO. *Op cit.* Pàg 132.

4. Anàlisi d'alguns relats

L'objectiu de l'anàlisi d'aquests relats és identificar i distingir els elements estudiats en exemples concrets d'autors pròxims. De cada relat hi ha una fitxa esquemàtica amb el més significatiu.

4.1 Fitxes dels relats

Títol. “El Segrest”.
Autor. Pep Elias.
Recull. <i>Tot és possible.</i>
Argument. En Dani és un jove lladre i delinqüent que un bon dia roba un cotxe amb una sorpresa a dins: un nadó. El descobriment de la innocència i la dolçor d'aquest portaran a en Dani a buscar fugir d'una vida de misèria i un passat d'infelicitat, per deixar de sobreviure i començar a viure, per construir una nova vida millor en companyia del nadó que li ha fet canviar la seva visió del món.
Personatges. Dani és el protagonista, és un personatge que evoluciona al llarg del relat.
Temps i espai. L'espai és real i no té pes en l'acció, és sol el marc de la història; és Barcelona. El temps extern és l'actualitat i el temps intern el comprenen dos dies.
Temàtica. La llibertat, el desig de fugir del passat i emergir en una nova vida.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Frases curtes i simples, amb poques descripcions, però que a mesura que avança el relat va prenent un caire més metafòric, a l'hora de parlar sobretot del naixement d'una nova vida per a en Dani. També, al tram final del relat, el lèxic evoca la llibertat i el sentit de tornar a néixer per emfatitzar l'acció de deslliurar-se de les cadenes del passat.
Estructura de l'acció. Hi ha una clara presentació del protagonista al primer paràgraf, seguida de l'acció principal del segrest i el descobriment del nadó; i un desenllaç on el protagonista decideix refer la seva vida.

Títol. “La fe”.
Autor. Quim Monzó.
Títol del recull. <i>El perquè de tot plegat.</i>
Argument. Una parella “discuteix” sobre com estar segur de l'amor que un afirma professar per l'altra.
Personatges. Hi ha dos. La xicota: dubtosa, escèptica, no està segura de que la seva parella senti l'amor vertader. El noi: passional, fervorós, afirma estimar a la noia amb totes les seves forces.
Temps i espai. No es descriu l'espai físic on es troben. El temps extern se suposa que és l'actualitat, tot i que tampoc es precisa. El temps intern ronda el minut.
Temàtica. L'amor i l'ambigüitat d'aquest.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Lèxic molt senzill i comú. El relat no busca destacar per la seva complexitat ni riquesa. Tot és dialogat excepte dues intervencions del narrador.
Estructura de l'acció. No hi ha un plantejament, nus i desenllaç del tot definits: simplement se'ns mostra un fragment d'una conversació major.

Títol. “Submissió”.
Autor. Quim Monzó.
Títol del recull. <i>El perquè de tot plegat.</i>
Argument. Una dona rumia sobre el tipus d’home amb qui vol estar: un que no es preocupi per ella i que la tracti com a la submissa que és.
Personatges. Únicament la dona protagonista, de qui no en sabem el nom. Influenciada possiblement per un ambient masculista, ella sol desitja estar amb un home a qui fer feliç sense que a ell li importi la seva felicitat. Té una actitud i una personalitat totalment de submissió a l’home.
Temps i espai. No hi ha cap espai, tot el relat és simplement la reflexió de la dona. Temps extern: l’actualitat. Temps intern: uns minuts, el que duri la reflexió.
Temàtica. La submissió, la falta de llibertat consentida i el masculisme.
Punt de vista narratiu. Narrador intern.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Senzill i bàsic, lèxic comú i frases no complexes.
Estructura de l’acció. No hi ha una estructura de l’acció pròpiament dita, simplement és una reflexió d’una persona. Monòleg interior.

Títol. “La flor màgica”.
Autor. Mercè Rodoreda.
Títol del recull. <i>Viatges i flors.</i>
Argument. El conte t’adverteix de no anar a un bosc encantat on resideix la flor màgica, on cada home que hi arriba deixa un bocí de la seva vida.
Personatges. El bosc encantat es podria considerar el protagonista de l’obra.
Temps i espai. No hi ha temps, ja que es tracta només d’una descripció. Espai: el Bosc dels Miralls Trencats.
Temàtica. Fantasia.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Estil molt peculiar. Tot i que a primera vista sembli tot un reguitzell de paraules inconnexes, es tracta d’un bon ús d’un lèxic replet de paraules que juntes evocuen la fantasia. Són presents diferents elements que són irreals (escarabat violí) i se’ls presenta a quasi tots junts, proporcionant així al bosc descrit un aire fantàstic, misteriós i, alhora, crèdul. El lèxic també cal dir que és molt variat, la diversitat dels adjectius ajuda a crear la sensació d’un lloc vivent i replet de misteris.
Estructura de l’acció. Tot el conte és una descripció.

Títol. “La planeta”.
Autor. Pere Calders.
Títol del recull. <i>Invasió subtil i altres contes.</i>
Argument. Un client reclama a una endevinadora que li torni els diners després de que ell no hagi guanyat la rifa que la dona li havia assegurat; així, en certa manera s’acaba complint la predicció.
Personatges. L’endevinadora i el client. Son plans i no es profunditza en cap d’ells.
Temps i espai. L’espai està comprès per la casa del client i la de l’endevinadora, des d’on es truquen. Temps extern: l’actualitat. Temps intern: des que l’home demana el futur a la dona fins que li reclama els diners, tres dies?
Temàtica. La quotidianitat.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.

Estil. Bastant simple, riquesa del vocabulari gairebé nul·la. Ritme molt ràpid, frases curtes i senzilles.
Estructura de l'acció. Hi ha un plantejament, on s'explica que la tiradora de cartes falla en la seva predicció inicial; un nus, on es descriu el diàleg amb el client; i un desenllaç, on la predicció s'acaba complint.

Títol. "L'hora en punt".
Autor. Pere Calders
Títol del recull. <i>Invasió subtil i altres contes.</i>
Argument. La mort visita a un home que no està disposat a rebre-la.
Personatges. La mort i l'home.
Temps i espai. Espai: a casa del home. Temps extern: l'actualitat; temps intern: un minut.
Temàtica. Situacions curioses. Crítica de la majoria d'adults, de la seva falta de temps.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Molt senzill, lèxic poc variat, ja que més riquesa (en aquest cas) no hi afegiria gaire al que es vol explicar; l'acció en si (un home que rebutja la mort perquè "no té temps per a ella") és el que transmet el missatge que es vol comunicar. Extensió molt curta.
Estructura de l'acció. Plantejament: la mort es presenta a casa de l'home. Nus: la mort i l'home discuteixen. Desenllaç: la mort se'n va, desconcertada.

Títol. "Els genets".
Autor. Francesc Serés.
Títol del recull. <i>Contes russos.</i>
Argument. Els joves d'un poble cavalquen cap a la muntanya per evitar ser reclutats per l'exèrcit del tsar. Tot això es explica't a un mercader al mercat.
Personatges. La nena que innocentment creu que els genets van a lluitar pel país. El mercader que no sap el que passa i ho pregunta. Les mares i núvies, que comprenen la veritat i saben que els seus fills i xicots fugen per evitar la guerra.
Temps i espai. Temps extern: 1863 aproximadament. Temps intern: uns minuts. Espai: un mercat.
Temàtica. La llibertat i la pàtria.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Frases llargues, compostes, amb abundància de comes. Descripcions detallades, tant del mercat com de la cavalcada dels genets. Lèxic no gaire culte, més aviat senzill, però molt variat.
Estructura de l'acció. Primer se'ns presenta la situació inicial, on el mercader es pregunta què fa tant de soroll (els genets) i pregunta el perquè de la seva pressa. El nus ens explica perquè aquests parteixen i com i quan ho han fet. El desenllaç ens revela que ells es dirigeixen a la muntanya per fugir.

Títol. "Texans".
Autor. Maria Enrich.
Títol del recull. <i>Tot és possible.</i>
Argument. El relat explica, a través de diferents conversacions, algunes de les diferents etapes de la vida de la Maria Eugènia, una dona que sempre ha estat "una moderna", la qual era tant admirada com envejada per tothom.

Personatges. Les veus que parlen durant tot el relat són anònimes, no s'especifica qui són, tot i que, pel que diuen, es pot deduir que es tracta de personatges plans. La Maria Eugènia, descrita al llarg de l'argument, també és un personatge pla, ja que no presenta cap transformació.
Temps i espai. L'espai on es desenvolupa l'acció és un poble català, un gimnàs, una granja i Barcelona. Temps extern: Edat Contemporània. Temps intern: 55 anys, del 1957 al 2012.
Temàtica. Conte realista, representació de la realitat de l'època.
Punt de vista narratiu. Molt poca presència d'un narrador extern (dues intervencions) i predomini del diàleg.
Llengua. Català col·loquial.
Estil. Llengua molt quotidiana, pròpia d'aquell període, els 60, amb expressions castellanques per reflectir la realitat de l'època.
Estructura de l'acció. El relat es divideix en quatre "capítols" diferents, cadascun situat en un any concret i en un lloc diferent, com una granja o un gimnàs. En cada capítol té lloc una conversa que gira sempre entorn a la Maria Eugènia.

Títol. "La Gran Epidèmia".
Autor. Teresa Roig.
Títol del recull. <i>Tot és possible.</i>
Argument. Un marit detecta indicis que indiquen que ell i la seva muller podrien haver estat infectats pel virus de la Gran Epidèmia. Aquesta inquietud el duu a qüestionar-se el seu estil de vida i a reflexionar sobre el possible motiu ocult darrere la Gran Epidèmia.
Personatges. El marit i la muller. La muller és un secundari rodó, ja que al final del relat la seva manera de veure el món també ha canviat. El marit, el protagonista, també és un personatge rodó.
Temps i espai. Hi ha una acció externa que ocorre a la casa del protagonista i una d'interna que té lloc dins de la seva pròpia ment. Temps extern: un futur no molt llunyà. Temps intern: unes hores, una nit.
Temàtica. L'anhel de felicitat, la llibertat. També hi ha una evident crítica a la societat, a la seva fàcil manipulació mitjançant els medis de comunicació.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient.
Llengua. Català estàndard.
Estil. Frases curtes i simples, ritme ràpid. Ús de paraules comuns, no hi ha presència de cultismes.
Estructura de l'acció. L'obra s'obre amb una pregunta: "Ets feliç?". A partir d'aquesta qüestió es planteja la situació inicial: el dubte de la infecció. Arran d'això es desenvolupa el nus, on hi són explicades totes les reflexions del protagonista. És al nus on es pot apreciar la crítica a la societat, no al plantejament ni al acabament. Finalment, ens trobem amb un desenllaç on el marit i la muller decideixen refer les seves vides.

Títol. "Reixes dels uns, cadenes dels altres".
Autor. Joan Pinyol.
Títol del recull. <i>Tot és possible.</i>
Argument. L'acció relata la història del Joan, un pare de família que l'exèrcit català recluta per lluitar a la Guerra Civil. Aquest serà dut per tot arreu sota les ordres dels altres fins que mor. Però ni tan sols mort se'l deixarà en pau: el seu cos serà enterrat fora de la seva terra, profanat i robat.
Personatges. Es presenten uns personatges plans, que no pateixen cap canvi. Hi ha el marit, sempre a les ordres dels altres; i la muller, sempre preocupada i de dol.

Temps i espai. Espai: Catalunya. Temps extern: Edat Contemporània, actualitat. Temps intern: 70 anys, del 1938 al 2008.
Temàtica. La falta de llibertat i la maldat humana.
Punt de vista narratiu. Narrador extern omniscient
Llengua. Català estàndard.
Estil. Frases molt curtes i simples, doten al relat d'un ritme molt accelerat, que dona la impressió al lector que realment s'estigui movent per les zones de guerra de Catalunya. La gran quantitat de noms de ciutats i localitzacions que van apareixent també ajuden a crear aquesta sensació de ser moguts. L'absència de verbs en veu activa i, per tant, el predomini de la veu passiva, és el que fa que la sensació de que el protagonista no pot prendre cap decisió i de que està subjugat pels seus superiors prengui força i sigui transmesa amb eficàcia al lector/a.
Estructura de l'acció. No hi ha un plantejament pròpiament dit; el relat comença <i>in media res</i> ²² i l'acció avança mentre el marit es dut d'un lloc a un altre fins que mor. Aleshores, acaba l'obra amb un desenllaç on es revela on havia estat reposant el cadàver del protagonista tots els anys des que va ser robat: al mausoleu del <i>Valle de los Caídos</i> .

4.2 Breu comentari de les fitxes

Gràcies al fet que alguns dels relats llegits estaven en un mateix recull²³, ha sigut fàcil comprovar que un mateix tema (la llibertat en aquest cas, present a tres relats) es pot abordar des de diferents enfocaments, amb diferents sentits: “El Segrest” (de Pep Elías) parla de la llibertat com a la fugida d'un passat rebutjable; “Texans” (de Maria Enrich) la simbolitza com la voluntat de viure al marge del què pensin o diguin els altres; i “Reixes dels uns, cadenes dels altres” (de Joan Pinyol) parla de la falta de llibertat.

La lectura dels relats ha permès observar que hi ha una preferència per l'acció externa, que potser és més atractiva pel lector/a, ja que permet descriure una varietat més gran de situacions. L'acció únicament interna queda reservada per a casos més concrets, com per exemple “Submissió”, de Quim Monzó.

L'estructura present en la majoria dels relats llegits és la tradicional, la coneguda estructura del plantejament-nus-desenllaç. Aquesta dona la possibilitat de generar incògnites i “crear tensió” durant el plantejament i el nus, per finalment arribar a un desenllaç-clímax que acabi la història, on es pot comunicar amb plenitud el missatge que es vol transmetre o resoldre una incògnita plantejada durant l'argument.

Tot i així, també hi ha altres maneres d'estructurar un relat. Un conte breu pot no tenir un plantejament i desenllaç clarament definits si l'acció que es conta només és un fragment d'una més gran, com per exemple “La fe”, de Quim Monzó. D'altra banda, pot ser que el relat consti únicament d'un paràgraf descriptiu, on l'ordre del que s'explica no tingui gaire importància, com per exemple “La flor màgica” de Mercè Rodoreda. A més, també es pot estructurar l'argument en “capítols” diferents, entre els quals pot transcorre una quantitat determinada de temps, com és el cas de “Texans”, de Maria Enrich.

Els personatges presenten gran varietat. Tot i que els protagonistes solen ser rodons, que experimenten una transformació, no falten personatges secundaris plans, i alguns, fins i tot, protagonistes. Mentre que la manera de veure el món del lladre protagonista

²² *In media res*, tècnica literària on la narració de l'acció comença a la meitat de la història en comptes de al començament de la mateixa.

²³ DIVERSOS AUTORS. *Tot és possible: 43 narradors de la Catalunya central*. Ed L'Albí. Barcelona. 2014.

de “El Segrest” i del marit infeliç de “La Gran Epidèmia” (de Teresa Roig) canvia, ja que es vol mostrar una evolució, la de Joan, protagonista de “Reixes dels uns, cadenes dels altres”, i de la dona protagonista de “Submissió”, no ho fa. Quan els personatges protagonistes són plans és per algun motiu, ja sigui per mostrar la pèssima situació en què molts pares es trobaven durant la Guerra Civil (el que passa al relat de Joan Pinyol) o per plantejar-nos una manera diferent de pensar, el que s’aconsegueix a “Submissió”.

En un cas, fins i tot, s’ha pogut observar que el vertader personatge protagonista d’un relat pot ser un espai. Aquest cas ha estat “La flor màgica”, on el protagonista era el bosc encantat.

Pel que fa al punt de vista narratiu, hi ha un clar predomini del narrador extern omniscient, que permet una gran llibertat i que, de fet, és el tipus de narrador més usat en la narrativa en general.

Finalment, s’ha pogut comprovar que en els relats breus llegits es tendeix a usar un estil senzill, entenedor i proper. La llengua és gairebé sempre estàndard, sense cultismes, neologismes o tecnicismes. Quan no és així, està justificat: per exemple, a “Texans” s’usa un estil més col·loquial, ja que es vol representar més acuradament la parla de l’època on s’ambienta el relat. Els relats solen tenir un ritme ràpid, que fa àgil la seva lectura, construït amb oracions curtes i simples. Aquesta “regla” també es pot trencar si està justificat: a “La flor màgica” les oracions són més feixugues de llegir, repletes d’adjectius, amb la intenció de “crear” un ambient més fantàstic o misteriós.

5. Darrere d'Històries corrents d'Igualada

Si algú té interès per escriure un conjunt de relats breus, una de les primeres decisions que ha de prendre és si vol que els contes que el conformaran tinguin alguna relació o no. En el cas dels meus escrits, sí que vaig voler que estiguessin lligats, preferia quelcom que donés unitat al conjunt. Ara bé, havia de decidir quin seria aquest lligam. Des d'un inici, vaig pensar en la presència de la meua ciutat, Igualada, com a nexa sobre el que gressin totes les històries, tot i que no tenia clar com. La primera opció va ser d'escriure una sèrie de relats basats en les vides d'algunes persones conegudes de la ciutat, que hi visquessin o que hi haguessin viscut. Després, vaig considerar ambientar els diferents relats en diversos successos famosos que haguessin ocorregut a Igualada i que haguessin tingut alguna repercussió mediàtica (sortir en algun diari o revista). Tot i que aquesta possibilitat va ser considerada durant bastant temps, quan va sorgir la tercera la vaig oblidar. L'última relació que vaig pensar, i la que finalment vaig dur a terme, consistia a fer que cada relat succeís en un lloc concret de la ciutat. No condicionava gaire el relats, i pensava que podia ser atractiu per al lector de la meua ciutat. Així, vaig seleccionar els vuit espais on es desenvoluparien els relats: el Cementiri Nou, l'Ajuntament, la Biblioteca, el carrer del Rec, l'Hospital Nou, el teatre de l'Ateneu, l'Estació d'Autobusos i l'Institut Pere Vives.

Els temes que he volgut reflectir han estat diversos. Alguns els he triat suggerits pels llocs: per exemple, al Cementiri Nou el tema que tracto és, òbviament, la mort. Els altres han estat temes coneguts i universals com l'amor, el desig de fugir del món "real", el bé i el mal, el temps, les decisions, etc.

D'altra banda, les intencions dels relats, a més d'entretenir i buscar una mirada original sobre algunes realitats, han estat dues: o bé moralitzant (en el sentit de fer valorar i pensar sobre certs comportaments o idees) o mostrar la meua visió particular d'un tema en concret.

"Els bons ciutadans es queden als seus taüts" tracta la temàtica de l'absurd, amb una lleugera crítica al sistema burocràtic, a la seva ineficàcia i lentitud.

Les decisions són la temàtica de "15 segons". Volia remarcar la importància de cada decisió i recordar que cada una obre tot un món possibilitats.

A "Interludi" escric sobre la soledat i la imaginació, de com aquestes poden fer que un s'acabi refugiant en ell mateix, massa a vegades.

"Alè" tracta la vida i la mort, mostrant la seva sempre present coexistència. Es pretenia mostrar al lector aquesta realitat.

"Ens veiem a l'estació!" parla de l'amor, mostrant com aquest es pot trencar per culpa d'una cadena de malentesos.

"No siguis ximple!" és una crítica a la societat d'avui en dia. Una crítica a com la gent obvia els problemes que ocorren al seu voltant i com creu cegament tot el que els mitjans de comunicació diuen.

A "Festí per als cucs" es tracta la mort, mostrant una visió bastant inusual.

Finalment, el tema que es va voler tractar a "Tanta suor per una dessuadora!" va ser "el bé i el mal", enfocant-ho en el sentiment de culpa i els remordiments.

Després d'escriure i reescriure, vaig aconseguir els primers esborranys, que, amb el temps, van ser polits. Tal i com defensa Joan Pinyol²⁴, és importantíssim dur a terme una curiosa revisió del producte obtingut. En aquesta revisió s'haurà de simplificar els fragments massa complicats, provar noves expressions (per veure quines queden millor), fer els canvis d'estil necessaris, etc. Serà important anar corregint i reescrivint el relat fins a arribar a la seva versió més satisfactòria.

En aquest procés de correcció, vaig poder observar quins eren els meus errors més freqüents; tot i que aquests es podrien resumir en una sola frase: faltes d'estil. Algunes vegades, vaig intentar imposar un estil més culte, complex, als relats, quan no estava del tot justificat. Això únicament va provocar que el missatge que es volia expressar es confongués, causant bastants problemes. Per exemple: els primers esborranys de "Tanta suor per una dessuadora!" estaven escrits amb oracions complicades, compostes, lentes de llegir. D'aquesta manera (fent que el monòleg interior s'hagués de llegir amb calma) semblava que el protagonista era tranquil, que sabia el que feia, que hi tenia pràctica. En canvi, el que es volia transmetre era justament el contrari: nervis, tensió, malestar pel què estava fent; això s'aconseguiria amb un ritme més ràpid. Així doncs, el conte va haver de ser reescrit sencer.

Encara que el ritme fos l'adequat, alguns cops també cometia l'error de construir on no tocava una oració complicada, ordenada atípicament. Això comportava un "trencament" del ritme elaborat.

A més, sovint els meus textos inicials eren "massa pesats", recarregats de verbs i amb múltiples perifrases verbals. La lectura es feia "pesada" i feixuga. S'havia de fer més cas a la primera divisa d'Italo Calvino, la lleugeresa.

Un error molt comú que també cometia mentre escrivia era l'ús de castellanismes. Expressions com *degut a*, *de nou*, *casi*, *rebeldia*, *pretén esbrinar*, *algo*, etc. Aquest error ha sigut el més difícil i desprendre'm d'expressions que emprava diàriament ha estat complicat. El perquè? En poques paraules: les interferències entre les dues llengües (català i castellà) han estat sempre presents en el meu aprenentatge.

Era vital corregir tots aquests errors, ja que feien "perdre força i credulitat" als relats. Així doncs, ha calgut revisar-los diverses vegades.

Deixant de banda els relats realitzats, hi ha hagut alguns que no han estat inclosos al recull definitiu. Vaig escriure una història que parlava de com un marit i una muller (arran d'un passat molt conflictiu) s'acabaven matant mútuament al seu apartament, situat al "Punto Blanco". Aquest relat ("Amor on te n'has anat?") no el vaig incloure, ja que, després d'intentar-ho molts cops, no aconseguia que es transmetessin les sensacions que jo volia. A més, vaig escriure també la història d'un mossèn que confessava que feia anys que havia perdut la fe, adonant-se finalment que al confessorari no hi havia ningú que l'escoltava, reflectint el que ell creia: que no hi ha cap Déu allà dalt que ens cuidi. Aquest conte no l'he inclòs pel mateix motiu que l'altre: els petits matisos que volia comunicar no els vaig saber expressar correctament amb el llenguatge.

També, hi ha hagut idees que mai es van arribar a desenvolupar del tot, ja que pensava que no encaixarien amb les altres. Per exemple: un relat ambientat en un futur llunyà, on a un treballador se li encomana identificar al robot que ha substituït a un dels seus

²⁴ Veure Annex III.

companys de feina; entre altres. Aquestes idees les reservo per a possibles pròxims relats.

Per últim, imagino que, com en la lectura de qualsevol relat, les percepcions i intencions que "veuran" els lectors podrien no ser les mateixes que les meves. Això és un fet comú en les obres literàries, un sempre acaba veient una mica del que té a dins. Tot i així, espero almenys que el lector intueixi l'esforç posat: si se sumessin totes les hores dedicades únicament a l'escriptura del conjunt de relats, el nombre resultant no seria gens petit.

CONCLUSIONS

No m'és fàcil escriure les conclusions d'aquest treball. He "avançat per tants fronts" que no sé per on començar. Hauria de parlar primer de què he après analitzant diferents fonts bibliogràfiques? O més aviat hauria de parlar de les meves impressions a l'escriure els relats? I els autors? No hauria de comentar primer el què m'ha suposat conèixer-los? Davant d'aquest embolic, considero que el millor és triar quatre punts parlant del què he après de cada part principal.

En primer lloc, gràcies a l'estudi del relat breu, he pogut observar la gran diversitat del gènere, comprendre la gran varietat de contes que es poden obtenir, resultat de l'enorme llibertat que aquests ofereixen. Tot i així, llibertat no significa "fer el què es vulgui tota l'estona". Encara que el marge per innovar, explorar i ser creatiu és molt ampli, s'ha de tenir en compte que s'ha de tractar adequadament certs aspectes. Aquests aspectes o elements, com per exemple l'estructura i l'estil, s'han de saber utilitzar estratègicament durant l'elaboració d'un relat perquè sigui més eficient i comuniqui exactament el que l'autor vol transmetre per fer que el missatge cobri força. La forma ha d'estar al servei de l'autor per aconseguir la millor versió possible de la història que té pensada; els elements que la construeixen no poden ser simplement anecdòtics i estar poc cuidats; en un relat, totes les peces que el conformen han d'encaixar perfectament, com la maquinària d'un rellotge. Ara bé, s'ha de recordar que no hi ha un esquema que assegurí el triomf, cada autor ha de trobar en cada cas la millor forma d'escriure el que pensa per poder transmetre-ho apropiadament.

Tothom ho ha sentit algun cop: "si vols escriure, has de llegir". Doncs bé, en segon lloc, he pogut comprovar la importància que té llegir, si saps el què, per descomptat. Autors "de referència" com Quim Monzó i Pere Calders són "obligatoris" si es vol tenir una visió aproximada de com és el relat català; com més llegeixis, més familiar et serà el gènere. A més, també és important donar una ullada a algun llibre teòric (encara que no sembli tan entretingut), ja que aquests poden aportar visions molt interessants sobre com escriure un relat, de què s'ha de tenir present al escriure'l. Per exemple, recomano fermament a tothom que desitgi i li agradi escriure contes la lectura de *Lliçons Americanes: sis propostes per al nou mil·lenni*, d'Italo Calvino.

En tercer lloc, entrevistar alguns dels autors igualadins m'ha ajudat a conèixer una mica més de prop els representants principals del gènere a la meua ciutat, i a conèixer la varietat d'opinions que el tema en qüestió (els relats breus) pot generar. Ha quedat molt clar que no hi ha un mètode per escriure contes aplicable a tots els casos i que assegurí l'èxit. Indirectament, i encara que no era un objectiu pretès, el contacte amb aquestes persones m'ha ajudat a conèixer una mica més de prop l'ofici d'escriure.

Arribo així al quart punt. Tampoc sé molt bé com introduir-lo. Suposo que, tal com vaig dir a la introducció, a vegades la manera infantil de dir les coses és la més encertada. D'aquesta manera, la principal conclusió que puc extreure d'aquest treball és que escriure un conjunt de relats breus "no és tan senzill". Encara que la frase sembli òbvia, per a mi significa més del que pot semblar. Escriure un conjunt de relats m'ha permès constatar la quantitat de treball i de l'esforç que pot haver-hi darrere de cada un. Perquè un conte curt estigui "ben fet", s'hi ha de dedicar molt de temps; aquest és invertit, sobretot, en correccions i revisions, però també en la recerca dels temes apropiats, dels enfocaments que es vol donar, en la pensa de l'estil que pugui expressar millor les idees de l'autor, etc. Fins que no vaig acabar l'escriptura de tot el conjunt, no vaig arribar a comprendre la dedicació i l'empeny que pot haver darrer de cada obra literària que veiem en una llibreria. A més, haver d'elaborar uns quants relats ha fet que m'adoni de gairebé

totes les coses amb les quals s'ha de vigilar mentre s'escriu i que s'ha de tenir en compte. Dic "gairebé" perquè és evident que sempre hi haurà petits detalls que s'escapin. Tot i així, durant les setmanes de treball, puc afirmar que he anat corregint els meus errors i que "el meu estil" ha anat millorant (cada relat era una mica menys difícil de revisar que l'anterior). Tot això, per poder presentar-vos, juntament amb aquesta memòria, *Històries corrents d'Igualada*.

Puc afirmar doncs, que els objectius que em vaig plantejar mesos enrere els he pogut assolir satisfactòriament; de fet, he acabat trobant respostes a preguntes que ni m'havia plantejat. Amb això, m'adono que encara em queda molt per aprendre.

Finalment, m'agradaria comentar que la realització d'aquest treball ha despertat en mi encara més interès per l'escriptura de relats breus. Així, espero continuar escrivint-ne més i continuar perfeccionant la meua tècnica amb el temps. De la mateixa manera, espero també que la lectura del meu TDR hagi despertat en vosaltres una mica d'intriga pel gènere, que té moltíssim per oferir. M'acomiedo doncs, i us animo a llegir i a escriure (algun cop) almenys un relat breu: pot resultar-vos, com a mi, una experiència molt gratificant.

FONTS DOCUMENTALS

Fonts bibliogràfiques.

- CALDERS, Pere. *Invasió subtil i altres contes*. Ed. El Balanci. Barcelona. 1978.
- CALVINO, Italo. *Lliçons americanes: Sis propostes per al nou mil·lenni*, Ed. El Balanci. Barcelona. 2000.
- CAMUS, Albert. *L'Estrany*. Ed. labutxaca. Barcelona 2010
- DIEZ, Miguel. *Antología del cuento literario*. Ed. Alhambra. Madrid. 1985.
- DIVERSOS AUTORS. *Tot és possible: 43 narradors de la Catalunya central*. Ed. L'albí. Barcelona. 2014.
- ESPINÀS, Josep Maria. *Identitats*. Converses a TV3. Ed. La Campana. Barcelona. 1985
- MONZÓ, Quim. *El perquè de tot plegat*. Ed. Quaderns Crema. Barcelona. 1993.
- RODOREDA, Mercè. *Viatges i flors*. Ed. labutxaca. Barcelona. 2007
- SARGATAL, Alfred. *Iniciació al conte literari*. Ed. Glauco. Barcelona. 1987.
- SERÉS, Francesc. *Contes russos*. Ed. Quaderns Crema. Barcelona. 2009.
- SERRA, Edelweis. *Tipología del cuento literario*. Ed. Cupsa. Madrid. 1978.

Webgrafia

- VELASCO, Elisa; GONZÁLEZ, Mercedes. *Guia didàctica per a professors*. Barcelona. Escola de lletres. 2008.
<https://catasek1.wikispaces.com/file/view/APUNTS+I+ACTIVITATS+DEL+RELAT+BRE+U.pdf>

Fonts orals

- Entrevistes a Josep Pelfort, Pep Elías i Joan Pinyol. Veure ANNEXOS I, II i III respectivament.

ANNEX I

Entrevista a Josep Pelfort

-Avui parlem amb Josep Pelfort (Igualada,1968), Llicenciat en Filosofia i Lletres i Màster en estudis de cinema contemporani. Treballa com a traductor (*L'Ombra del Vent, El laberint dels esperits...*) i corrector de textos, però sempre ha intentat robar-li temps al temps, i dedicar-se també a activitats relacionades amb el cinema: articles sobre sèries de TV (a la revista cultural *L'Avenç*), cursos sobre llenguatge audiovisual (a la Universitat Oberta de Catalunya), i molts altres tallers sobre cinema en centres cívics i biblioteques públiques. A més ha organitzat diverses presentacions de relats i novel·les.

-Bon dia Josep.

-Bon dia.

-Comencem amb la pregunta més obvia: com definiries un relat breu?

-Un relat breu és un conte, una narració breu que et vol transmetre alguna cosa. Un relat breu pot ser, perquè generi interès, un tros d'una vida o una circumstància (només t'expliquen, per així dir-ho, la punta de l'iceberg), o una història que comença i acaba en el relat mateix. Així doncs, jo crec que es pot distingir entre dos tipus de relats breus, de manera general. El primer seria al que jo anomeno "relat tipus *wisky*". Aquest és el relat que narra una història que comença i acaba en ella mateixa, que arriba a una conclusió climàtica, que és molt contundent i que sol tenir un final sorprenent, que impacta. A l'altre tipus jo l'anomeno "relat iceberg". Aquest és el relat que et narra un tros d'una vida, d'una acció més llarga. És un relat que sempre busca donar un enfocament diferent a algun tema, que suggereix molt. Personalment, crec que el segon tipus és més difícil aconseguir que et quedi molt bé. De sorprendre tothom, a la seva manera, qualsevol en pot ser capaç; en canvi, trobar aquell enfocament original i diferent sobre quelcom pot estar difícil, i més encara expressar-ho en paraules. Tot i així, no tot és blanc i negre. Aquesta classificació no és, ni molt menys, una oficial o fèrria.

-Deixant a banda la seva extensió, quin diries què és el tret més característic d'un relat breu? Què el diferencia de la resta de produccions literàries narratives, com per exemple la novel·la?

-*Bueno*, el què el diferencia d'una novel·la, a part de l'extensió, és una conseqüència de la curta extensió mateixa. En una novel·la disposes de temps i espai suficient per crear un món lentament, per desenvolupar uns personatges a mesura que la trama avança, per esplaïar-te en el que vulguis... Quan algú va a llegir una novel·la, va a allà "per quedar-s'hi un temps". En canvi, amb el relat curt no tens tant de temps, has d'anar, per dir-ho d'alguna manera, molt més "al gra". Has de aconseguir condensar tot un món i unes idees en poques pàgines. Ha de ser molt més intens, ja que disposes de poc espai per transmetre el que sigui. Deixa'm tornar a comparar-ho amb begudes. La novel·la seria una cervesa, un vi, que la pots anar bevent poc a poc i en major quantitat. En canvi, un relat breu seria el *wisky*, molt més potent. De *wisky*, no en pots beure dos litres.

-Quina creus què és la funció d'un relat?

-O bé que et sorprengui, o que et suggereixi alguna cosa: una forma de pensar, una idea, una sensació... Si no, només es tracta d'un joc de paraules. I tot i que un entretingut joc de paraules podria funcionar com a relat, aquest hauria d'estar molt ben fet per aconseguir-ho.

-Quins creus que serien els punts essencials a seguir a l'hora d'escriure un relat breu?

-Crec que és important tenir un mapa del que vols dir, saber d'on surts, on vols arribar... tenir-lo pensat abans de començar a escriure. És molt important ser curiós i observador. Tot allò que et cridi l'atenció o que vegis que t'ha suggerit alguna cosa, apuntar-ho en algun lloc. És important tenir sentit crític i saber enfocar les coses des d'un punt de vista diferent, si no, difícilment es podrà escriure *algo* original. Aleshores, un cop trobada una idea que et cridi l'atenció, és tracta de saber donar-li un enfocament original i, un cop saps el que vols comunicar, fas un mapa d'on vols sortir i on vols arribar i comences a desenvolupar l'argument de la història. Ah! I detalls! Un bon conte està fet de detalls. Des del meu punt de vista, són importantíssims: una bona història està feta de multitud de detalls significatius.

-Grosso modo, em podries dir alguns tipus de relat breu segons la seva ambientació? I segons la seva temàtica?

-Segons la temàtica en podem trobar moltíssims, tals com els de ciència-ficció, els d'horror, els de misteri, els policíacs... un bon esquema narratiu el pot proporcionar una bona investigació policial sempre. I parlant de l'ambientació... parlis del que parlis, l'ambientació la dona l'estil, no la història en si mateixa.

-Creus que hi ha una estructura patró pels relats breus (com la coneguda plantejament, nus i desenllaç)?

-Com has dit tu, suposo que la del plantejament-nus-desenllaç és la més habitual. Tot i així, s'hi poden operar nombrosos canvis, és pot experimentar molt. De fet, una de les grans virtuts del relat curt és que ens permet inventar molt, provar coses noves. Crec que en això ha contribuït molt el cinema. Quan el cinema va aparèixer, els directors es van basar en el què coneixien: la novel·la del segle XIX. Però, a mesura que el cinema ha anat evolucionant, crec que aquest ha anat influenciant també a la novel·la, ajudant a la seva modernització. Amb el relat, doncs, ha passat el mateix, part de la iniciativa per intentar coses diferents i fora del corrent pot haver estat motivada per la modernització del cinema. Però tornant a l'estructura en si, crec que és un error molt comú pensar massa en el final i condicionar el desenvolupament de la història en funció d'ell. Que un relat hagi de tenir un final sorprenent no vol dir que aquest pugui ser avorrit fins a arribar-hi. El relat pot ser excel·lent sense haver de sorprendre al final. De fet, els autors americans estan especialitzats en dotar als seus relats d'un to molt característic, que els confereix molta personalitat, sense necessitat de sorprendre't al final. És important recordar-ho: el final d'un relat no ha de condicionar el desenvolupament d'aquest: s'ha de partir d'uns esdeveniments i arribar a una conclusió, no partir d'una conclusió i crear uns esdeveniments per arribar-hi.

-Creus que un relat breu admet tots els tipus d'estils narratius? (Formal, estàndard, recarregat, simple, directe/abrupte, subtil...)

-*Bueno*, sempre han estat lligats contingut i forma. Allò què expliques ho has de contar amb un estil determinat que ho faci creïble. Has de fer possible creure al lector que el què contes, encara que sigui fantàstic, podria passar realment. Els millors relats crec que són aquells en què no podries "destriar el contingut de la forma". I responent a la pregunta: sí, tot relat podria admetre qualsevol estil narratiu, sempre depèn del què l'autor vol transmetre. Tot i així, no crec que un s'hagi de limitar, tota temàtica crec que podria funcionar amb qualsevol estil, sempre que estigui justificat, això sí. S'ha d'anar

amb compte amb això, tu pots usar un estil molt recarregat si vols, però per motius concrets, no gratuïtament, ha d'estar justificat.

-Creus que la creativitat i la inspiració són claus a l'hora d'elaborar un relat breu, o consideres que té més importància la premeditació i preparació curiosa i elaborada d'aquest?

-Inspiració. Com he dit abans, s'ha d'anar apuntant en un bloc allò que en algun moment et crida l'atenció per a després desenvolupar-ho. Ara, s'ha de treballar molt allò que es vol desenvolupar, no pot ser tot creativitat i que després l'escriptura sigui una *chapuza*. A més, crec que la inspiració sovint la trobes treballant, així que...

-Creus que s'ha de permetre que les nostres experiències personals influeixin en la conformació dels relats, inclús estar basats en elles, o s'ha de buscar crear quelcom a part?

-Crec que s'ha de buscar alguna cosa a part. S'ha de buscar el distanciament. Hi ha gent que diu que la literatura té un punt autobiogràfic. Tot i això, ser sincer i explicar una experiència personal no aporta l'atractiu suficient. Per això dic que el distanciament és important. Ara bé, allò que escrius no t'ha d'haver passat necessàriament, però sí has de poder sentir-ho, això és vital.

-Molt bé, passem ara a qüestions més tècniques; quins són els errors més comuns que detectes en l'escriptura d'un relat?

-El primer que s'ha de tenir claríssim és que el noranta per cent dels errors són fruit de la falta de revisió del escrit per part de l'autor. Si una paret no es construeix bé, s'ha d'acabar tornant a fer. Dit això, les faltes d'ortografia i de sintaxis solen ser dels errors més comuns, fruit de les presses. També sol haver-hi faltes d'estil, com per exemple la repetició de paraules o no expressar una idea amb suficient claredat, el que pot generar confusió en el lector. Un escriptor ha de ser precís. També és freqüent trobar-se amb errors de registre de la llengua, no concordança entre els personatges o l'ambientació i la llengua. També s'ha d'anar amb compte per fer creïble l'estil amb el que escrius el relat, ha de ser clar i ric, però no artificial. A més, aquest estil ha d'estar justificat, no pots utilitzar l'estil culte, per exemple, quan et doni la gana, ha de ser per motius concrets.

-Podries donar algun exemple d'això últim què has dit?

-Sí, clar. En un mateix relat, no seria correcte descriure, utilitzant el mateix llenguatge, l'estil de vida d'una reina que el d'una serventa d'aquesta. El que sí es podria fer és el procés invers: descriure la reina usant un estil més vulgar i a la serventa amb "paraules més fines". Però això es podria fer perquè hi hauria una intenció al darrere: crear una contradicció; no seria perquè sí i punt.

-Mmmm... entenc. Quan corregeixes un relat, on hi trobes més errors: en l'estil (incongruències d'aquest, com per exemple incloure paraules i/o expressions que no s'hi corresponen); o en l'estructura (com la inclusió de elements, com per exemple descripcions del protagonista o del lloc on ocorre l'acció, en moments de la trama de la història on no encaixen del tot bé)?

-Normalment van per separat. De les faltes relacionades amb l'estil s'ocupa un corrector però, la resta, sol estar a càrrec d'un editor. Quan la novel·la és bona però no està "acabada del tot" és quan s'ha d'editar. A vegades, per exemple, l'autor ha escrit massa en alguns punts i s'ha de polir. També passa que, a vegades, els "girs" de l'argument no

estan justificats. S'ha de respectar sempre la coherència interna del relat, no pot ser que un personatge que s'ha presenta com un complet covard durant tota l'estona no perdi els nervis si l'assalten.

-Per què creus que el relat breu no està tan estès? És causat per la minvada producció? La gent sembla no conèixer-lo.

-Part del problema crec que és que el relat breu català ara mateix s'associa a pocs noms: Monzó, Sergi Pàmies, Ampar Moliner... Aleshores les editorials solen prioritzar-los a ells, fent més difícil a altres escriptors ser coneguts. Per dir-ho d'una altra manera: "acaparen el mercat". A més, a les editorials no sempre els convenç publicar relats breus, ja que la gent sol pensar que una novel·la és una obra de més qualitat que un recull de relats breus. Això també pot ser causat per una influència del cinema i de la televisió. La gent està acostumada a veure pel·lícules i sèries, que t'expliquen històries de llarga durada, extenses. Això condiona al públic com a lectors, el que pot provar un "rebuig" inconscient dels contes.

-Creus que hi ha relats que haurien d'haver sigut novel·les, i viceversa?

-Sí, definitivament penso que hi ha relats amb molt potencial per escriure una bona novel·la. Viceversa no ho sé... potser sí, però en sentit negatiu, hi ha novel·les que haurien funcionat millor com a relats breus.

-Personalment, quin tipus d'història t'atrau més en un relat breu? Per què?

-L'estil Monzó. És un estil urbà, col·loquial, amb moltes sorpreses... m'atrau molt. També m'agraden molt alguns relats de Cheever²⁵, que amb unes poques línies ja són capaços de suggerir-te tot un estil de vida.

-Doncs em sembla que ja hem acabat. Moltes gràcies pel teu temps Josep!

-No es mereixen, a tu!

²⁵ John Cheever, novelista nord-americà que va viure entre el 1912 i el 1982.

ANNEX II

Entrevista a Pep Elías

Avui parlarem amb Pep Elías (Igualada, 1967), filòleg, blocaire i escriptor. Ha publicat el recull de contes *Literalment incapaç de matar una mosca* (Premi Rei en Jaume de Narrativa Breu), és coautor d'un llibre que recull la història del *Igualada Hoquei Club* i autor de la novel·la *Olor de Gas* (Premi de Novel·la Breu Ciutat de Mollerussa, 2010), de la qual se n'ha fet una adaptació teatral.

-Bona tarda Pep.

-Bona tarda.

-Comencem amb la pregunta més obvia: com definiries un relat breu?

-Deixa'm fer una comparació perquè ho entenguis millor. Si una novel·la fos una maratón, un relat breu seria una cursa de cent metres. Mentre que a la maratón tens temps per anar agafant el ritme poc a poc, a la cursa no. El mateix passa amb els relats breus. Han de ser molt intensos des del començaments, d'aquesta manera s'aconseguirà atrapar al lector. Ha de ser intens tant al principi, com durant el curs de l'acció, com en el final.

-Deixant a banda la seva extensió, quin diries què és el tret més característic d'un relat breu? Què el diferencia de la resta de produccions literàries narratives, com per exemple la novel·la?

-Com he dit abans, la intensitat. Al tenir molt menys espai per escriure, la narració ha de ser molt més intensa.

-Quina creus què és la funció d'un relat?

-Mmm... diverses suposo. Un relat, en la meua opinió, ha d'entretenir, ha de fer que el lector no badalli i s'ho passi bé. També trobo que és part de la gràcia d'un relat breu que aquest sigui original, que aporti un punt de vista diferent sobre algun tema en concret. Ah! Tot i que hi ha alguns que sí ho fan, no crec que un relat hagi de, per entendre'ns d'alguna manera, buscar la pedra filosofal. No trobo que un relat hagi d'estar únicament basat en reflexions de l'autor, per a això són més adients els assajos.

-Hi ha una temàtica preferent en la teua obra narrativa? Per què?

-*Bueno*, una concreta no. El meu punt de partida solen ser les situacions quotidianes, a les que més endavant intento donar un gir de 180 graus. Aquest gir comportarà unes conseqüències i que el protagonista es comporti de certa manera i actuï al respecte. A partir d'això, es desenvoluparà la resta de l'argument.

-Sabries definir el teu estil narratiu? Com el definiries? Quines serien les característiques que predominen als teus relats?

-Jo crec que en aquest aspecte he estat molt condicionat per la meua trajectòria com a periodista. Suposo que sempre predomina en el meu estil una característica de concisió. Això ve arran de treballar en premsa, ja que has d'aprendre a expressar en molt poques línies molt de contingut, molts detalls. Has de saber seleccionar molt bé les paraules i l'ordre de les idees. En un titular, per exemple, has d'intentar resumir tota una notícia en una única frase, la qual cosa t'obliga a ser molt selectiu, tot el que no és necessari, suprimir-ho. Això, doncs, m'ha influenciat molt, m'ha portat quasi sempre a fer textos que es puguin llegir ràpid, que siguin "àgils", "frescos". Els meus relats solen ser tenir un

estil molt concís... i irònics. La ironia crec que l'he heretat per el meu caràcter... Et permet explicar els temes que vols "amb barrera", amb airbag. Pots "baixar ràpidament però amb la seguretat de no fer-te mal". Sense deixar de dir el què penso, però dir-ho amb un to desenfadat.

-Consideres que aquest estil narratiu és el més adequat per tractar la temàtica que és present en les teves obres? Per què?

-Jo el que crec és que cada història demana un estil diferent. Suposo que has de provar i veure quin és el que millor se li ajusta.

-Creus que hi ha certs punts de vista narratiu més adequats per a segons quins relats? Per què?

-No ho crec com una norma universal. Cada acció et duu a un estil. Un autor no s'ha de capficar ni limitar-se. Mira, et ficaré un exemple. Fa ja un temps, estava escrivint una novel·la, i quan ja portava escrites més de 40 pàgines, vaig adonar-me de que no em convenia. Què era el que passava? Estava escrita en tercera persona, i jo notava que alguna cosa fallava, no acabava d'encaixar. Aleshores vaig decidir tornar a escriure des del començament la història, aquest cop en primera persona. El què et vull dir amb això és que jo primer penso en un conflicte i el to o estil d'aquest ja el trobaré després. A més, has de recordar que l'esquema que has pogut pensar inicialment no ha de ser rígid, pots modificar-lo si fa falta.

-Quins creus que són els passos vitals a seguir per escriure un bon relat breu? D'entre ells, quin consideres el més essencial?

-Jo, quan em poso escriure, el que procuro es no tenir cap esquema inicial o una idea molt prefixada del que vull acabar creant, ja que crec que això que això seria una visió que em limitaria. El meu plantejament sempre seria deixar portar-me per un punt de partida. M'explico. Penso un punt d'arrancada, com podria ser una situació concreta, un personatge realitzant una acció, una reflexió, etc. A partir d'aquí ja començo a escriure, la història ja em va portant, ja em determinarà si allò serà un conte de cinc pàgines o una novel·la de noranta. Si jo ja vaig amb la idea de que he de fer deu contes de cinc pàgines cadascun, ja m'estic obligant a tenir uns esquemes molt tancats. En canvi, deixo que "el tema faci", ja em portarà a l'extensió que sigui. També deixo que, al mateix moment d'estar escrivint, ja vegi si el to ha de ser més irònic, més seriós, més pensatiu... Per tant, intento no tenir gaires esquemes previstos que em limitin... i tampoc estar molt pendent de la correcció. La part de veure si una paraula està molt repetida, o que aquella paraula vagi amb ella geminada, o que una frase sigui massa rocambolesca... jo això ho deixo per quan ja he escrit. Jo reescric molt, això sí. I repasso molt també. Aleshores és quan sí busco sinònims per a aquella paraula o ho organitzo tot una mica més, això és per quan la història ja l'he acabat. Perquè jo penso que si estic massa pendent de la correcció estic limitant la meva creativitat. És la meva opinió, potser hi ha gent que ho fa totalment de l'inrevés. Però jo penso que part de la gràcia d'escriure resideix en que no hi ha unes normes molt estrictes. Aleshores, tampoc crec que hi hagi un esquema o mètode que garanteixi l'èxit. S'ha d'anar provant diferents coses. Un no ha de creure que existeix l'esquema clau que fa a un relat bo. Tu escriu, i ja veuràs cap a on et porta la història.

-En quina part del procés d'escriptura d'un relat és en la que et demores més?

-L'arrencada, ja que crec que és el que marca més el relat. És el que impulsa tota la història que ve al darrere, així que és una part fonamental d'aquesta. Sempre hi dedico

bastanta estona a pensar com aquesta hauria de ser: una descripció, una acció, un diàleg...

-Duus a terme una exhaustiva revisió posterior del producte final, o hi poses molt més esforç en el primer *outcome*? Dit d'una altra manera, en què et centres més: en una planificació curosa i elaborada, o en múltiples revisions i en anar perfeccionant el producte final?

-Com segurament molts, jo em centro molt més en les revisions posteriors. És a dir, considero que a l'hora d'escriure un relat s'ha de tenir una brúixola, però no una cadena. No pots forçar una història a anar per allà on tu vols. Jo el que faig és escriure un primer cop la història, sense parar gaire atenció a les incorreccions, tant ortogràfiques com gramaticals, i després reviso el que he escrit un i un altre cop. Vaig corregint i polint el meu relat fins que queda tal i com m'agrada.

-Opines que la creativitat i la inspiració són claus a l'hora d'elaborar un relat breu, o consideres que té més importància la premeditació i preparació curosa i elaborada d'aquest?

-La inspiració. Sí, crec que la inspiració és un element essencial. Pots veure el naixement d'una història durant el teu dia a dia. Les idees que pots extreure del que veus, del que recordes, del que llegeixes... són el que et poden ajudar a desenvolupar el tema inicial d'un relat. Per escriure, jo crec que s'ha de ser molt observador, observar la teva realitat, tot el que et rodeja.

-Creus que s'ha de permetre que les nostres experiències personals influeixin en la conformació dels relats, inclús estar basats en elles, o s'ha de buscar crear quelcom a part?

-Crec que sí que està bé que influeixen una mica. El que no crec que s'hagi de fer és explicar una anècdota que m'ha passat de manera literal, no s'ha de "calcar", per dir-ho d'alguna manera. El que sí que es pot fer és aprofitar aquesta anècdota per crear un punt de partida per a una història.

-I finalment, creus que hi ha relats que haurien d'haver sigut novel·les, i viceversa?

-Hahaha, segurament sí, tot i que ara no hem ve cap exemple al cap. Tot i així, crec que això sol ocórrer més amb els relats que amb les novel·les.

-Ja estem doncs, moltes gràcies pel teu temps Pep!

-A tu, adéu!

Annex III

Entrevista a Joan Pinyol

Avui parlem amb Joan Pinyol (Capellades, 1966), llicenciat en Filologia Catalana, catedràtic d'Ensenyament Secundari i escriptor. Fins avui ha publicat tretze llibres de narrativa, entre altres, *Avinguda Capri* (Premi Pere Calders de Literatura Catalana, 1998), *Noranta-nou maneres de no veure la lluna* (Premi Vila d'Almassora, 2000) i *Pilota de Set* (Premi Recull de Narrativa, 2007). Sempre ha reconegut que tot plegat li ve del privilegi d'haver mantingut durant anys una relació epistolar amb Pere Calders.

-La pregunta més òbvia primer: com definiries un relat breu?

-Un relat breu jo crec que és un text sintètic que conté tots els elements narratius compresos en poques paraules i que busca comunicar un missatge.

-Deixant a banda la seva extensió, quin diries què és el tret més característic del relat breu?

-El que principalment caracteritza a un relat breu crec què és la seva eficàcia lingüística, l'exactitud que es necessita per trobar les paraules adequades... S'ha de, dit d'alguna manera, precisar el mot, trobar els mots més adients per descriure una situació.

-Quina creus què és la funció d'un relat?

-*Bueno*, suposo que "entretenir al lector" és obligatori dir-ho, no? Tot i així, crec que el que s'ha de buscar al fer en un relat breu és crear un nou món que captivi al lector i jugar amb la ficció per explicar grans veritats, per descobrir al lector certes facetes de la realitat.

-Hi ha una temàtica preferent a la teva obra?

-No, no crec. En cada obra què he fet, al tenir tanta llibertat (ja que un relat breu n'ofereix molta), he pogut explorar diferents tòpics o temes; intentava buscar cada cop alguna cosa diferent. Cada obra la considero un repte, un nou començament. Tot i així, hi ha alguns temes universals que sí que he tractat, com la mort, el surrealisme, etc.

-Sabries definir el teu estil narratiu? Com ho faries?

-Jo sempre opto intentar descol·locar al lector, sorprendre'l, impactar-l, no deixar-lo indiferent... Sóc partidari d'acabar els relats amb un cop d'efecte que quedi gravat en el lector. Tot i així, no considero que t'has de centrar en com serà el final, tenir-lo ja pensat. És el relat qui em porta a un final, no construeixo un relat partint d'un desenllaç ja planejat. Per dir-ho d'alguna forma: és la pròpia escriptura qui se retro alimenta. També és molt important la precisió del llenguatge, triar sempre les paraules que necessites exactament.

-Consideres que el teu estil narratiu és el més adequat les temàtiques presents a la teva obra?

-Penso que s'ha de tenir en compte l'adequació. S'ha de mirar d'adequar l'estil a la intensió amb la qual escrius el relat i al missatge que vols transmetre. Un relat de terror tindrà un estil, un relat que vol ensenyar la diferència entre el bé i el mal tindrà un altre, etc.

-Quin és el punt de vista narratiu que més t'agrada a l'hora d'escriure? Per què?

-Suposo que l'extern omniscient. Sí, és el que crec que pot ajudar-te més a l'hora d'explicar una situació i destacar tots els petits matisos. A més, pots aprofundir més en els pensaments dels personatges, la qual cosa dóna molt més joc literari.

-Creus que hi ha punts de vista narratius més adequats per a segons quins relats?

-Evidentment, sí. L'efecte que pot produir una història depèn molt del seu punt de vista. Es pot donar molta més força a un relat depenent de la manera de narrar que triïs. Tot i això, crec que cada història ja reclama el seu punt de vista narratiu propi, és la funció de l'autor trobar-lo. Per això, s'ha d'anar provant diverses vegades, escriure bastants cops.

-Quins creus que són els passos a seguir per escriure un bon relat?

-Opino que el més important és escriure i reescriure constantment, per aconseguir trobar la brevetat, l'eficàcia i la contundència que han de caracteritzar un relat breu. Durant la revisió, s'ha de seguir un procés de simplificació: eliminar el què no és necessari i expressar les idees de la manera més concreta possible. A més, s'ha d'anar provant noves frases i expressions fins, d'aquesta manera, acabar trobant la versió més satisfactòria. Jo sempre dic que no hi ha escriptors, hi ha "re-escriptors". A l'escriure el primer esborrany, s'ha de partir d'una idea molt clara i saber una mica cap a on va dirigida l'acció. La forma, tot i així, ja l'ha trobaràs mentre escriguis, s'ha d'anar provant. El què s'ha de recordar és que si la idea inicial no és clara, no es va enlloc.

-En quina part de l'escriptura d'un relat et demores més?

-En la revisió, indubtablement. Tot i així, ja he dit que la revisió la considero quelcom que s'ha de "guardar" pel final. El nostre "corrector interior" (que va buscant corregir tots els errors que pensa que pot haver) no s'ha "d'activar" fins després d'escriure el primer esborrany. L'estil no ha de ser perfecte al primer intent, ja es trobarà i es millorarà en les revisions posteriors. Si estiguéssim tota l'estona pensant en què cada frase que escrivim ha de ser la ideal, aniríem frenats i no avançaríem.

-Quin és l'error que sols cometes més?

-Home, d'entrada miro de no cometre gaires errors, si pot ser. Tot i així, suposo que, a vegades, la precipitació a l'escriure pot ser un error on tot escriptor pot caure fàcilment, voler enllestir massa ràpid una obra. A vegades, les ganes de tenir i compartir una obra teva fa que "donis per bo" algun text que potser faltava arreglar una mica, o que "donis per bona" una obra que necessitava "madurar" més.

-Creus que s'ha de permetre que les nostres experiències personals influeixin en la conformació dels relats?

-Sí, crec que sí, Creu que s'ha de viure i la vida ja et "regalarà" sensacions i històries sobre les quals pensar i escriure. Has de tenir els sentits molt oberts per estar alerta a tota la informació que pots trobar a tot arreu. La premsa, els viatges, el teu dia a dia... de tots llocs et poden venir les idees. A més, crec que hi ha moments en els quals et sents més receptiu, moments en els quals "notes" que has d'escriure; s'ha de saber aprofitar aquests moments. Per últim, quan et vingui una idea al cap, apunta-la, no la deixis córrer.

-Moltes gràcies pel teu temps Joan.

-A tu.

Històries corrents d'Igualada

Martell de vidre

Índex

Els bons ciutadans es queden al seu taüt	48
15 segons	54
Interludi	58
Alè	63
Ens veiem a l'estació	67
No siguis ximple!.....	72
Festí per als cucs	73
Tanta suor per una dessuadora!.....	79

Els bons ciutadans es queden als seus taüts.

Es despertà intranquil, diferent. Intuïa que li faltava alguna cosa. Comprovà les butxaques dels elegants pantalons que duia, no hi havia res dins; tampoc ho trobà a les de l'americana. Es quedà pensatiu una estona, inquiet. No sabia quina conclusió extreure, la veritat. Mirà amunt i avall uns instants. Confusió, pantà d'idees que no volen sortir a la llum. Amb el temps, un pensament sobtat o, més ben dit, una necessitat, va prendre forma en la ment del senyor de setanta-dos anys. S'espolsà la roba d'etiqueta que duia i, amb pas viu i decidit, es dirigí a la plaça de l'Ajuntament, tenia assumptes per enllestir.

El sol picava, no hi havia gaire núvols. La plaça estava a vessar de gent prenent gelats i, alguns, cafès de mig matí. La creuà i amb força obrí de bat a bat les brillants portes del gran edifici que presidia l'orgullosa àgora. Caminà entre passadissos, girà a esquerra i a dreta, pujà unes escales i es plantà davant del taulell d'atenció al ciutadà.

-Bon dia i bona hora!- exclama per cridar l'atenció de la dona que seia darrere l'escriptori.

Ella se'l mira una estona amb ulls avorrits, deixa anar un sospir d'exasperació.

-Bon dia, què és el que voldria?

-Hola, m'agradaria que em donéssiu el certificat, estic del tot convençut que l'he perdut.

-Ah sí? Vaja vaja...

-Sí, com li he dit, l'he perdut i m'agradaria tenir-lo, així que seria un plaer si pogués iniciar els tràmits necessaris per fer-ne un i donar-me'l.

-L'ha perdut?

-L'he perdut.

-I en vol un de nou?

-I en vull un de nou.

-De certificat d'empadronament?

-De certificat d'empadronament.

-És clar, és clar; com vulgui. Com es diu? DNI?

-Tomàs Bergara; quaranta-cinc, vint, tretze, zero, nou, hac.

-Molt bé, esperi uns moments, si no és molèstia.

-Per descomptat.

El Tomàs colpeja amb la sabata l'immaculat terra de marbre distretament, mentre la senyora sembla teclejar alguna cosa que ell no veu al seu ordinador. Passada l'estona fa una cara estranya i se'l mira amb suspicàcia.

-Bergara Rovira? Tomàs Bergara Rovira?- pregunta inquisidora.

-El mateix, igualadí de cap a peus.

-Doncs ho sento senyor Bergara però no li podem fer el certificat que vostè viu a Igualada, ja que vostè, de fet, ja no viu a Igualada. És mort- diu tranquil·lament

-Perdoni? Crec que he sentit malament.

-Que vostè és mort, Tomàs. No li podem donar el certificat conforme vostè viu i resideix a Igualada perquè vostè ja no viu. Si té qualsevol altre dubte, el Departament de Defuncions estarà encantat d'atendre'l- respon igual de tranquil·la que abans.

-M'està prenent el pèl? És això alguna classe de broma? Què vol dir que jo sóc mort?!

-Molt senzill, quan dic que vostè és mort, el que li vull fer saber és que vostè és mort.

-Però què coi s'empatolla? Jo sóc viu! No em veu? O té algun problema de vista?

-El veig perfectament senyor Tomàs, però aquí no em consta que vostè sigui viu, el que em diuen les dades de l'ordinador és que vostè va morir el dia vint-i-tres de juliol d'aquest mateix any, dos mil setze.

-Però què no veu que jo estic aquí mateix? Dret dempeus? Viu i respirant?

-Com li he dit, aquí em consta que vostè ja va morir, que no és viu. Ho sento molt senyor Bergara.

-Què vol dir amb que li consta que estic mort? Expliqui's!

-Només he buscat el seu arxiu a les dades de l'ordinador. Aquí ho tinc. Tomàs Bergara Rovira. Número d'identificació nacional: quaranta-cinc, vint, tretze, zero, nou, hac. És correcte?

-És correcte.

-Lloc de naixement: Igualada. Data de naixement: vint-i-vuit de maig de mil nou-cents quaranta-quatre. És correcte?

-Sí, és correcte.

-Data de defunció: vint-i-tres de juliol de dos mil setze.

-Això és incorrecte, jo no sóc mort! No sóc mort!

-Miri, senyor Bergara, les dades oficials són les dades oficials, si aquí diu que vostè és mort, és que vostè és mort. Accepti-ho, cadascú té el seu temps en aquest món, el seu ja ha expirat. Sigui un bon ciutadà d'Igualada, un ciutadà exemplar, i faci el favor de tornar-se'n al cementiri d'on deu haver sortit.

-S'ha begut l'enteniment o què collons li passa? Deixi de dir ximpleries i doni'm el meu certificat d'empadronament!

-Deixi vostè de cridar, li demano per favor. Vostè és mort, res més, no en faci un gra massa, si us plau.

-Què no en faci un gra massa? Vol fer el favor de parlar amb sensatesa! Per l'amor de Déu?!

-M'agradaria tornar a demanar-li que es calmes. Tomàs, ja no és viu, el període que tenia assignat per romandre en aquesta terra ha acabat; ara faci el favor de fer-se a un costat i deixi que la resta de la gent que encara és viva pugui viure amb normalitat i sense molèsties com aquesta.

-Això no pot ser real, no pot estar passant.

-Li dic un cop més, vostè és mort, no hi ha res més a fer; amb aquestes coses no s'hi pot negociar, passen i punt.

-Que li dic que no sóc mort! Os pedrer! Que estic aquí mateix davant seu!

-Ja sé que és davant meu però, en què altera això el simple i pla fet que vostè ja no és viu?

-Com que en què ho altera? Doncs en tot! M'està posant nerviós, senyora! Però molt!

-Li repetiré un cop més, calmi's home, no faci una muntanya d'un gra de sorra.

-Que no faci una muntanya d'un gra de sorra, diu! Quina cara més dura! M'està dient que sóc mort!

-Completament, mort de cap a peus. L'ordinador ho confirma.

-Tant me fa el que pugui dir un maleït i estúpid ordinador!

-Com vulgui, preferiria què truquem a la seva esposa?

Una suor freda recorre l'esquena del Tomàs. Per uns segons dubta, la por l'envaeix i la incertesa l'assalta. *Ximpleries!* es diu.

-Per suposat, truqui-la ara mateix!

-D'acord, ho deixaré en mans lliures perquè vostè ho pugui escoltar d'una vegada per totes. Quin és el número de casa seva?

-Noranta-tres, vuit, zero, quatre, vint-i-tres, setanta-u.

La dona marca els números amb lentitud i espera amb el telèfon a la mà. Al Tomàs d'improvís li comença a tremolar la cuixa. La por creix de nou, se li forma un nus a la gola i li falta l'aire. Respira malament i pateix calfreds. Avergonyit, intenta mantenir les maneres mentre el telèfon sona.

-Hola?- respon una veu buida i seca a l'altra banda de l'auricular. Aquella veu li estremeix.

-Hola, bona tarda, sóc Rebeca Ortiz, treballadora de l'Ajuntament d'Igualada; és vostè Neus Llorens?

-Sí, la mateixa.

-D'acord, li truco per solucionar un petit dubte que tenim. És el seu marit, Tomàs Bergara Rovira, mort?

-Sí, en efecte, cinc dies fa ja- respon de sobte amb veu plorosa.

-Ho sento molt. Moltes gràcies per la seva col·laboració doncs, i disculpi'ns per les molèsties.

-De res, adéu –s'acomiada la Neus, sanglotant i amb la veu plena de dolor i pena.

La Rebeca penja el telèfon.

-Ho veu? Ja li havia dit que era mort, ara faci el favor de tornar a on hauria de ser- li diu amb veu ferma.

El Tomàs està quiet. S'ha quedat sense paraules i mira el terra amb la vista perduda. Li balla el llavi inferior. No sap què fer a continuació. Òbviament, no pot creure's el que està vivint. No se sent mort de cap de les maneres. Què coi li pot estar passant? Pot ser tot allò un somni? No, és massa real per ser-ho, ho percep tot amb perfecta claredat. Està totalment confós. Es creu víctima d'un gran engany o una enorme broma de molt mal gust. Però aquella havia estat la veu de la seva dona clarament, la podria reconèixer en qualsevol lloc, no hi havia dubte que era ella. I semblava estar a punt d'un atac de plor. Per quin motiu estaria plorant si no era per la recent mort del seu marit? Però no podia ser! Ell estava allí! Com podia estar mort?

-Necessita alguna cosa més?- pregunta irònicament la recepcionista.

-No...no ho sé, no ho sé.

-No sap què fer? A mi no m'ho preguntat, això ja és decisió seva. Jo definitivament no sóc la morta aquí. El qui ja no viu és vostè senyor Bergara.

-Però jo no sóc mort- diu dèbilment. Sembla a punt de vessar alguna llàgrima.

-Oh, cregui'm, sí que ho està, del tot. Ho acabem de confirmar, no ho ha vist?

El Tomàs es comença a sentir cansat, cada cop més cansat, cada cop més cansat.

-Però si estic mort, què se suposa que he de fer?

-I jo per què ho hauria de saber? A vostè li sembla que estic morta? El mort és vostè, a vostè li correspon actuar com a tal pròpiament. Jo dels afers dels morts no me'n puc encarregar, com pot comprendre, amb els dels vius ja en tinc suficient.

-Però jo em sento viu ara mateix.

-Sí? Una pena doncs, perquè aquí fica que és mort, una vertadera pena.

-I se suposa que ara he de deambular pel món sense poder tractar amb la gent perquè se suposa que sóc mort?

-Ah no! Si us plau! Li demano per favor que es mantingui ben allunyat de la via pública. No és lloc per a cadàvers.

-Si apa! I ara què em dirà? Que el què he de fer és anar-me'n dins una tomba i no molestar a ningú?

-Home, ja que ho diu, seria el més recomanable, la veritat.

-Prou! Prou ja! Prou ja d'aquesta bogeria! Tot això no és més que un endimoniat embolic! Sóc viu! Sóc viu m'entén?- crida ja fora de si el Tomàs, furiós però, sobretot, desastrosament confós.

La recepcionista dona un llarg i cansat sospir, sembla estar també farta d'aquell tediós i molest assumpte que li fa perdre el temps. Clarament, se'l vol treure de sobre.

-Com vulgui. Miri, sap què? Donat que vostè és un cas lleugerament especial, farem una cosa. Aquí em consta que la tomba on va ser enterrat és la número vuit-cents disset del cementiri nou. Vol anar a veure-la?

El Tomàs no sap respondre, o millor seria dir que no és capaç de fer-ho; està completament atònit pel caire que tot allò ha pres, creu ser víctima d'una molt mala intenció.

-És clar que vol home! Molt bé. Lídia, vine aquí un moment!- crida.

-Què vols, Rebeca?- respon una jove d'uns vint-i-vuit anys.

-Podries cobrir-me una mitja hora mentre acompanyo aquest senyor al cementiri? És un mort.

-Oh, ja entenc. Ha oblidat quina és la seva tomba?

-No, es nega a creure que és mort, ja veus tu quina ximpleria.

-De debò? De veritat? Té un problema al cap o alguna cosa semblant?

-No, simplement és un incrèdul més, què hi farem... En fi, queda't aquí mentre l'acompanyo. Pau, vine amb mi i ajuda'm!

Un home de gran estatura els segueix.

-No em paguen per fer aquestes coses, maleït sigui...- remuga la dona mentre es dirigeixen al seu cotxe.

El Tomàs continua sense poder dir paraula. Pugen al vehicle, que arrenca sorollosament.

El trajecte es fa curt i tens, la recepcionista xerra alegrement amb el tal Pau, el suposat difunt tremola.

Arriben al cementiri, creuen les portes i es dirigeixen a la sepultura número vuit-cents disset.

La llosa està a terra, fora de lloc, el taüt, a dins del nínxol. L'home fort el baixa i el diposita a terra. Al senyor Bergara li bull el cap.

L'home treu una palanca de la bossa negra que porta.

La Rebeca mira el Tomàs amb una expressió completament afilada, perillosa, es podria dir.

-Què, vol que l'obrim?- li pregunta amb veu múrria, dedicant-li un somriure ple de mel i verí.

15 segons.

És tretze de setembre, fa fred i un bon munt d'adolescents entren per les portes de l'Institut Pere Vives. La majoria d'ells té bon humor: l'excitació pròpia del primer dia de col·legi; altres, però, no estan tan contents amb l'inici de l'etapa escolar. Els cotxes fan sonar les seves botzines enmig d'un cúmul de vehicles que avança amb molta lentitud. D'un d'aquests cotxes baixa la Mireia, que puja ràpid per les escales i es dirigeix a la seva aula.

Tres apunts sobre la Mireia: és guapa, una mica tímida i es deixa influenciar fàcilment.

Primer de Batxillerat, cicle nou, cares noves. A l'aula, curiosament, només onze dels trenta-un alumnes havien cursat els anys anteriors a l'institut. La resta no es coneix entre si. Les taules estan organitzades per parelles. Es miren els uns als altres, saben que han d'agafar lloc. Els que ja eren del Pere Vives donen el primer pas. Trien pupitres i s'asseuen. Altres agafen lloc amb vacil·lació. Encara hi ha persones dempeus, observant la situació. La tutora entra, dóna una bona ullada a tota la classe. "Seieu d'una vegada va, hem de començar ja!" ordena amb veu imperiosa.

Tres apunts sobre la Laia Figueres: és molt impacient, s'ha divorciat fa dos mesos i de petita li feien por els focs artificials.

Més nois i noies s'asseuen, encara hi ha força cadires buides. La Mireia s'ho mira un instant. Comença a passar el primer d'uns llarguíssims quinze segons.

La Mireia podria seure a segona fila, columna esquerra. Allà també seu la Irene. No parlarien el primer dia, la pobra Irene és increïblement vergonyosa. El segon, el tercer i el quart tampoc parlaran gaire, ni tan sols la primera setmana. De fet, durant els primers vint-i-dos dies no es dirigiran la paraula només per demanar-se algun bolígraf o llapis. A poc a poc però, s'aniran obrint l'una a l'altra. Amb el pas del temps es faran, fins i tot, el que podríem dir amigues. Per Nadal, l'una rebrà una felicitació de l'altra; per Cap d'Any, passarà el mateix. Al gener, la Mireia agafarà un fort refredat i l'altra quedarà sola a classe. Se sentirà bastant trista. Quan torni la seva amiga, la Irene farà tot el possible per enfortir una de les poques amistats que té i que vol conservar. Acabarà el curs i a final d'aquest

les dues es tindran ja molta confiança i parlaran de nois discretament en un racó de la sala. A segon de Batxillerat, trobaran nous amics, estaran decidides a conèixer més gent. Formaran un petit grupet amb uns alumnes nous, no seran gaires però no es separaran en un bon temps. Aniran a viure a Barcelona, a un pis d'estudiants pagat entre tots. A primer any de carrer, la Mireia patirà una depressió i perdrà molts exàmens. Només passarà el curs gràcies al suport dels seus amics, els de veritat. A segon any, amb l'ajut de la Irene, sortirà de l'armari. No tindrà una xicota fins a aquell mateix estiu. Es dirà Carlota.

Tres apunts sobre la Carlota: abans de conèixer la Mireia haurà cardat amb tres nois, li encanten els ocells i és una filla de puta, literalment.

La seva relació no arribarà gaire lluny, un mes i mig. La Carlota dirà que només estava experimentant coses noves. A la Mireia se li farà difícil de digerir. El Pau li dirà que ja l'havia avisat. El Joan marxarà del pis al començar el tercer any d'universitat. La Susana ho farà a meitat de curs, la resta dels amics mai sabran el motiu de la seva marxa ni la tornaran a veure. El pis no es podrà pagar. Se separaran. El Pol i la Sofia aniran a viure junts. Als trenta anys, la Irene es casarà amb un informàtic, la Mireia assistirà a la seva boda, estaran moltíssima estona parlant. Passats uns anys més, trencades unes relacions més, la Mireia aconseguirà adoptar una nena colombiana a la qual criarà com a mare soltera. Li dirà Irene.

La Mireia veu al fons de la classe un noi molt guapo. El seu nom es Jordi. Es podria asseure amb ell, la cadira encara és buida. Congeniarien bastant ràpid, els agraden gairebé les mateixes coses. Ella s'hi trobarà molt a gust al grup d'amics d'ell. Sortirà bastant de festa i s'emborratxarà per primer cop. Veurà moltes pel·lícules a casa del Carles, que és enorme. A l'estiu aniran junts de campaments. Jugaran a prova o veritat. A ella se li exigirà fer un petó al noi més guapo. Ja sabeu a qui triarà. Ella només s'ho prendrà com allò que únicament serà: un joc; ell no. Segon de Batxillerat passarà volant, obtindrà molt bones notes: el Carles l'ajudarà a estudiar, és increïblement llest. A l'estiu següent ell li demanarà per sortir. Ella li dirà que li sap greu, que sempre el veurà com un amic. Dues setmanes després es morrejarà amb una tia. Tres dies després tothom ho sabrà. Ningú la criticarà al respecte. Tot intentar evitar-ho, perdrà el contacte amb el Carles. Ell estudiarà Ciències Polítiques. Esdevindrà alcalde de Girona. Ella farà un nou grup d'amics a la universitat. No coincidirà mai amb ningú de l'Institut. Viurà a casa dels seus avis. Això la farà rumiar molt. Abandonarà la carrera. Començarà a treballar a un asil als vint-i-dos. Li encantarà aquell estil de vida tranquil i entregat. Allà coneixerà una infermera, la Ruth. No es casaran mai, però no suposarà cap diferència, seran parella fins que, als vuitanta-un anys, la Mireia morirà. La Ruth serà duta a l'asil on solia treballar de jove.

Ja han passat quasi sis segons.

Mireia podria seure's a penúltima fila, la seva taula contigua quedaria sola.

Tres apunts sobre les classes: sempre seran petites, sempre faran pudor i, als que seuen sols, sempre se'ls acostumarà a titllar d'antisocials ràpidament.

No aconseguirà molts amics aquell any. Només es farà amb dues noies de segon. Serà un any trist i avorrit. Passarà un estiu molt dolent. Plorarà moltíssimes nits. El curs següent serà encara molt pitjor, serà una completa i absoluta pària. Durant l'agost, reunirà coratge. Començarà la universitat amb ganes de refer-se. Voldrà cridar l'atenció de totes maneres. Buscarà l'acceptació. Es farà l'extravertida, exagerarà. Caurà malament. Viurà una vida molt descafeïnada al costat d'un marit al qui tampoc acabarà d'estimar mai del tot, marit que l'acabarà deixant. Als quaranta-nou anys, s'apuntarà a un club de lectura.

Hi ha un altre lloc lliure. Si s'hi asseu, dotze segons més tard la Paula anirà al seu costat. La Paula exercirà una influència no precisament bona sobre la Mireia: la farà superficial fins a nivells extrems. Gastarà molts diners en roba, els pares de la primera acabaran farts. A meitat de curs començarà a ficar-se amb la marginada de la classe, una tal Irene. A l'estiu es morrejarà amb molta gent. Perdrà la virginitat amb un tal Tomàs Bergara a l'agost.

Tres apunts sobre el Tomàs: serà calb, li encanta jugar a escacs i algun dia protagonitzarà un esdeveniment bastant curiós a Igualada.

Acabarà el batxillerat amb notes bastant pèssimes, no li importarà. Les seves suposades "amigues" la deixaran completament tirada al començar l'estiu. Pràcticament, s'oblidaran d'ella. S'inscriurà a un mòdul d'Hosteleria. Treballarà a un restaurant de Girona. Coneixerà allà la Neus Llorens, amb el temps congeniaran bastant i aniran a viure a un pis pagat a mitges. La Mireia serà bastant insegura durant uns llargs mesos. Es casarà amb el Jaume Puig i tindran dos fills. Serà infidel al seu marit diverses vegades. Ell mai ho sabrà. La Neus per la seva banda es casarà amb el Tomàs Bergara un any després que ho faci la seva amiga, que se sorprendrà de veure'l després de tant de temps. Mireia deixarà de treballar als quaranta anys per cuidar als nens i ocupar-se de la casa. Els seus fills creixeran estudiant molt. Un d'ells serà astronauta. La mare quedarà vídua després que el Jaume pateixi un atac de cor mirant el televisor. Viurà la resta dels seus dies en una residència. Serà una completa negada jugant al bingo.

Ja han passat onze segons.

I si li digués a la noia del seu costat "vine i seiem juntes"? Doncs que seuria amb la Jana Rovira, ni més ni menys.

Tres apunts sobre la Jana: és addicta a la marihuana, consumeix cocaïna i serà destrossada per les rodes d'un metro.

Aquest curs serà una muntanya russa. Al cap de sis setmanes ja s'haurà enrotllat amb la Jana. Marihuana i alcohol hauran sigut consumits per ella abans d'acabar el Nadal. La cocaïna entrarà en escena al seu aniversari: el dotze d'abril. Al maig sortirà de l'armari, tindrà una baralla amb una noia que se'n fotrà d'això. A l'estiu patirà un coma etílic. Es tornarà addicta a la cocaïna, en prendrà fins i tot més que la Jana, que li dirà que es controli, no li farà cas. Males notes a segon. Junt amb ja sabeu qui, malparlaran sobre la societat

Tres apunts sobre la societat: molts la intenten comprendre sense èxit, està esdevenint una moda anar en contra d'ella i, tot i no ser exactament com la descriuran les dues perdudes amigues, és encara masculista.

La Mireia serà arrestada el vint-i-nou d'octubre del 2018 per possessió i venda de drogues. El setze de febrer ingressarà a l'hospital. Ho passarà més malament que en tota la seva vida durant els tres mesos següents, patirà en mesures estratosfèriques. El divuit d'agost rebrà un ultimàtum dels seus pares, amb qui encara viurà. El dos de setembre anirà a teràpia. L'1 de juliol de 2020 decidirà fer un gir a la seva vida. S'unirà al moviment feminista però, per res del món, serà una qualsevol. Ella tindrà molt clar el que vol. Treballarà la seva oratòria i, amb pràctica, aconseguirà perfeccionar-la. De fet, se li donarà increïblement bé. Esdevindrà tot una icona. Serà hàbil en política, la seva lluita pels drets de la dona donarà moltíssims fruits. Sortirà a tots els diaris. El seu moviment sortirà de Catalunya i s'estendrà a tota Espanya. Movilitzarà quantitats enormes de gent. Aconseguirà diverses xerrades en públic. Atraurà també molts homes. Conscienciarà el país de la situació en què es troba la dona. Nombrosos discursos seus seran penjats a YouTube, rebran milions de visites. Lluitarà també per la normalització social dels homosexuals, bisexuals, pansexuals, transsexuals i asexuals. Convencerà centenars de milers d'unir-se al moviment. Contra tot pronòstic, aconseguirà canviar molt a poc a poc el pensament de la societat. Als trenta-nou anys, es casarà amb la Caterina, legalment.

Hi ha un últim seient lliure, qui hi està al costat?

La Mireia podria asseure-s'hi i descobrir que és el Josep, un amant dels videojocs. Amb ell descobrirà una passió per les consoles que, la veritat, tampoc durarà gaire.

Tres apunts sobre el Josep: tot i ser considerat un friki, té bastants amics, gaudirà del seu somni (dissenyar aplicacions) durant tretze anys i morirà de càncer als quaranta-dos anys.

Gràcies al seu amic, la Mireia coneixerà un bon grup de persones amb qui s'hi avindrà molt; la Irene s'acabarà unint a aquest grup. Aconseguirà bones notes i estudiarà la carrera d'Enginyeria. Als trenta anys encara es continuarà veient sovint amb tots els seus amics. La Irene començarà a sortir amb un de la colla: l'Oriol. A poc a poc la gent s'anirà casant. La Mireia mai ho farà. A més, només sortirà amb homes. Tot i passar bastant temps, continuarà quedant de tant en tant amb els amics de l'Institut i la universitat. Jugarà als videojocs quan s'avorreixi. Serà parcialment feliç fins al final de la seva calmada vida.

Han passat quinze segons. La Mireia s'asseu.

Tres apunts sobre les eleccions: són el que ens determinen, són difícils i ningú les pot prendre per nosaltres.

Un últim apunt, un sobre mi, el temps: gairebé mai em valores apropiadament.

Interludi

A Igualada hi havia una biblioteca. A la biblioteca hi havia un segon pis. Al segon pis hi havia una habitació. A la habitació hi havia una noia.

Alícia era una noia bastant solitària i, en conseqüència, també bastant callada. Tot i així, el que li mancava en amistats li sobrava en ganes i temps per llegir. Si bé amb els joves de la seva edat no s'hi feia gaire, ni tampoc amb els seus pares ni familiars, amb els llibres clarament sí que s'hi avenia. El seu amor per la lectura era més que evident. I qui la podria culpar? Llegint trobava la companyia que no descobria amb les persones; a més, com molts, podia així fugir d'una massa ensopida.

No amagada, però sí discreta, al segon pis de la biblioteca hi havia una habitació separada de la resta de la sala; s'usava normalment per a brindar un espai tranquil als qui volguessin realitzar un treball o una recerca, però la nostra estranya protagonista hi entrava a llegir únicament. Les encarregades la coneixien i la deixaven fer, no feia mal a ningú, oi? Allà ningú la molestava. Allà el món es feia més petit i es feia més gran. Allà l'Alícia havia estat testimoni de grans batalles i d'ocultes intrigues i conspiracions, havia rigut i havia plorat, havia fet i havia perdut amics. Era el seu petit refugi, el seu petit raconet, el seu lloc en el món on ella tenia sentit.

Com molts altres dies abans, avui l'Alícia, després de sortir del col·legi, pujava de nou per les escales de la biblioteca i es dirigia al seu ja molt ben conegut niu. Portava un llibre que havia començat a llegir feia una setmana. Ja còmodament asseguda l'obria i, amb la llum del sol de la tarda il·luminant les pàgines, deixava que per la porta d'aquella habitació anessin entrant grans dames i senyors i cavallers de brillants armadures. En un silenci sepulcral, mentre mons nous eren explorats, passaven les hores lenta i serenament. Començava a fer-se fosc quan

la solitària lectora pujava pels carrers camí cap a casa seva amb declaracions d'amor i el soroll de l'entrexocar d'espases ressonant al seu cap.

L'endemà ja tornava a ser allà amb un nou llibre, una novel·la policíaca. Alcía es veié rodejada a la seva petita saleta d'agents de l'ordre que, frustrats i trencant-se els cervells, intentaven resoldre un crim impossible. Era una història curta, així que la jove la va enllestir en aquella mateixa tarda. Al final, pel que es veia, l'inspector deixava d'intentar entendre un misteri que, a ulls corrents, no tenia cap solució; ella el va trobar apropiat i original, no sempre tot té una conclusió lògica, no? Seria inútil que l'inspector continués trencant-se el cap davant d'un problema que clarament no conduïa a cap lloc, creia. Tot i així, ella es va quedar amb la sensació que, amagada entre les lletres, ocultada a les primeres lectures, hi havia una segona intenció. Qui sap, potser algú hi trobaria la resposta.

Transcorregué de nou un altre dia i l'àvida lectora encetà una saga ambientada en el vell oest. Quan l'acabà, en va llegir una altra. Després, encara més llibres i més dies. El sol continuava il·luminant les seves tardes de relaxada lectura a la seva coneguda habitació, i nous mons i històries eren fets realitat en el cap de la nostra peculiar protagonista.

Era una tarda com moltes altres. El firmament prenia ja el color de les desgastades fulles de tardor i l'Alícia passejava els ulls distretament per la finestra. Havia acabat la seva lectura feia ja una mitja hora i s'havia quedat mirant pensativa a través del vidre. El seu cap estava buit i ple alhora, els seus pensaments no anaven a cap port, es deixaven portar per un vent i una marea que no se sap d'on sortien ni què volien.

Passaren dues hores més i la jove s'adonà d'un singular fet: el Sol no s'havia mogut de lloc. Primer es va pensar que devien ser imaginacions seves, però no, el cel tenia exactament el color tota l'estona. Dubtant si estava delirant, va decidir esperar a veure què passava. Deixà que viatgessin els minuts amb parsimònia, minuts que aparentment es convertiren de nou en hores. Observà. El Sol no s'havia mogut ni un mil·límetre de la posició que ocupava abans. La tonalitat de la cúpula celeste no havia variat. Curiós, va pensar. Únic, va deduir. Impossible, va concloure. Va recordar que duia el seu rellotge, així que comprovà què carai estava ocorrent. Amb estupefacció, va presenciar la següent burla de la realitat: no veia cap manilla, havien desaparegut. L'únic apreciable era l'esfera amb els dotze números organitzats en perfecte ordre circular, res més.

S'aixecà i sortí de la petita l'habitació i es passejà per la sala del segon pis. No hi havia ningú, tret de la bibliotecària aparentment adormida sobre el taulell. Comprovà pis per pis, només va trobar una bibliotecària somiant plàcidament a cada pis. La de la planta baixa reposava a l'escriptori de recepció. Hi havia una sola excepció: a la primera hi havia un avi d'uns setanta anys que llegia un diari. Al principi la noia pensà que només tenia interès en una única pàgina, però després es va adonar que estava congelat. L'ancià havia quedat immòbil just mentre es trobava indagant en la plana disset. Després de provar-ho molts cops, deixà d'intentar-ho, no es podia moure.

Va tornar al vestíbul i intentà obrir les portes. Tancades. No s'obrien de cap manera. Va voler obrir les finestres. El mateix resultat.

L'estupor va deixar pas a la por, la por a l'horror. Llançà cadires al vidre de les portes principals, no es trencava. Donà cops de puny contra el cristall, no s'esquerdava; curiosament, ella no es feia mal. Cridà, colpejà el terra amb els peus, cridà altre cop, plorà, plorà molt. Va passar el temps, si és que era possible, i la desconcertada i desconsolada Alícia s'anà quedant adormida a poc a poc fins que s'estirà al terra de l'entrada i descansà.

Quan es va despertar, mirà per la primera finestra que va trobar i veié que el cel continuava exactament igual. No s'ho podia creure, per uns dèbils instants havia arribat a creure que allò era un somni; havia de ser-ho, es digué. Va pessigar-se i va mossegar-se, va tancar els ulls el més fort que era capaç. Seguia allí. Va caure. Van passar les hores una rere l'altre, sense pressa ni compassió, hores inexistents i irreal. Quedà adormida un altre cop i es despertà igual. No havia sortit.

Recorregué la biblioteca en busca del que fos que la pogués ajudar. Res, solament llibres i més llibres. Sense èxit, va provar de despertar les dones de cada pis. Intentà moure de nou l'avi, sense canvis. Altre vegada cops de puny i cadires foren dirigits als vidres de finestres i portes. No. De sobte, va tenir una idea. Va córrer a baix, va agafar el telèfon de recepció i marcà el número de casa seva. Atònita, va escoltar una única frase provinent d'un desconegut contestador:

-Una viatgera més.

Va trucar a tots el números que coneixia: al seu germà Jaume, l'Hospital, la policia, els bombers...Tots oferien el mateix, tots tenien la críptica frase com a resposta, entonada per la mateixa veu.

Alícia va començar a considerar que estava tornant-se boja. Es mirà les mans, seguien sent allà. Tremolaven, rient-se del seu temor, cada cop més viu. Intentà asserenar-se, intentà asserenar-se, intentà asserenar-se...

Havien passat el que podrien ser disset dies més, no hi havia manera d'assegurar-ho sense un rellotge que funcionés. Alícia, a poc a poc havia arribat a la conclusió que no es podia sortir d'allà, no almenys en aquells moments. A falta de cap altre entreteniment, havia començat a llegir un altre cop. Estava en una biblioteca, així que no va ser gaire difícil aconseguir un llibre. Matava l'estona descobrint el que amagaven les novel·les que anava escollint, i creieu-me, hi havia molta estona a matar. Quan li feien mal els ulls, es prenia un descans i passejava amb total tranquil·litat entre prestatges que semblaven conformar passadissos, entre llibres que esperaven i desitjaven ser oberts per ella. Es passejava amunt i avall amb cerimonioses passes, respirant lentament. Després tornava on era i continuava amb la seva lectura. Tot i que no se sorprenia gaire a hores d'ara, no tenia gana ni set, llegir aparentment saciava ambdues necessitats.

Dormia a les escales, a sobre les taules, al terra i on més li vingués de gust. Sovint cantava mentre caminava o mentre era asseguda amb l'esquena repenjada a la paret. També començà a ballar, es movia lliurement tal i com el cos li demanava. A vegades cantava i ballava. A vegades plorava. A vegades cridava a ple pulmó. A vegades tornava a la seva petita habitació.

La llum de la càlida tarda on perpètuament es trobava ho envaïa tot i dotava d'una confortable sensació de benestar a la que ja era la seva casa.

Continuava agafant i acabant llibres. Ja no sols novel·les amb una història a contar, sinó també reculls que tractaven temàtiques de tot tipus. Va aprendre des de filosofia fins a psicologia i medicina. Va fer-se experta en art i en periodisme. S'especialitzà en el comportament dels nens en els seus primers anys i en animals exòtics. Llegí contes infantils i biografies d'homes crescuts i madurs.

De tant en tant, parlava a l'avi que eternament tenia la mirada clavada en el diari agafat a les seves mans. Conversava sobre tot el que feia i aprenia. Li ensenyava, a ell també, sobre gramàtica i ciències polítiques. Li parlava de totes les històries que se sabia, les hi explicava una vegada i un altre, com si de debò l'escoltés. Li confessava el molt que trobava a faltar els seus pares, amb els que quasi mai havia parlat, i el seu germà. Li plorava en busca d'una simple mostra d'afecció o de consol que no la fes sentir tan sola a vegades. Silenci, un absolut i mort silenci és tot el que obtenia, un silenci que l'envoltava i l'abrigava. Però no estava del tot sola. Continuava llegint, continuava gaudint-ho fins i tot.

Passava el temps, s'estirava com un xiclet interminable. Vivia en una pausa sospesa eternament.

Alícia es va veure al fi aclaparada per la situació que sabia que acabaria arribant tard o d'hora: ja s'havia llegit absolutament tots i cada un dels exemplars de la biblioteca. Es sentí per uns instants buida per dins. Decebuda i trista alhora, s'aixecà del replà on estava i caminà sense rumb. Acariciava els lloms dels llibres amb delicadesa i tendresa mentre passejava, els tocava com una amorosa mare ho faria amb els seus fills petits. Després va dormir entre llàgrimes plenes de pena.

Sovint pensava en el perquè de tot allò. Sovint provava de trencar o obrir les portes. Sovint sospirava.

Acabà rellegint una altra vegada tots els llibres que hi havia allà. Ho va tornar a fer un tercer cop, i un quart, i un cinquè, i un sisè. L'abans i el després perderen qualsevol sentit.

La llum ho continuava banyant tot.

Algun cop pensava en una novel·la policíaca que l'havia desconcertat temps enrere. Algun cop pensava en si s'hauria de suïcidar, o si no estaria internada en un manicomi patint al·lucinacions. Algun cop pensava en un possible Déu i resava. Molts cops tornava a plorar, despertant remors per tot arreu, i sentia les veus d'agents de l'ordre que envoltaven el cos d'una noia de setze anys que jeia al terra amb un llibre a les mans.

Seguia tenint l'aparença d'una noia ben jove, o això ella creia: no li semblava que hagués crescut. Sigui com vulgui, ja simplement es deixava portar i no es preguntava el motiu del que passava. Al final, va deixar de ballar i cantar; el lloc es va fer encara més silenciós i solitari.

Transcorria el temps i ella estava allà. Transcorria el temps i el cel s'anava enfosquint. Transcorria el temps, el cel s'anava enfosquint i continuava entrant gent per les portes de la biblioteca d'Igualada. Transcorria el temps i ella encara llegia.

Alè

Era juliol i feia calor, el sol brillava per sobre totes les coses i regalava la seva càlida llum a tothom. Era juliol, feia calor i a cap dels nostres protagonistes els importava.

La Joana, nerviosa i emocionada, esperava un regal de la vida. Era el seu primer fill i no estava tan preparada com ella havia cregut dies abans. Però com tot el que ens passa, un naixement té lloc quan ha de tenir lloc, independentment de com de disposada estigui la persona. Agafada de la mà del seu marit i amb gran expectació i cerimònia, van entrar a la polida habitació on començaria una nova etapa per a la família.

El Miquel, intranquil i inquiet, volia que tot sortís bé. Havien estat nombroses i dures setmanes de lluita les que finalment aconseguiren dur-lo al que podria ser l'últim dia amb càncer. No anava sol, els seus pares l'acompanyaven, però van haver de quedar-se fora el quiròfan, on únicament hi tenien l'entrada permesa metges i infermers.

La Raquel, espantada i preocupada, esperava un veredict. Un fosc pressentiment havia pesat sobre ella els darrers dies, com un negre i molest núvol del qual no et pots desfer. Maleïda com ella estava, només podia esperar la intervenció d'un miracle.

El Ramon, cansat i calmat, comptava amb l'arribada d'una vella amiga. La mort no li era res desconeguda, quasi tots els seus amics ja havien deixat aquest món i ell ja havia acceptat amb tranquil·litat que era el seu torn; no hi havia motiu per demorar-se més, creia.

A l'intranquil jove de 34 anys, els metges li recordaven un altre cop que no tenia motius per estar preocupat, que tot sortiria bé. A ell no li semblava tant evident, estava patint, i qui el podria haver culpats? Tothom estaria tens en la seva situació. Una simple intervenció per extirpar el ronyó esquerre deien els uniformats de

verd i blanc, una operació que definiria la resta de la seva vida, comprenia Miquel.

A la futura mare, les infermeres li estan donant unes últimes indicacions abans de procedir. Ja han començat les contraccions fa una estona. S'apropa una d'elles amb una xeringa de llarga agulla. Ella s'asseu al llit i agafa aire lentament. La punxen a l'esquena. El dolor és agut i intens.

Una jove distretament balancejava els peus en un intent d'autodomini i de no pensar en què l'esperava. Quan una veu va avisar la nostra protagonista més preocupada i ansiosa, un calfred va recórrer el cos d'ella mentre s'aixecava i es dirigia al despatx del doctor, on rebria el que possiblement seria una deplorable notícia. No havia estat gens fàcil la vida de la pobra noia des de feia un mes i mig. Gens fàcil. No semblava res greu quan tot va començar amb uns simples marejos: cansament havia pensat en aquells moments. Després van arribar les mostres sobtades de debilitat a estones inconnexes. Va seguir sense donar-li major importància. Amb el temps va aparèixer la febre, i allò va reclamar la seva atenció. Però a la pobra, el doctor només li va recomanar unes pastilles i repòs. A ella li va semblar bé. Com sempre, tot acabaria allí va teoritzar. Es va sentir fora de perill al rebre la recomanació d'un professional, per què no ho hauria de ser? Va fer repòs, i fins i tot, per un període de temps va creure sentir-se millor. Aleshores va arribar la sang. Aleshores va arribar la por. Rajolins d'aquella roja substància fluïen des del seu nas i les seves genives amb freqüència i sense previ avís. Allò va fer realment que la Raquel s'espantés, que s'espantés molt, perquè allò no s'aturava. Quan la seva mare la va portar a l'hospital perquè li fessin diverses analítiques, ella començà a ser conscient del pes i la gravetat que podria prendre la situació. A més, no ajudava el fet que hagués trobat per internet que aquells símptomes podrien ser de càncer. Li treia la son pensar-hi. Però tot allò aquell dia ja no importava. Aquell dia l'únic que semblava atraure els pensaments de la infeliç era la porta oberta del despatx on rebria respostes, on la seva condemna li podria ser llegida.

Uns pisos per sobre, un ancià reposava en el seu llit, en la seva blanca habitació. Mirava distret per la finestra. Podia veure la llum del sol reflectida en els cotxes de baix. Hi havia alguns familiars amb ell, els seus fills i algun nét suficientment gran, als quals no parava gaire atenció. Creia sentir que algú li agafava la mà, però ell continuava mirant amb calma pel vidre.

A la nostra impacient Raquel la van fer seure en una incòmoda cadira, la mare va fer el mateix al seu costat. La sentència estava a punt de ser anunciada. El doctor feia una cara seriosa, massa seriosa. Fins i tot es podria dir que feia la cara d'algú que està a punt de dir quelcom que no vol. La jove aguantà la respiració i va ajuntar els llavis. Li donà la mà a la seva mare, els dits s'entrellaçaren cercant consol. El silenci imperava en l'habitació, no el típic silenci marcat per l'absència de sorolls com el vent o el cruixir de la fusta, ni tampoc el tens silenci que sorgeix quan una conversa s'atura i les persones callen i esperen; no, un tercer silenci més abominable dominava el despatx, un silenci

lapidari, el silenci previ a una gran batalla, el silenci previ a una forta tempesta, el silenci d'un món expectant.

Mentre s'estirava a la llitera del quiròfan, els temors del jove pacient creixien. Es repetia que tot aniria bé i que tot acabaria aquella tarda. Tot i així, no podia deixar de pensar que alguna cosa anava malament. O encara que l'operació anés correctament, el funest pensament que el càncer no desapareixeria l'inquietava. Es va tornar a repetir que tot allò no era res més que el fruit dels nervis. Respirava amb lentitud per calmar-se. Es deia que aquell era un motiu per estar content, excitat i orgullós. Havia lluitat contra el càncer i semblava estar a punt de guanyar. Sí, era un bon dia per estar content, no? Els metges d'aspecte professional anaven entrant. Ell tenia els llavis secs, obria i tancava els ulls. Un li preguntava si estava llest. Ell responia que sí. S'apropava una infermera amb l'anestèsia, no importava, no li feien por les agulles. Tot es tornava fosc.

En una habitació llunyana, un home vell recordava. Es veia de nen jugant amb les bales al carrer davant de casa seva. Es veia vestit d'uniforme escolar, es veia vestit de militar, es veia vestit de boda, es veia vestit de funeral. Sentiments de malenconia i satisfacció convergien en les seves memòries. Havia estat una bona vida, una vida per sentir-se'n orgullós. No hi havia gairebé res del que es penedís; de fet, l'únic que lamentava de la seva història és que arribés ja a la seva fi. Però no l'aterrava la idea de morir, ja l'havia acceptat feia temps. Amb els anys s'aprèn que la mort és molt més natural i inherent a la vida mateixa del que ens pensem. Amb els anys s'aprèn a morir. Ell ho havia fet. Havia acomiadat els seus pares i la seva muller. Havia acomiadat molts bons amics, alguns amb llàgrimes amargues, altres amb llàgrimes silencioses, altres ja amb resignació. Havia acomiadat a massa gent. Dir adéu era dur primer, i cansat després, pensava. Ell estava preparat, doncs.

Els primers gemecs ja s'escapaven de la boca de la Joana. Respirava ràpida i entretalladament. La comadrona li demanava que hi posés més empeny. S'esforçava tot el que podia i l'animaven, li deien que ho estava fent molt bé, que continués així. Intentava somriure. Suava molt, tenia el front perlat i els cabells xops. Empenyia amb més vigor i esbufegava. Parava un moment per descansar breument. Li semblava que li deien alguna cosa però no era capaç d'entendre-la del tot; sentia que li faltava l'aire i prenia una gran alenada amb calma. Tornava a escoltar. Deien que ja començaven a veure el cap. Esprint final, pensava i feia un últim esforç, mentre li tornaven a animar a que continués igual. Empenyé de nou fins que se li ennuvolà la vista. Començà a quedar-se sense aire i deixà anar un crit.

Cel crepuscular i pocs núvols. L'ancià Ramon observa com els primes globus comencen a enlairar el vol per sobre de l'enorme descampat que pot veure's des de la seva finestra, ara oberta. Sempre li havia agradat aquell festival, el considerava un espectacle digne de presenciar tot i repetir-se cada any. El seu vent li acaricia la cara amb tendresa. Gira el seu cap cap al nét, que encara sosté la seva arrugada mà i li diu que miri, que miri per la finestra, que vegi els globus. Se li comencen a tancar els ulls. Algú comença una oració.

L'esgotada mare sospira llarga i relaxadament. Li col·loquen el seu nadó al pit. Era una nena. Semblava tenir els ulls clars. Preciosa, era l'únic què la dona podia pensar. L'espòs era al seu costat mirant la seva filla amb gran joia. Les infermeres de la sala els felicitaven. La mare cobria la recent nascuda amb els seus braços plens d'amor. No podia deixar de mirar-la, no podia de deixar de mirar aquell magnífic i perfecte regal de la vida. Va fer un petó al seu marit i els dos van riuen alhora de l'emoció. No recordava haver-se sentit mai tan feliç.

El doctor semblava difuminar-se, la resta del despatx començava a desaparèixer també. Algú plora prop seu. No va ni pensar-hi. El terra tremolava, o era ella? El cervell no responia bé. Queia en un pou, pensava. Havia pogut amb ella. Res podia haver-la preparat pel que va escoltar. Però, de què es sorprenia? Ja sabia la resposta abans de sentir-la, aquell fosc núvol la tenia ben atrapada des de feia temps. El que no esperava és que fos tan dolenta. No l'havia acabat de digerir. Una burla del destí per riure's cruelment d'ella, això és el què era. Leucèmia, el càncer de la sang. Estès ja. Detectat, com sempre passa en aquests cassos, massa tard. Estava bruta, estava podrida per dins, estava infectada. L'home assegut davant d'ella continuava parlant, ella no li prestava atenció. Sabia que un petitíssim percentatge dels pacients amb leucèmia sobreviuen, menys d'un cinc per cent si no recordava malament. Per desgràcia, ho recordava bé. Els seus dits s'apartaven dels de la mare. No tenia forces ni per plorar, aquell cop l'havia deixat sense vida, un cos sense ànima, dessolat. No podia plorar però podia sentir la pena, la desesperació. La seva vida s'acabava, comprenia, estava arribant al seu inevitable, i possiblement pròxim, acabament. El temps semblava perdre sentit. La Raquel i la seva desconsolada acompanyant deixaven la sala mudes, buscant la sortida on els esperava un trist viatge a casa seva, on s'abraçarien i plorarien juntes buscant consol.

Un home gran comença a veure amb els ulls tancats una llum blanca.

Una filla té gana i set.

Un jove es desperta en un blanc llit i es troba un metge somrient al seu costat. Li diuen que tot ha anat perfectament, no s'ho arriba a creure, està a punt de plorar. Amb un càlid somriure es recolza en el coixí, exhala aire i totes les seves preocupacions mentre es submergeix en el mar dels somnis.

L'avi ja quasi no es movia. Tenia gravada una expressió de placidesa. Semblava tranquil. Ell pensava en tot i en res, pensava en l'amor i pensava en ser nen. Deixava anar un llarguíssim i descansat sospir.

Mentre els acolorits globus i una tendra ànima pujaven al cel, se sentia a l'Hospital d'Igualada el plor d'un infant.

Ens veiem a l'estació

2015. 24 de maig. 19:21. Jordi.

Per què els trens sempre surten amb retard quan més ganes tens d'arribar al teu destí? Bah, m'ho deu semblar i prou, només passen sis minuts: no és la fi del món. "En 5 min com a mol surto d'estació". Apa, WhatsApp enviat. "En 1 h arribare a Pl Espanya, ja us trucare quan stigui alla". En fi, jo els he esperat molts cops quan feien tard, no els passarà res per esperar-me una mica. Tic toc, tic toc. De tots els dies que el tren podia trigar més del compte, havia de tocar-me el de concert a Barcelona, llei de Murphy. 19:25. Va espavila home! Per fi, *joder!* Ja era hora! Apa! Amunt i a passar-s'ho bé!

2015. 25 de maig. 8:39. Jordi.

Uau! La nit no podria haver anat millor! No em faria res anar més sovint per Barcelona... És guapa i, a sobre, està bona. A més a més, pel que semblava, també era simpàtica; *pack* complet, m'ha tocat la loteria! No se m'haurà esborrat la tinta del retolador, no? No, uf! El seu número de telèfon segueix al meu braç. Fuà, ja li parlaré quan estigui menys borratxo...L'estació dona voltes, no?

Merda! La Míriam! La pesada de la Míriam! Què collons li dic a aquesta? Sort que no ha vingut avui... Però continuo amb el mateix problema...què punyetes he de fer? Pff, en fi, portàvem setmanes com gos i gat, ja es veia que el nostre rollo no anava enlloc més. A més, després d'això d'avui, clarament no puc seguir amb ella. La veritat? Tampoc en tinc ganes. En canvi amb l'altra...

2015. 26 de maig. 20:49. Jana.

Per fi a casa! Casa la tieta molt mona, però la tia és pesada com ella sola. Un dia més i salto des del balcó. Tot i així, el cap de setmana ha resultat ser bastant profitós després de tot. El Jordi sembla bon xaval, i el que és millor, no podia parar de riure amb ell. A més, és tan guapo! A veure si aquest com a mínim és capaç de mantenir alguna cosa seriosa, i no solament *folleteo* quan li vingui de gust, com l'últim. En fi, el temps ho dirà; primer m'ha de trucar i després ja veurem què passa...

2015. 24 de novembre. 18:25. Jana.

M'encanta la sensació de l'aire fred a les meves galtes, m'hi podria estar hores així. Tanco els ulls... De què riu aquest?

-De què rius tu, ara?

-De res important, estava recordant...

Aquest ja té el cap als núvols una altra vegada. Que guapo que està avui, ja es podria arreglar més sovint... M'agradaria haver-lo besat més temps, però així el deixo amb ganes de més. Es posa molt mono quan intenta arrencar-me petons. Té la mà una mica freda... Espero que no s'hagi refredat. *Bueno*, així tinc l'excusa perfecta per agafar-li tota l'estona, sempre m'agrada, em fa sentir segura i que algú cuida de mi... No entenc per què a les noies els agraden els nois més alts que elles. Amb *lo* tendre que és poder repenjar el teu cap en l'espatlla de l'altre... Distretament, ell es palpa la butxaca. No, tranquil, les arracades que m'has comprat segueixen allà. De veritat et penses que no ho sé? Malauradament et conec massa bé... Quin detall més maco per la seva part. Ai! Com me l'estimo!

2015. 24 de novembre. 18:25. Jordi.

Òbviament...el tren ja fa tard. Havia de fer tard just avui. Gracietes de la vida.

-De què rius tu ara?

-De res important, estava recordant...

M'encanta quan arrufa el nas. Ara deixa anar un somriure irònic. Té els llavis calents, de totes maneres no apartaré els meus primer. Bé, ha durat poquet, però ja hi haurà temps per a més petons avui que estem de celebració. Sis mesos ja! Sóc jo, o cada vegada el temps passa més ràpid? Clarament no, perquè el tren encara no arriba. Li dono ara el regal? Millor m'espero a estar a Barcelona, quedarà més bonic. Segur que ella també em donarà la camisa que m'ha comprat. De veritat es pensa que no l'he entrevista quan ha tret el mòbil del *bolso*? Què mona!

2015. 13 de desembre. 17:00. Jana.

Que cabrona la tia! Ja me'n podria anar jo a Alemanya també... Quina sort que té! A veure si l'any que ve puc anar-me'n jo, d'intercanvi. Bé, espero que el bus no *pilli* gaire tràfic camí l'aeroport. No s'haurà deixat cap maleta aquí al terra, no? No. Als bancs? Tampoc. Doncs res, cap a caseta. Sort que visc a prop de l'estació, tinc una gana... Ostres, el Jordi! Vaja, no m'esperava trobar-lo, a veure si, amb sort, vol venir a casa meva... Amb qui va? Aquesta noia em sona, però no sé de què... Hauré parlat algun cop amb ella? Home, si és amiga del Jordi com a mínim algun cop hem hagut de coincidir... PERÒ QUÈ COLLONS FAN?!?! No no no no no... No, si us plau! La mare que t'ha parit! No *joder*, no! Hòstia puta, per què?! Marxa enrere, no em pot veure ara! No tinc forces per enfrontar-me a això just en aquest moment... No, si us plau, llàgrimes no! He de caminar més ràpid, no em pot veure així passi el que passi. Però, per què?! Què collons li he fet jo? Si sempre me l'he estimat més que a tot..., *joder* ell semblava feliç tots aquests mesos! Per què m'ha de fer això ara?! Merda! Vaja imatge dec estar donant... He de parar de plorar ja. No, sembla que això no para. Per què?! Jo me l'estimava hòstia... Per un cop que crec que *algo* em sortirà bé a la vida i durarà...!

Si us plau, que sigui un malson, que sigui un malson, que sigui un malson...

2015. 22 de desembre. 12:30. Jordi.

Okey, ara sí, *new record*: crec que no m'he fet mai un petó tan fred amb ningú. L'acompanyo a l'estació i, a sobre, em tracta així. Sé que no li entusiasma la idea de passar el Nadal a casa dels seus avis però, noia, què vols que t'hi faci? No és culpa meva que el teu pare sigui fora per negocis i que ta mare morís fa tres anys. Prou! Que coi estic dient? Deu ser horrible passar per la seva situació! He de ser més comprensiu. Espero que no s'hi trobi gaire malament, tot i que jo ja li he dit tot el que he pogut per animar-la, oi? Una abraçada potser no estaria de més. De fet, quan més llarga millor, diria. Doncs no. Per què m'apartes així? L'hauré molestat en alguna cosa? Serà el seu enuig cosa meva? No crec, si l'he estat tractant com una reina sempre! Ja arriba el tren. Bff, això no ha anat molt bé. No puc deixar que ens acomiadem així home!

-Passa unes bones festes, Jana!

Un trist somriure, res més. Ara diu adéu amb la mà. Ja se'n ha anat. També és veritat que porta uns dies molt rara. No ho entenc, punyetes! En fi, noies: totes tenen els seus alts i baixos. Tampoc he d'exagerar, sigui el que sigui pel que està molesta, no pot durar per sempre. Suposo que tot això ja millorarà quan torni, el dia 2.

2015. 22 de desembre. 12:30. Jana.

Com pots tenir la poca vergonya de morrejar-te amb mi tal qual i a sobre acariciar-me com si et preocupessis per mi? No t'imitaré com una gosseta que busca fer feliç el seu amo. Ara arrufa les celles. Molt bé, enfada't. Les meves amigues tenien raó. No eres especial, sols un qualsevol més que, a la de canvi, ja s'amarra a una altra. *Joder*, encara m'enrabió al pensar-hi. Confiava en tu, hòstia! Esperava tant de la nostra relació... hi veia tant futur... Anàvem molt bé abans que allò passes, no? Ja no sé què pensar. He de fer cas al que la Núria i la Mercè em diuen: oblidar-me d'ell, passar pàgina. Tot i així, encara no he reunit el valor per enfrontar-lo i tallar. Pff, tant me fa. Cabró ell, cabrona jo. Si ell me la juga, jo la hi jugaré doble. Ja posats a fer-nos putades, *putegem-nos* en serio. Ara m'abrades? Intentes calmar la teva pròpia consciència o què? Creus que donar-me mostres d'afecte fa que la teva traïció pesi menys? Es deu convèncer a ell mateix que no és un fill de puta? En fi, *me la suda*.

-Passa unes bones festes Jana!

Sí... passa unes bones festes tu també Jordi...

2016. 2 de gener. 18:15. Jordi.

Un somriure. Aquesta maleïda filla de puta se'm presenta amb un somriure. És curiós com una relació que pot necessitar una bona quantitat de temps per a enfortir-se i solidificar-se, pot tardar tant poc en anar-se'n a la merda. No agradable ni gratificant, però almenys sí curiós. *Bueno*, a això nostre ja no se li pot dir relació. Entre els dos hem esquinçat qualsevol possibilitat de perdó o reconciliació. *Vale* que estava rara els últims dies, però podria haver tingut la decència de trencar amb mi si, cinc dies després, s'havia de enrotllar amb un altre, no? *Joder*, és que preferiria que m'hagués deixat tal qual en comptes *d'enterar-me* pels meus amics que m'estava enganyant. I per si no fos suficient, també hi havia fotos; si és que serà cabrona! Tot i això, la seva merda tampoc treu la meva. El dia de cap d'any no vaig ser precisament un nen exemplar, tres ties diferents ho poden confirmar. De totes maneres, no em penedeixo. Els dos ens hem *putejat*. Cabrona, mira com somriu mentre baixa del tren. Ho sap, la cabrona ho sap. Sap el que ha passat per cap d'any i somriu. Tot i què esperava? També em vaig assegurar que hi hagués fotos. A més, ella va tenir els seus propis rotllos aquell dia també. A quin punt hem arribat per l'amor de Déu? De veritat som així els dos? Som tan desgraciats, *en serio*? Home, clarament acabem de demostrar aquest Nadal que no estem fets de la millor pasta.

I ara què? Quin és el següent pas? Tornar a enganyar-nos? Trencar? Oblidar-nos l'un de l'altre i seguir cadascú pel seu camí? És evident que tot això no arribarà a cap final feliç. Encara que ja tant és, res més dolent podria passar. Què pitjor ens podríem fer l'un a l'altre? Com més ens podríem ferir? Jo també sé somriure, eh Jana... S'ha posat el seu perfum preferit.

Vistos des de fora, suposo que hem de donar una imatge molt tendra: dos xicots agafats de la mà caminant fora de l'estació, els dos somrient. Clarament, no saben el podrits que estem per dins.

2016. 2 de gener. 18:15. Jana.

Allà estàs! M'has trobat a faltar, amor? Segur que sí, oi? Pel que sé, tu també t'ho has passat molt bé aquestes setmanes, eh... En fi, no esperava res més d'un fill de puta com tu. Tot i què, en el fons, t'he d'agrair el molt cabró que has sigut, he tingut la possibilitat de gaudir un parell de coses bastant interessants. La gent diu que de tothom s'aprèn alguna cosa. *Bueno*, està clar què he après jo: a la merda amb els homes i la confiança en ells. De la manera que passeu de nosaltres quan voleu, jo també ho faré. Us valoraré de la mateixa forma que vosaltres: un puto tros de carn a qui embadalir amb paraules tendres i vanes, faltes de sentit i sinceritat, del que pots passar quan ja te n'has cansat. I pensar que creia que el que hi havia entre nosaltres era amor. HAHAHA! Amor! Com si existís tal cosa a la nostra edat. Ai! Com d'idiota podia arribar a ser! *Bueno*, lliçó apresada.

Què serà de nosaltres ara? Què segueix? Vés a saber. Quan vulgui trencar, trencarem. Total, de moment sembla que la balança està equilibrada i les cartes ja estan sobre la taula: fill de puta tu, filla de puta jo. Més destrossada la nostra "relació" no ha pogut quedar, així que em diverteix la idea de què ens farem ara, de com actuarem en conseqüència amb el que ha passat.

Ah! Tu també somrius ara! Bé maco, dóna'm la mà! Caminem junts!

2015. 13 de desembre. 17:00. Cristina.

Què *gua!* En poques hores surt el meu avió cap a Noruega! Quines ganes de veure els meus amics d'allà! Els trobo tant a faltar... Fuà! Sort que t'he trobat a meitat del Passeig, Jordi; les maletes aquestes ja m'estaven matant. Ha canviat bastant aquest en els últims dos anys. Normal, si quasi mai el veig. *M'he de passar* algun dia per casa la tieta. Així, ja de pas, veig també als altres cosins, que *fa l'ou* que no els veig.

-Necessites que t'ajudi a pujar-les al tren?

-No, tranquil!

Que mono, ni que fos una floreta. Ai, ens hem de veure més sovint cosinet! *Bueno* vingua va, he de pujar al tren, que si no se'n va sense mi. Adéu Jordi. Ai! HAHAHAHA! Que *patosa* que sóc, per l'amor de Déu. Mira com enrogeix! Si només ha sigut un *piquito* als llavis sense voler home! A veure si encerto a la galta ara. Ja està! Ai, quin riure!

No siguis ximple!

Al teatre de l'Ateneu d'Igualada s'hi representava una funció molt especial, era la festa de la primavera. Nois i noies, disfressats amb colors llampants, cantaven i dansaven davant d'un públic que, embadocat i captivat, no podia apartar la mirada de l'hipnotitzador espectacle que lentament teixia el seu encantament. Sense que ni tan sols un ratolí hi posés atenció, unes diminutes flames, plenes de luxúria, van néixer prop del teló i, mentre aquestes creixien entremaliades i s'enroscaven al voltant de l'espès cortinatge, els actors i actrius continuaven ballant. Rius de fum, escopits per les senyores flamarades, començaren a córrer esbojarrats per tot l'escenari i entre els prats de butaques, esquinçant l'encanteri que amb tanta cura s'havia creat. Durant un brevíssim instant, petit i minúscul, reduït i fugaç, els ulls plorosos dels espectadors que ja es despertaven pogueren veure els titelles de cartró que realment hi havia davant d'ells, moguts patèticament i de manera artificiosa per unes cordes que, amb metodisme mecànic, fabricaven el patró dels seus ara ja predictibles passos. Just a temps per evitar que els desafiants i problemàtics dubtes que ja estaven esgarrapant les cada cop menys adormides ments d'aquells que començaven, amb sorpresa i horror, a adonar-se del que passava, escapessin de les seves inquietes boques, aparegué un home atractiu i d'imponent figura, enfundat en un impol·lut vestit blanc, que amb veu calmada com un llac pregava una mica de tranquil·litat. Tot somriures i amabilitat, va dur als esvalotats de nou al còmode bressol de la conformitat i la confiança, que tornaren a entrar a poc a poc als regnats de Morfeu. Discretament, i temorós de ser escoltat per algú més, un marit inquiria a la seva muller si haurien de fer alguna cosa respecte a l'infern que semblava a punt de devorar-los a tots. L'empolainada dona li responia com si es tractés d'un minyó ximple "No siguis pesat! No veus que aquell senyor ens està dient que no hi ha cap problema?" mentre se li encenia el barret de plomes que duia al cap.

Festí per als cucs

-I AQUÍ és on l'hem d'enterrar? Sort que és mort, si no, el Ramon el primer que faria és escridassar-nos a tots. Per l'amor de Déu, quina *horterada* tot això!

-Carles! Fes el favor de mostrar una mica de respecte!

-Mama, no és culpa meva que aquest lloc sigui tan horrorós, què vols que hi faci...

-Coincideixo amb ell, no he vist cosa més lletja!

-Tu a callar Sandra!- cridà el Jordi, el seu pare-. Tot i que Roser, has d'admetre que molt acollidor no és això...

-I a mi què m'importa que sigui maco o no? És on hem d'enterrar el pare i punt!

-No, si això està ben clar; molta marxa enrere no es pot donar... Enterrat segur que hi acaba l'avi- xiuxiuejava amb veu maliciosa el Carles uns segons abans que en Joan li clavés una forta clatellada.

-Joan, jo no he educat el meu fill perquè parli així! No ho consento!

-Què vols que faci Neus? Ja l'he avisat, jo no en tinc la culpa que ens hagi nascut un impresentable...

-Si és que ja us ho he dit mil i un cops: els fills se'ls ha d'educar des de ben petits!- deixava ben clar la Sofia.

-Aprecio el teu meravellós consell. Però, podries guardar-te la teva pedanteria ni que fos per un dia?- respongué mordaç el Joan.

-Vaja, no em costa imaginar de qui ha après el fill- comentà el Ricard amb veu baixa.

Entre aquests tendres col·loquis descendia tota la cort de familiars que acompanyava el taüt del difunt per la inclinada rampa que duia a l'Avinguda dels Nínxols del Cementiri Nou d'Igualada. Unes grans barres de ferro, del color del coure, clavades a terra a intervals irregulars, dificultaven el pas. Elements decoratius moderns, deduí la majoria; d'altres, en canvi...

-Sembla que els caigué a sobre un carregament de bigues des d'un avió mentre el construïen.

-Ai Sílvia, no sigui ximple. A mi m'agrada, és bastant innovador i modern! A més, li dóna un aire diferent, únic...

-Però si és horrorós, Núria!

-Perquè ho diguis tu! No en tens ni idea d'art. A més, jo crec que és molt original.

-Bah! Si ell ho veïés...

-Home, sincerament, no crec que ara mateix li importi molt tot això...

-Ai calla Clara, ets una bèstia!

-Doncs hauries de sentir el Carles allà darrere, el seu pare li ha donat una hòstia...

-Vés a saber què haurà dit...

Una mica més endavant d'ells, caminaven despreocupats els germans del difunt. Comentaven el partit de futbol de la nit passada, es feien bromes pesades els uns als altres i es queixaven de les retallades a les pensions dels jubilats

-Deixa de remugar, va! Dóna gràcies que encara som aquí. Mira el Ramon, setanta-dos anys i d'aquí res ja serà, literalment, al clot. Això serà com un dominó, un cop cau el primer...

-Sí Jaume, tots sabem el molt units que estàveu...

-Sí Jaume, se't devia partir el cor...

-Perdona? Elena, tu ni erets a l'hospital mentre l'acompanyàvem en els últims moments. Tu la recordes, Núria? Jo no la recordo. Tu la recordes, Albert? No? Vaja, això creia.

-No parareu de retreure'm-ho, veritat? No em deixareu en pau. Ja sabeu que no podia venir. Estava ocupada.

-Ah, per suposat! Acompanyar una amiga a l'aeroport és el més important, és clar.

-En primer lloc: com ja vaig dir, a qui acompanyava era a la meva filla, tros de ruc! I en segon lloc: com podia saber jo que seria just aquell dia que el paio decidiria estirar la pota?

-Estat crític i inestable. Jo no hi veig moltes interpretacions a aquest comunicat mèdic.

-Si els pares ens poguessin sentir...

--Mare de Déu Senyor! Què pesats que sou! Sabeu què us dic? Potser el Ramon era inclús feliç de poder deslliurar-se de tots nosaltres...

-Bah, però si mai ens feia ni cas! Abans de saber el seu problema de salut, l'última notícia que havia tingut d'ell havia estat la de la mort de la seva dona.

-La veritat és que jo tampoc mantenia gaire el contacte amb ell, no crec que ho fes gairebé ningú, a part dels seus fills.

Fills que al mateix temps mantenien una càlida conversa en memòria al seu difunt pare: discutien el dia per quedar amb el notari, llegir el testament del Ramon i repartir-se els béns heretats. Després d'algunes males cares, van trobar el que els anava bé a tots: dimecres. Mentre una filla calculava mentalment quants diners li pertocarien i l'altra pensava en deixar els nens amb una mainadera, els dos homes discutien a qui li tocava el joc d'escacs d'ivori que el seu pare tenia des de feia més de cinquanta anys.

Presidint la comitiva, sis homes carregaven un taüt ple de carn ja quasi putrefacta (mancada d'importància per a la majoria de les persones presents) junt amb un mossèn qualsevol que el beneiria.

Entre insulsos col·loquis i faltes de respecte del Carles, el seguici va arribar al seu destí. Nínxol tres-cents seixanta. L'obriren i van deixar a la vista el fosc forat on Ramon seria engolit i desapareixeria per sempre. Una escala metàl·lica era al costat, per ajudar els homes a maniobrar.

Es deixà la llarga caixa d'àlber a terra. Els treballadors s'apartaren per permetre que la nombrosa família s'hi reunissin al voltant. Es col·locaren més pròxims els fills, seguits dels germans. Els néts i cosins es van quedar una mica més enrere. Pesava un silenci ominós. El mossèn alçà la veu.

-Si algú volgués dir unes paraules, ara és el moment.

-Buf, ara sí que comença la festa- murmurà el Carles a la seva germana Raquel.

-Qui creus que sortirà primer, la tieta Jana o el papa?

-El papa, segur, amb el que li agrada ser el centre d'atenció...

-Un euro a que no, a que se li avança la sentimental de la Núria.

-Fet!

Un home mig calb, vestit de negre rigorós, féu un pas endavant i començà a parlar, mentre s'escoltaven unes rialles dissimulades i un "t'ho he dit" triomfant.

Es pronunciaren cinc discursos: un al qual ningú va parar atenció; un del qual algú es va riure sorollosament, i vuit dissimuladament; un altre que va fer plorar únicament a una persona i, a causa del llarg que era, impacientar a la resta; un que va ser interromput per un atac de tos d'un adolescent molt pesat; i, finalment, un que estava totalment fora de lloc, que va deixar a tots els presents mirant-se

entre ells, nerviosos, sense saber què dir. Òbviament, no era el moment més adequat per comparar el sexe amb la mort.

-A què ha vingut això? Sempre hi ha algú que ha de fer aquestes situacions més incòmodes del que ja són...

-En fi, com a mínim després d'aquest espectacle ja segur que ningú diu res.

-Això és ben clar. D'aquí a poc ja s'acaba aquest circ.

-Edu, voldries dir als teus fills que callessin, si us plau?

-Preciosa, són els teus també. A més, aquí tothom està xerrant el que vol. Deixa que facin. Mira la Sofia i l'Helena, són les germanes i també parlen. Jo passo d'intervenir.

-En fi, veig que ets un irresponsable, ja me n'ocupo jo...

Mentre una mare renyava uns avorrits nens, el sacerdot beneïa el taüt amb aigua i oracions. A continuació, els forts homes que estaven més apartats, s'aproparen, l'aixecaren i el col·locaren dins el seu forat. Després, segellaren el nínxol. Foscor.

-Adéu Ramon.

La família inicià el lent retorn a casa seva. Començaren tots a pujar. Els germans discutien l'existència de Déu, els cosins parlaven de temes banals i tres tiets comentaven la injusta targeta groga imposada a Messi la nit abans. Al final de tot, només quedava una persona.

El bromista i descarat Carles s'havia quedat sol més enrere dels altres, i, va ser entre nínxols i arbres de fulles caduca que es va adonar que la Mort caminava al seu costat.

-Suposo que estaràs contenta- digué, desafiant

-Suposes malament, em temo. Jo aquí només he fet el meu treball- la seva veu era seca, i despertava uns lleugers i quasi imperceptibles ecos.

-I t'agrada? Suposo que et sents bé fent el que fas. Respon-me, tinc curiositat. Et sents orgullosa d'arrencar la vida dels altres?

-Agradar-me? Què hi té això a veure? Jo faig el que se m'ha encomanat des del naixement del Temps. A més, sento dir-t'ho, però a la majoria de vosaltres és la mateixa vida que us mata, la majoria de les vegades únicament recullo ànimes esquinçades, podrides, impossibles de reconèixer... alguns cops és vomitiu.

-El meu avi no era així. No ho era.

-Tens raó. Si et serveix de consol, em va rebre amb molta calma, amb cert alleujament fins i tot. Duia una mirada satisfeta quan vaig arribar. Va viure una molt bona vida el teu avi, no tenia res de què penedir-se.

-I, tot i així, te'l vas emportar. Ets malèvola, ho saps!

-No fingeixis enuig, noiet, les aparences són transparents pels meus ulls. No has parat de faltar-li el respecte amb el teu comportament.

-... Tampoc estàvem gaire units. A més, suposo que no li dono molta importància a aquest tipus de cerimònies.

-I això et fa sentir superior? Deixa'm dir-te que és una actitud patètica.

-No es tracta de sentir-me superior o no, d'acord?

-De què es tracta doncs?

-...

-Vaja, vaja, vaja. No respons?

-No sé el perquè! No els hi dono molta importància i prou. No entenc per què la gent es pren tot tan seriosament quan es tracta d'algú a qui realment no veies gairebé mai. De fet, no sé per què es fa tant de teatre en general... dos dies honorant a un cadàver? Per favor! Si ja estan morts!

-A mi el que em sembla és que intentes fugir d'allò que saps que també t'acabarà passant.

-No és veritat això. No sóc un covard.

-Fas broma, aparentes que no t'afecta, dissimules la teva preocupació... No ets res més que un adolescent cregut que té por d'admetre que sóc molt real i que algun dia et vindrà a buscar.

-No faig broma per por...

-Si no demostres respecte per aquestes cerimònies és perquè, desesperadament, t'intentes convèncer que estàs per sobre d'elles, que mai seràs el protagonista. En comptes d'acceptar la teva mortalitat, ridiculitzes qualsevol situació que te la recordi. Aquesta actitud l'he vist milions de cops: la d'algú que, en el fons, em té molta por.

-He dit que no sóc un covard!

-Aleshores perquè encara no m'has mirat als ulls?

No hi hagué resposta. El vent també s'havia callat. No s'escoltava res més que el batec del cor de l'empetitit noi, cada cop més accelerat.

-Alça la mirada, criatura perible.

-No vull parlar més amb tu...

-Què? Vols continuar prenent que no existeixo? M'estàs donant la raó, doncs.

-No he vingut aquí a veure't, he vingut per acompanyar un mort al clot i llest.

-Tots acabareu en aquest clot que tu dius, noi; recorda-ho sempre.

- Quan repetim doncs?- digué l'adolescent, amb aires de suficiència, en un trist intent de semblar segur de si mateix.

Aleshores la Mort va agafar-li la cara i el va mirar fixament, obligant-lo a encarar els seus ulls, que no penso descriure per temor a espantar el lector.

-Riu tant com vulgui, Carles. Pots fer broma, si vols, pots amagar-te en la burla i en l'humor si creus que això et protegirà de la veritat. Pots tancar els ulls i oblidar que mai et passarà a tu. Pots convèncer-te que la teva hora encara no arriba. Pots sempre dir-te que falta molt perquè sigui el teu torn. Pots fer l'esforç d'enganyar-te, si vols. No et servirà de res. Com molts, t'acabaràs trobant amb una desagradable i àcida sorpresa: no ets l'excepció, no ets aquell a qui el moment de morir se li retardarà, no ets ningú especial respecte a la resta. Tingues-ho ben clar. Sí... pots riure si vols; amagat en l'humor o no, et puc ben assegurar que en menys de cent anys no seràs res més que un festí per als cucs.

Silenci.

Tanta suor per una dessuadora!

Amb passes dissimulades, dono una enèsima volta a la gran taula de plàstic on hi ha exposades un bon munt de modernes i llampants dessuadores. Torno a buscar amb la mirada la de color blau elèctric, amb tocs verdosos aquí i allà. Tal com esperava, encara ningú l'ha agafat; el meu anhelat trofeu continua estant sota la lletja dessuadora de color vermell terrós. La miro un últim cop, nerviós, abans de torna passejar-me un cop més pel recinte. Òbviament, la qual cosa és a la vegada bona i dolenta, no estic sol. L'espòrdic mercat del Rec atrau una gran part dels habitants d'Igualada i molta gent d'altres llocs, suposo que roba a bon preu és un ham irresistible.

Em maleeixo a mi i a la meua llengua llarga un cop més. Un intent de fanfarroneria davant dels meus amics és el que m'ha portat a aquesta situació, patètic. No estic acostumat a trencar les normes, i menys a robar, però ja els hi he dit que sóc perfectament capaç, no vull quedar com un mentider. He de robar, ara ja no hi ha marxa enrere.

La nau on em trobo m'ha semblat el lloc idoni per cometre el meu venial crim simplement perquè estava a vessar de gent. Així, entre la densa multitud, és més fàcil passar desapercebut. Tot i això, ara no em sembla ja un fet tan atractiu, sento que atrec les mirades de tothom.

Torno a passar altre cop per davant del taulell de plàstic on està la dessuadora i li llanço una ullada de nou. Em decideixo. Quadro les espatlles i m'aturo. Intento apartar tot pensament del meu cap que em distregui. Sento que la cuixa em tremola lleugerament. Tristos moviments espasmòdics em sacsegen mentre em fixo en l'acolorida peça de roba que haig de prendre. Començo a allargar la mà cap a ella, lenta i dissimuladament. Dubto, tinc por; ridícul. Com si es tractés d'una branca a punt de trencar-se, el meu braç s'atura a l'aire i restà quiet uns moments. El pit em pressiona i se'm constreny el cor. Torno a iniciar el moviment, però desisteixo abans que es completi; deixo anar tot l'aire que havia estat contenint durant aquella estona, un gran esbufec surt de la meua boca. Neixen

perles de suor al meu front. Són molt molestes. De sobte, mirades que pesen sobre meu; porto gairebé un minut parat al taulell sense fer res; estic destacant, cridant l'atenció. Una nena d'uns sis anys em mira fixament amb curiositat. Em trobo incòmode i alertat. Faig un altre esbufec nerviós i fujo d'allà, intentant aparentar normalitat. M'allunyo de la taula on estava i m'adono que la nena no em mirava a mi, sinó a un altre, algú que fa ximpleries darrere el lloc on jo estava i que deu ser el seu germà. Em passejo de nou pel recinte.

Dec semblar un paranoic. He de calmar-me. Camino. Avanço amb parsimònia, mantenint el temple. Deambulo i intento abstraure'm en altres coses. Em fixo en la sort de competició que té lloc: la cursa disputada entre nois i noies per veure qui es queda amb la millor peça al millor preu. És com veure un formiguer en acció. Em relaxa pensar en això, potser la gent no es fixa realment en mi, o això és el que vull creure. Deixo anar lentament l'aire. Obro i tanco les mans.

Ja calmat, torno a emprendre el meu camí cap al fatídic mostrador on m'espera el condemnat botí. Convencent-me que no és a mi a qui miren, em decideixo d'agafar per fi el que busco. Aquest cop sí, aquest cop no hi ha marxa enrere, aquest cop acabaré el que he vingut a fer. M'armo de valor i m'apropo més on està el munt de roba. Miro. No hi és. No veig per un moment el que busco i em desconcerto, sota la dessuadora vermella no hi ha la meva. Amb incertesa, observo la resta de la taula. Pateixo. Tardo uns segons a trobar-la, una mica més a l'esquerre d'on hauria d'estar. Agafo aire. Deixo anar-lo lentament. No ha sigut res més que uns segons de desconcert, però han sigut suficients per tornar a posar-me nerviós. Altre cop, les arrels de la por tornen a créixer al meu pit. Intento no pensar en els dits que semblen prémer el meu cor i no fer cas dels nervis que m'assetgen. No funciona gaire. El menyspreable i suau tremolor de la meva cuixa ha tornat i ja noto les diminutes gotes de suor acumulades al meu front i a les celles. Em pica el nas i em fa mal la mandíbula de tant prémer les dents. Em bull el cap. Em dic a mi mateix que sóc estúpid, que estic fent el ridícul i un gra massa. Quan abans ho robi, abans deixaré d'estar nerviós, abans s'acabarà tot. Així doncs, decideixo passar a la ràpida acció. Buido el meu cap de qualsevol pensament molest que em pugui distreure. Amb gran velocitat i agilitat, moc el meu braç i, amb una mà forta com un ganxo, prenc la dessuadora. Sospiro mig relaxat. Victòria.

El meu estat de felicitat dura poc. De sobte m'adono de l'imbècil i estúpid que he estat. Movent-me tan sobtadament no he fet res més que destacar i cridar l'atenció. Si és cert que abans la gent no em mirava, sinó que simplement m'ho semblava, ara sí que ho fan, de debò. Tot intent de passar desapercebut anteriorment ha sigut en va. A més, amb l'estupor d'aquell que troba la resposta clara a una pregunta òbvia massa tard, m'adono que podia haver agafat la dessuadora amb total tranquil·litat i normalitat, i seguidament marxar del recinte intentant no fer soroll ni despertar l'interès de ningú. Així no hauria cridat l'atenció de la gent. En canvi, ara em trobo en un mar de mirades acusadores i inquisidores. Sento els seus ulls martellejant el meu clatell i el meu rostre. Per sort, cap dels encarregats de cobrar m'ha vist. Reordeno les meves idees i em

preparo per marxar d'allà, ja que, de totes maneres, no em queden moltes més altres opcions.

Amb els nervis a flor de pell surto d'aquella maleïda nau usada com a mercat. El sol m'enlluerna els ulls i, per uns instants, em fan mal. Inclino el cap i baixo pel carrer del Rec deixant enrere les atrotinades fàbriques i naus. Fora també està ple de gent que em dificulta la fugida. Caminats uns deu metres, començo a sentir veus darrere meu. No desxifro el que diuen precisament, però suposo que deuen estar alertant algú del que he fet. He sentit que cridaven "Jaume!?"? Impossible. Estic delirant. Accelero el ritme i m'obro pas entre la gent per seguir endavant. La possibilitat que just ara m'enxampin i es munti un vergonyós espectacle m'aterra. Gairebé corro per escapar de les veus i persones que busquen delatar-me.

Mentre escapo, la característica mala olor del Rec em colpeja com si fos un puny. Ha plogut fa poc i la zona fa més pudor que de costum, la qual cosa ja és dir molt. Aquella maleïda flaire s'introdueix pel meu nas i quasi em provoca nàusees. Curiosament, aquesta mala olor de sobte em fa pensar en el que acabo de fer. Acabo de cometre un robatori i no he sentit cap mena de remordiment, simplement alleujament. És graciós, en tota l'estona que porto aquí només he pensat en com evitar que m'enxampin i robar el que volia; en canvi, en cap moment he pensat que el què feia estava malament. No ha tingut cabuda dins meu la idea que no hauria de cometre el meu petit crim perquè estaria mal fet. Fins a aquest punt he arribat? L'olor pren força a mesura que camino. Aixafó la dessuadora amb la mà amb ràbia. No em deixo de repetir que no n'hi ha per tant, que no és res més que una simple dessuadora. Tot i així, no puc evitar sentir-me fastiguejat per l'aparent falta de valors que he mostrat. Fa massa calor. Em costa cada cop més obrir-me pas entre la gent. Els implacables i despietats rajos de Sol que assoten la ciutat fan que comenci fins i tot a marejar-me. La pudor s'intensifica mentre passo pel costat de la depuradora i continuo fugint. Torno a tenir el front perlat de suor. Estrenyo amb més força la dessuadora. Ja no sé amb certesa què és el que emet més pudor, si la fastigosa aigua o jo. Estic arribant al final del carrer, el tanatori està a uns dos-cents metres de mi; no m'havia adonat del molt que he caminat. Giro el cap i em trobo totes les mirades dirigides a mi. M'observen i m'acusen. Em menyspreen. M'odien. Noto que el cap està a punt d'explotar-me. Os pedrer! Des de quan fa tanta calor? Baixo la vista al meu puny tancat i se'm comença a ennuvol·lar la vista. Realment aquí ha fet tanta pudor sempre? M'estic quedant sense aire. Em costa respirar. No puc pensar. Haig de sortir d'aquí ja, immediatament. Em sento covard i petit, mentre torna i s'intensifica el tremolor de les meves cames. Veig com el món comença a difuminar-se davant meu. M'aterra la idea que perdi la consciència aquí mateix. Maleït sigui! Tot això es podria haver evitat amb una mica de seny. Per què havia de *fer-me el xulo* davant dels meus amics? Tota la culpa és meva i d'aquesta maleïda peça de roba, que a sobre no em sembla ja ni gens bonica ni atractiva ni real, ni... Prou! Prou! Perdo el control. En un precipitat i desesperat impuls, llanço amb força l'ominosa dessuadora al riu que corre per la meva dreta i arrenco a córrer sense aturar-me cap a casa meva.